

APUSTULKUNA RURASHQANGUNA (ICHUS)

¿Pitaq iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutam chay duktur San Lukas iskibrirqan. Liyishunllapa punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq San Lukaspaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Lukasqam kay librunda iskibrishpa, kach'arqan yanasun (yanasan) Tiyufiluman, ichu Dyusta yumbay kuyaqkunaman. Liyishun chay punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq chay palabra “Tiyufilupaq”.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Kay librupiqam San Lukas iskibrirqan Jisukristupa apustulninguna rurashqangunata, Jisukristu manana kay mundupi kaptin. Chaqa Lukasqam ancha munarqan chay Tiyufilu (ichu Dyusta yumbay kuyaqkuna) Jisukristupa apustulningunapaq ancha allita yach'anallapa. Dyuspa Santu Ispiritun chay apustulkunata ancha yanapaptinmi, achka nasyungunapi Jisukristupaq yach'achikuqllapa. Puntata isrraylinukunata alla yach'achirqanllapa. Chaymandaqam suq nasyungunamanda kaqkunatapis yach'achikuptinllapa, achka paykunapis Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librupiqam San Lukas niwanchiq

Jisukristupi kriyiqkuna achkayashpa, tukuy lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Ich 1.1-7.60 niwanchiqllapa, Jisukristupi chay punta kriyiqkuna tandakashpa payta adurashqambaqllapa; Jirusalin llaqtapi Pintikustis fyistapim Jisuspi kriyiqkunapa shunqonman Dyuspa Santu Ispiritun yaykushqambaq; chayshina Santu Ispirituwan kashpa, ancha allita Jisukristupaq rimashqambaqllapa; chaymandaqam chay Santu Ispiritu chay kriyiqkunata achkayachishpa, tukuy imapi yanapashqambaq, milagrukunata rurashpa, paykuna Dyuspa pudirninwan yach'achikushqambaq.

Ich 8.1-12.25 niwanchiq, Pidru suq lugarkunapi, Filipi suq lugarkunapi, Pablu suq lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikuptinllapa, wakin isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis kriyishqambaqllapa.

Ich 13.1-28.31 niwanchiq, apustul Pablu suqkunawan achka nasyungunaman rishpa, kada nasyumbi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Jisusmi nirqan: Dyuspa Santu Ispiritunmi rin shamuy, nishpa

¹ Kuyashqay Tiuyufilu, punta libruypim iskibrishurqay Jisus rurashqanda, yach'achikushqanda, qallarishqan diyamandapacha, ² syiluman rishqan diyakaman. Paymi manaraq syiluman rishpa, aktrarqan

wakin runakunata, apustulninguna kanambaq. Paykunatam Santu Ispiritunwan yach'achirqan, pay munashqanda ruranambaqllapa. ³ Kuntraq runakunam Siñurninchiq Jisusta wanchirqanllapa; piru kawsamushpaqam, pay kikin rikarimurqan chay apustulningunaman. Chaymandaqam 40 diyasta kutin kutin paykunaman shamurqan, pay kikinga rikashpa, ancha allita yach'ananllapa: Kawsamushqanam, nishpa. Kaytapismi apustulningunata yach'achirqan:

—Ancha achka runa, warmim Taytanchiq Dyusta shumaqta rinllapa kasuq, nishpa.

⁴⁻⁵ Paymi chay apustulningunawan pulla kaykashparaq, yumbayta kamachirqan:

—Amaraq llugshiyllapachu Jirusalin llaqtamandaqa. Ashwanri shuyayllapa, Dyus ufrisishushqanda kumplinangaman. Jwan Shutichikuqqam yakuwanlla shutichikurqan. Piru qamkunata nishushqayshinam, ashla diyakunamanda Tayta Dyusqa Santu Ispiritunwan rin shutichishuqllapa, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan

⁶ Jisus manaraq riptin syilumanmi, chay apustulningunaqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Kananmandanachu ringi yanapawaqllapa, chay rrumanu runakunata binsinanchiq, noqanchiqkunata amana kamachiwananchiq? nishpa.

⁷ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaytaqam Taytay Dyuslla yach'an, ima diya, ima urasmi chaytaqa rin ruraq,

nishpa. Chaytaqam qamkunaqa mana atingillapachu yach'ayta. ⁸ Piru Dyuspa Santu Ispiritun qamkunaman shamushpam, pudirninda rin qoshuqllapa. Kanan pay qamkunata yanapashuptinmi, ringillapa noqapaq yach'achikuq kay Jirusalimbi, tukuy kay prubinsya Judiyapi, chay prubinsya Samaryapi, kay mundupa mas karu kuchungunapi, nishpa.

⁹ Chaymandaqam yumbay chapaykaptinllapa, Jisusqa kay pachamanda alsakarqan, syiluman rinambaq. Chaymi riykaptinqa, pukutayna pambarqan. Mananam paytaqa rikarqanllapachu.

¹⁰ Chaymi anaq syiluman yumbay chapakuykaptinqa, ish kay yuraq bistiduyuy paykunaman rikarishpa, ¹¹ nirqanllapa:

—Uyayllapa, galiliyanukuna, ¿imaraykutaq qamkunaqa chapakuykangi anaq syilumanqa? Waq Jisus syiluman riqqam rin kutirimuq. Chay rikashqaykishina riqtam, chayshinalla pay kikin syilumanda rin kutirimuq, nishpa.

Matiyastam numbrarqanllapa apustul kanambaq

¹² Chaymandaqam Ulibu lumamandaqa Jirusalinmanna kutirqanllapa. Chay Ulibu lumamandaqam Jirusalinmanqa 800 mitrusllach'i karqan. Chay isrraylinukunapa liyningam kamachikurqan chayshina 800 mitruskamanlla samana diyapiqa purinanllapa.

¹³ Paykunaqam chay Jirusalinman ch'ayashpaqa, pusada wasipa altunman llugshirqanllapa. Paykunaqam karqan: Simun Pidru, Jakubu, Jwan, Andris, Filipi, Tumas, Bartulu, Matiyu,

suq Jakubupis. Chay suq Jakubuqam Alfiyupa churin karqan. Chaypiqam karqan suq Simun. Payqam karqan chay isrraylinu Kananista partidumanda. Chaypiqam karqambis suq Jakubupa masan Judas. (Payqam manam chay Judas Iskaryutichu karqan.) ¹⁴ Yumbay paykunam Tayta Dyuspi yuyakushpa, suq shunqolla kashpa, tandakaqllapa Jisuspa masangunawan, maman Maryawan, wakin warmikunawan, Dyusman mañakunanllapa.

¹⁵ Chay tyimpupim tandakarqanllapa 120 kriyiq masakuna. Chaymi paykunapa ch'awpimbi shayashpa, Pidruqa nirqan:

¹⁶ –Kriyiq masitakuna, uyawayllapa. Dyuspa Santu Librumbi nishqanqam kumplishqana. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay unay gubyirnu Dabidta yanaparqan, chay Santu Librupi iskibrinambaq Jisusta intrigakuqpaq. Kay diyakunapim chay Judasqa chay suldadukunata aparqan rikachiq, Jisusta prisunanllapa. ¹⁷ Chay Judasqam noqanchiqkunapa suqninchiq kashpa, pullanchiq puriq. Chay imakunata ruraptinchiqmi, chaypi karqan. ¹⁸ Piru chay Judasmi mana allita rurashpa, Washadurninchiqta randikurqan. Chay qellay ch'askishqanwanqam randirqan suq ch'akrata. Chaymandaqam anaq altumanda umamba sawan ishkiptin, pach'an pach'yarqan, chunchulinguna shikwakashtin. ¹⁹ Chaymi Jirusalimbi tiyaqkuna chayta yach'ashpaqa, chay ch'akrataqa Asildamata shutichirqanllapa. Chayqam rimaynimbiqa munan niyta: “Yawar

Pamba”. ²⁰ Chay Santu Libru Salmuspim chay Judaspaq kayshina nin:

Wasingam wichukushqa, chunchana kidanqa.
Mananam pipis wasimbiqa tiyanqachu,
nishpa.*

Nimbismi:

Suqnam ch'askinga paypa kargundaqa, nishpa.*

²¹ 'Kaypim noqanchiqkunawan tarikan allin runakuna. Jisukristu pullanchiq kaykaptinmi, kay runakunapis paywan purishqa, ²² chay Jwan shutichishqan diyamandapacha syiluman rinan diyakaman. Allich'i kanman paykunamanda suqninda numbrananchiq, dusi apustulkuna karinanchiqllapa, paypis ninambaq: “Noqam Jisusta rikashqa kani wañushqanmanda kawsamushqata”, nishpa.

²³ Chayshina yuyashpaqam, paykunamanda ishkey runakunata akrarqanllapa. Suqtam akrarqanllapa Jusita. Payllam Barsabas, Justupis shutiq. Suqtaqam akrarqan Matiyasta.

²⁴ Chaymandaqam Dyusman kayshina mañakurqanllapa:

—Taytitu, qamqam yumbay runakunapa shunqonda riqsingi. Chayri yach'achiwayllapa kay ishkeymanda mayqannindam akrashqa kangi, ²⁵ Judaspa kargunda ch'askishpa, suq apustulna kashpa, noqaykunata yanapawanambaq. Chaqa chay Judasqam, uchanrayku kargunda dijashpa, rirqanna suq lugar paypaq kaqman.

²⁶ Chayshina mañakushpaqam, paykunaqa surtiyarqanllapa. Swirtiqam Matiyaspi ishkirqan.

* **1:20** Salmo 69.25 * **1:20** Salmo 109.8

Chaymi chay diyamandapacha Matiyasqa apustul karguyuqna kashpa, chay unsi apustulkunawan pullana purirqanllapa.

2

Dyuspa Santu Ispiritunmi ch'ayamurqan

¹ Jisuspi yumbay kriyiqkunam Pintikustis fyista ch'ayaptin, tandakarqan suq wasiman. ² Chaypi kaykaptinllapam, qonqaylla uyarqanllapa ancha jwirti wayrashina kunyaqta anaq syilupi. Chay kunyaqqam shamushpa, chay wasiman undarqan. ³ Kanan umangunapa sawambim qallu laya ninakunashina rikakurqan kadunupi. ⁴ Dyuspa Santu Ispiritunqam yumbay paykunapa shunqonman yaykushpa, undarqan. Chaymandaqam chay Santu Ispiritu rimachiptin, achka laya rimaykunapina rimarqanllapa.

⁵ Chay diyakunapim Jirusalinmanqa shamushqallapa karqan achka isrraylinukuna tukuy karu nasyungunamanda. Paykunaqam duktrinanda ancha allita kasuqllapa. ⁶ Kanan chay kunyaqta uyashpaqam, chay wasiman qemikarqanllapa. Chaypi uyashpa achka laya rimaykunapi rimaptinllapaqam, paykunaqa ispantashqata ancha yuyarqanllapa: ¿Imashinataq kay runakunaqa atinllapa rimayta kadunupa kikin rimayninchiqpiqa? nishpa.

⁷ Kanan paykunaqam ancha ispantashqata suqnin suqnin nirqanllapa:

—Ima kay rimaqkunaqam prubinsya Galiliyamanda ¿manachu? ⁸ Mana yach'akushpa nasyunninchiqkunapa rimayningunata,

çimashinataq atinllapa rimayta kay achka rimayninchiqkunapiqa? ⁹ Chaqa kaypim kanchiq achka nasyungunamanda: Partiyamanda, Midyamanda, Ilanmanda, Misuputamamanda, Judiyamanda, Kapadusyamanda, Puntumanda, Asyamanda, ¹⁰ Friyamanda, Panfilyamanda, Ijptumanda, Afrikapa lugarningunamanda. Chay lugarkunaqam Sirini llaqtamanda mas waq ladumbi kidan. Rrumanukunapismi kay Isrrayilpi tiyanllapa. Chay rrumanukunapa wakin wambrangunaqam kay Isrrayilpi nasiqkuna. Wakin rrumanukunaqam noqaykuna isrraylinukunapaq tikrakashqa, duktrinayllapapi kriyishqanllaparayku. ¹¹ Kambismi Krita nasyunmanda, Arabya nasyunmanda runakuna. Achka nasyungunamanda kashpapisti, ancha allita intyindinchiq kikin rimayninchiqkunapi Dyuspaq niwaptinchiqllapa: Tayta Dyusmi ancha shumaq milagrukunata rurashqa, nishpa.

¹² Yumbay paykunam ancha ispantashqata apustulkunata chaparqanllapa. Manam atirqanllapachu intyindiya:

—çImashinam atinllapa kaytaqa rurayta? nishpa.

¹³ Piru wakinnataqmi burlashpa, yanqakunata kayshina rimarqanllapa:

—Chay runakunaqam mach'ashqa, nishpa.

Pidrum achka runakunata yach'achirqan

¹⁴ Pidruqam chay unsi apustulkunawan shayashpa ancha jwirtita rimarqan:

—Isrraylinu masikuna, tukuy kay Jirusalimbi tiyaqkuna, allita uyawayllapa, kayta yach'anaykillapa. ¹⁵ Manam chay

yuyashqaykichu kanillapa. Manam mach'ashqallapachu kani. Chaqa chayraqmi las nwibi. Manaraqmi punchawchu. ¿Chaychu mach'ashqa kaymanllapa? ¹⁶ Ashwan kayshinaraqmi. Dyuspaq chay unay rimaq Juwilmi nirqan:

¹⁷ Taytanchiq Dyusmi nin:

Ushyakanan tyimpu ch'ayamuptinmi, Santu Ispirituyta rini qoq yumbay laya runakunata. Chaymi wambraykikunaqa, ullqopis, warmipis noqa munashqayta rinllapa rimaq. Chulukunatam musqoypishina achka layakunata rini rikachiq. Byijukunatapismi rini rikachiq musqoynimbi.

¹⁸ Chay diyakunapim Santu Ispirituyta rini qoq chay kasuwaqkunata, ullqokuna warmikuna noqa nishqayta suqkunata ninambaqllapa.

¹⁹ Anaq syilupipismi rurashaq mana rikashqanllapata, chaykunata rikashpa, ispantanallapa. Kay pachapipismi yawarta, ninata, qondayta rurashaq, runakuna rikashpa ispantanallapa.

²⁰ Rupayqam rin wañuq. Killaqam yawarshina kulurniyuq rin tikrakaq. Chayshinam rin kaq yaqqana shamuptin runakunapa Washadurnin. Chaymandaqam pay shamuptinqa, suq ancha shumaq diya rin kaq.

²¹ Chay diyapim noqapi yumbay kriyiqkunata rini

washaq, paykuna shutiya myintashpa noqaman mañakushqanrayku, nishpa.*

²² Chayshina Dyus nishqanda nishpaqam, Pidruqa nirqan:

—Isrraylinu masiykuna, kayta uyawayllapa: Taytanchiq Dyusmi chay Jisus Nasaritmanda kaqta akrarqan, manaraq wañushpa, ancha shumaq milagrukunata ruranambaq. Chay milagrukunatam ñawpaykillapapi rurarqan, rikashpa yach'anaykillapa: Allibmi Dyusqa paywan, nishpa. ²³ Piru chaykunata rikashpapismi, qamkunaqa mana allikunata rurarqaykillapa. Jisusta intrigashuptinllapam, prisushpa aparqaykillapa chay mana allin runakunaman, paykuna kruspi klabashpa wanchinanllapa. Dyusmi unaymandapacha yach'arqan: Churiy Jisustam chayshina rinllapa wanchiq, nishpa. ²⁴ Chayshina qamkuna wanchiptikipismi, Taytanchiq Dyusqa wañuyta binsishpa, Jisusta kawsachimurqan. Manam dijarqanchu wañushqalla kidanambaq. ²⁵ Chaymi chay unay gubyirnu Dabidqa Jisus ninambaq kaqta kayshina iskiybirqan:

Tukuy tyimpum Taytay Dyus pullay kashqa. Chayshina noqapa allin laduyipi kaptinqam, mana pipis atinqachu manchachiwaytaqa.

²⁶ Paypi yuyakushpa, tukuy shunqo ancha kushikushpam, payta alabashqa kani. Chaymi wañunaypaq kashpapis, mana nimata manchashpachu rini kawsaq.

* **2:21** Joel 2.28-32

27 Chaqa qamqam noqa kasushuqtaqa mana ringichu dijawaq, wañuqkunapa lugarnimbi ismunaypaqqa.

28 Yach'achiwashqam kangi, qamwan tukuy tyimpu kawsanaypaq. Kanan qam pullay kashpam, ancha ringi kushichiwaq.*

29 Chaykunata yach'achishpaqam, Pidruqa nirqan:

—Masitakuna, chayqam ancha klaru, noqanchiqkuna yach'ananchiq. Chay unay agwilunchiq Dabid wañuptinmi, pambarqanllapa. Chaqa paypa pantyunningam kanangaman kay sirkanchiqpi. Chaypillam kwirpunqa. ³⁰ Piru chay Dabidmi Dyuspaq rimaq kashpa, yach'arqan Dyus ufrisishqanda. Chaqa Dyusqam paytaqa kayshina ufrisishqa karqan: “Noqa kikiymi allipta niyki: Qamba karu willkaykimandam rin nasiq isrraylinukunapa Washadurninqa. Paymi rin kamachikuq qamshina”, nishpa. ³¹ Chaymi chay Dabidqa ancha unay tyimpupi Dyus Akrashqan Washadurpaq kayshina iskibrishqa karqan, payta rikashqa kanmanshina: Jisusqam mana rinchu kidaq wañuqkunapa lugarnimbiqa. Ashwanmi rin kawsamuq. Chaymi kwirpunqa mana rinchu ismuq, nishpa. ³² Chay Dabid nishqanshinallam Tayta Dyusqa allipta Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa. Paytaqam noqaykuna kikiy ñawiyllapawan rikashqallapa kani. Chaymi tistigukuna kanillapa. ³³ Chaymandaqam Tayta Dyusqa Jisusta aparqan anaq syiluman, paypa allin

* 2:28 Salmo 16.8-11

ladumbi tiyanambaq. Kanan Jisus Tayta Dyusmanda Santu Ispiritunda ch'askishpam, qowashqallapa ufrisiwashqanshina. Chaymi kay achka rimaykunata atinillapa rimayta. ³⁴⁻³⁵ Chay unay gubyirnu Dabid wañushpaqam, manaraq kawsamushqachu, syiluman rinambaqqa. Ashwan Dyus Akrashqan Washadurpaqmi kayshina iskiбриrqa:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqa:
 “Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”,
 nishpa. *Nuta: *Chay Dabidpa Kamachikuqniyma Jisusqa.*

³⁶ 'Llaqta masi isrraylinukuna, allita uyawayllapa. Manchu qamkuna chay Jisusta kruspi klabachirqaykillapa. Piru Taytanchiq Dyusqam payta numbrashqa, Washadurninchiq, Siñurninchiq, kanambaq.

³⁷ Chayshina Pidru niptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha malayakushpa syintirqanllapa. Chaymi Pidruta tukuy chay wakin apus-tulkunata tapurqanllapa:

—¡Masitakuna! ¿Imatam kananqa atinillapa ru-rayta, washadu kanayllapaqa? nishpa.

³⁸ Chaymi Pidruqa paykunata nirqa:

—Tukuy ima mana allikunata rurashqayki-rayku syintishpa, chay uchaykikunata dijashpa, Jisukristupa shutimbi shutikuyllapa, Tayta Dyus uchaykillapata pirdunashunambaq. Chayshina ruraptikillapaqam, payqa Santu

* 2:34-35 Salmo 110.1

Ispiritunda rin qoshuqllapa. ³⁹ Payqam chayta ufrisiwashqa kanchiq noqanchiqkunapaq, wambranchiqkunapaq, yumbay karupi kaqkunapaq, yumbay pay akrashqangunapaq.

⁴⁰ Chayshina nishpam, Pidruqa masta yach'achishpa, paykunata kayshina ancha kunarqan:

—Amar kayllapachu chay malu llaqta mas-inchiqkunashinaqa. Ashwanri washadu kayllapa, ama paykunawan kastigadu kanaykillapa.

⁴¹ Chayshina Pidru yach'achikuptinmi, chay kunashqanda kasuqkunaqa shutikurqanllapa. Chay diyaqam Jisuspi kriyiqkunamanqa kimsa mil mushuq kriyiqkuna tandakarqanllapa.

⁴² Kanan yumbay paykunam ancha allita kasuqllapa chay dusi apustulkuna yach'achishqanda. Paykunapuram ancha shumaqta kawsashpa tandakaqllapa, Dyusman mañakunambaq, tandata pitishpa, pulla mikushpa, Santa Mikunata mikunambaqllapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam kayshina kawsaqllapa

⁴³ Chay dusi apustulkunam ancha achka milagrukunata ruraqllapa. Chayta rikaqkunaqam ancha ispantashqata chaparqanllapa.

⁴⁴ Jisuspi yumbay kriyiqkunaqam ancha shumaqta kawsaqllapa. Tukuy ima kusasnimbismi yumbaypaq kaq.

⁴⁵ Randikushpa wakin ch'akranda, wakin kusasnindapismi, chay qellaywanqa chay mas pubrikunata yanapaqllapa. ⁴⁶ Tukuy diyam Dyuspa adurana wasinman shumaqta tandanakuqllapa. Ancha umildi kashpam, kushikushpa, wasingunapipis

tandanakushpa, tandata pitishpa, Santa Mikunata pulla mikuqllapa. ⁴⁷ Kanan Taytanchiq Dyustam ancha alabaqllapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapam, yumbay rikaqkuna yuyaqllapa: Paykunaqam ancha allin runakuna, warmikuna, nishpa. Siñurninchiq Jisusmi diyapi diyapi mushuq kriyiqkunata washashpa, masta achkayachiq chay kriyiqkunataqa.

3

Pidrum Dyuspa pudirninwan kach'akachirqan suq kujuta

¹ Suq diyam las tris di la tardi Pidruqa Jwanwan rirqanllapa Dyuspa adurana wasinman. Chay urasqam isrraylinukuna Dyusman mañakunan urasna karqan. ² Dyuspa adurana wasimba suq yaykunanmi “Shumaq Pungu” shutiq. Chay pungupim suq kuju tiyaykarqan. Payqam nasishqan diyamandapacha mana ni atirqanchu shayayta. Chaymi ayllunguna tukuy diya chay kujuta apashpa, chay Shumaq Pungupi dijaqllapa, adurana wasiman yaykuqkunata limush'nata mañanambaq. ³ Chay kujuqam Pidruta Jwanda rikashpa Dyuspa adurana wasinman yaykuykaptinqa, rrugarqan:

—Qowayllapár limush'nitata, nishpa.

⁴ Chaymi paykunaqa kujuta chapashpa, Pidruqa nirqan:

—Mayá, chapawayllapa, nishpa.

⁵ Chaymi kujuqa das chaparqan: Rinnam qowaq limush'nata, nishpa. ⁶ Piru Pidruqam nirqan:

–Manam nima qellayniyuqchu ni uruyuqchu kani. Piru kayshinam atini yanapashuyta: Jisukristu nasarinupa shutimbim niyki, atarishpa puriy, nishpa.

⁷ Pidruqa chayshina nishpa, allin ladu makinmanda rambashpa shayachiptinmi, chay kujupa ch'akinguna, ñudunguna jwirtina tikrakarqan. ⁸ Chaymi chay kujuqa shayashpa, brinkarqan. Chay urasmandapacham atirqanna puriyta. Kanan Dyusta ancha alabashpam, chay apustulkunapa pullan Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. ⁹ Chayshina chay kuju purishpa, Dyusta alabaykaptinqam, yumbay chaypi kaqkuna ¹⁰ ancha ispantashqata chaparqan: ¿Imashinaraq kach'akashqaqa? nishpallapa. Chaqa chay kujutaqam unaymandapacha rikashqallapa karqan, chay Shumaq Pungupi limush'nata mañakuykaptin.

Pidrum yach'achikurqan Dyuspa adurana wasimbi

¹¹ Chay kujum kach'akashpa, Pidruta, Jwandaqa manana dijarqanchu. Chaymi suq atun kurridurpi kaykaptinllapa, ancha achka runakuna ispantashqata paykunaman kallparqanllapa, chay kujuta rikanambaq. Chay kurridurmi shutiq “Gubyirnu Salumumba kurridurnin”, nishpa. ¹² Chay runakunata rikashpam, Pidruqa nirqan:

–Isrraylinu masikuna, ¿imaraykutaq ancha ispantashqata chapawangillapa? ¿Ima qamkunachu noqaykunapaq yuyangi: Ancha

puDIRniyuq kashpa, Dyusta kasuqkuna kashpam, paykuna kach'akachishqa chay kujutaqa, nishpa? ¹³ Manam chayshinachu. Ashwanmi unay agwilunchiq Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kay kujutaqa kach'akachishqa. Chaqa Dyusqam Churin Jisusta numbrashqa karqan, ancha puDIRniyuq kanambaq, paytalla kasunanchiqllapa. Piru qamkunaqam paytaqa aparqaykillapa awturidarkunaman. Chaymandaqam Gubyirnu Pilatu munaptin kach'aytapis, qamkunaqa mana munarqaykillapachu. ¹⁴ Ashwanmi chay ancha allin mana nima uchayuq Jisusta disprisyashpa, qamkunaqa mañakurqayki, suq matansyiru runata kach'anambaq. ¹⁵ Chaymandaqam qamkunaqa wanchichirqaykillapa chay Jisus kawsachikuqtaqa. Piru Dyusqam paytaqa wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshina kawsachimuptinmi, noqaykunaga rikashqallapa kani. Chaymi tistigunguna kanillapa. ¹⁶ Chayrayku Jisuspi kriyishpa “Kach'akay” niptiyllam, kay riqsishqayki kujuqa kach'akashpa, jwirsayuqna.

¹⁷ 'Masitakuna, yach'anim: Qamkuna mas kamachikuq runakunawan Jisusta wanchichirqaykillapa, mana yach'ashpa: Paymi Washadurninchiq, nishpa. ¹⁸ Chayta ruraptikillapam, Dyus nishqanqa kumplishqana. Chaqa unay tyimpupim Dyuspaq rimaqkuna Jisuspaq kayshina iskibrirqan: “Dyus Akrashqan Washadurmi ancha rin ñakaq”, nishpa. ¹⁹ Chayri qamkunaqa mana allikunata dijashpana, Tayta Dyuspi yuyakuyllapa, chay uchaykikunamanda

pardunashunambaq. Chayshina Dyuspi kriyiptinchiqmi, payqa rin animachiwaqninchiq kushikunanchiq. ²⁰ Rinmi kach'amuq Churin Jisukristuta. Chaqa manaraq kay mundu kaptinmi, Jisusta numbrashqa karqan, Washadurninchiq kanambaq. ²¹ Lukismi Jisusqa manaraq rinchu kutimuq. Ashwanmi syilupilla rin kaq, Tayta Dyus kay mundupi tukuy ima nishqanda kumplinangaman. Chaqa Dyusqam paypaq ancha allin rimaqkunawan unay tyimpukunapi chayshina nishqa karqan. ²² Chaymi Dyuspaq chay rimaq Muysisqa agwilunchiqkunata Jisuspaq kayshina nirqan: "Tayta Dyusmi nasyunninchiqpi rin nasichiq paypaq suq pudirniyuq rimaqta, noqata numbrawashqanshina. Chayri tukuy ima pay nishqanda kasuyllapa. ²³ Chay rimaqta mana kasuqkunataqam Dyusqa wambrangunamanda akrashpa, rin chingachiq", nishpa.*

²⁴ 'Chaymi chay unay rimaq Samwilpa tyimpunmandapacha, Dyuspaq yumbay rimaqkuna Jisus kay tyimpupi rurashqambaq rimashpa, iskibrirqanllapa. ²⁵ Chaqa Tayta Dyus chay rimaqkunawan ufrisikushqanmi noqanchiqkunapaq kashqa. Noqanchiqkunata yanapawananchiq yuyashpam, Dyusqa suq tratuta rurarqan unay agwilunchiqkunawan. Chaymi Abrajanda nirqan: "Karu willkaykiwanmi kay mundupi yumbay runakunata rini yanapaq", nishpa.* ²⁶ Chaymi Tayta Dyus Churinda wañushqanmanda

* **3:23** Deuteronomio 18.15, 18, 19 * **3:25** Génesis 22.18

kawsachimushpa, puntata noqanchiqkunaman kach'amurqan yanapawananchiq, chay mana alli rurashqanchiqta dijashpa, paypi yuyakunanchiqllapa, nishpa.

4

Pidruwan Jwandam prisurqanllapa

¹ Pidru Jwanwan chay runakunata yach'achiykaptinmi, ch'ayarqanllapa isrraylinu kurakuna, sadusiyu duktrinayuqkuna, Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqnimbis. ² Pidruqam Jwanwan kayshina yach'achikuykarqan:

—Jisusqam wañushqanmanda, kawsamushqa. Chaymi yach'anchiq: Wañuqkunaqam rin kawsamuq, nishpa.

Chaypaqmi chay ch'ayamuqkunaqa ancha piñakurqanllapa. (Chaqa chay sadusiyukunaqam kriyirqanllapa: Wañuqkunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.) ³ Chaymi Pidruta Jwanda prisushpa, aparqanllapa karsilman. Chay diya tardina kaptinmi, karsilpi dijarqanllapa qayandin diyakaman. ⁴ Piru Pidru Jwanwan yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna Jisuspi kriyishqallapa karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa ullqokunallach'i 5.000na karqan.

⁵ Chaymandaqam qayandin diyaqa tandakarqanllapa chay Jirusalinman Isrrayilpa kamachikuqninguna, kamachikuq ansyankuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis. ⁶ Chaypiqam karqambis mas kamachikuq isrraylinu kura Anas shutiq. Chay Anasqam

ayllun Kayfaswan, Jwanwan, Alijandruwan, yumbay ullqo ayllungunawambis shamushqallapa karqan. ⁷ Yumbay chay awturidarkunaqam Pidruta, Jwanda karsilmanda apachimushpa, yumbaypa ch'awpinman pasachishpa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Pitaq qamkunataqa kamachishushqa, chay kujuta kach'akachinaykiqa? ¿Pipa shutinwanmi myintashpa, chaytaqa rurashqallapa kangi? nishpa.

⁸ Chaymi Pidruqa, Dyuspa Santu Ispiritun ancha yanapaptin, nirqan:

—Llaqta masiy isrraylinukunapa kamachikuqninguna, kamachikuq ansyanukunapis, ⁹ qamkunaqam tapuwangillapa yach'anayki: Kay runa kujuqa ¿imashinam kach'akashqa? ¿Pim paytaqa yanapashqa? nishpa. ¹⁰ Mayá, nishqaykillapa, yumbay llaqta masinchiq isrraylinukuna yach'ananllapa. Kay runa kujuqam kach'akashqa Jisukristu nasarinupa pudirninwan. Qamkunam nirqaykillapa, Jisusta kruspi wanchinanllapa. Piru Tayta Dyusqam wañushqanmanda paytaqa kawsachimurqan. ¹¹ Albañilkunam mana baliq rumikunata wichukunllapa. Chayshinallam qamkunapis Jisustaqa wichukurqaykillapa. Piru Jisusqam kanaanqa wasipa iskinambi mas baliq rumishina.* ¹² Chaqa Dyusqam mana qowashqachu kanchiq suq laya washadurtaqa. Jisusllam atin washawayninchiqtaqa, nishpa.

* **4:11** Salmo 118.22

¹³ Chayshina mana nimata manchashpachu allita rimaptinllapaqa, chay awturidarkunaqa ancha ispantashqata paykunata chaparqanllapa. Chaqa Pidruwan Jwanqam mana istudyashqachu karqan. Chaymi chay awturidarkunaqa kwintata qokarqanllapa: Kay mana baliq runakunaqam Jisuswan purishpa, ancha yach'akushqallapa, nishpa.

¹⁴ Kanan chay runa kujupismi paykunapa ñawpambi kach'akashqana shayaykarqan. Chaymi mana nimapaq atirqanllapachu kuntraytaqa.

¹⁵ Chaymi paykunaqa Pidruta, Jwanda sawaman surqorqan, chay awturidarkunalla tukuy imata parlananllapa. ¹⁶ Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam atinchiq rurayta kay runakunataqa? Chaqa kay Jirusalimbiqam yumbayna yach'anllapa: Chay kujutaqam paykuna kach'akachishqa, nishpa. Chaymi noqanchiqkunaqa mana atinchiqchu niyta “Yanqam”, nishpaqa. ¹⁷ Ashwan manchachishpalla, nutifikashunllapa, kananmandaqa amana pitapis willananllapa Jisuspa shutimbiqa, amana chay faman masta shikwakanambaq, nishpa.

¹⁸ Chayshina kunanakushpaqam, Pidruta Jwanda qayachirqanllapa. Chaymandaqam jurapashpa, kamachirqanllapa, amana pitapis parlachinambaq, ni yach'achinambaq, Jisuspa shutinda myintashpaqa. ¹⁹ Piru chayshina kamachiptimbismi, Pidruwan Jwanqa kayshina nirqan:

—Mayá, allita yuyayllapa. ¿Imataq mas alli Tayta Dyuspaqqa? ¿Allichu qamkunata kasushunaypaq,

ichu mas alli Dyusta kasunayllapa? ²⁰ Chaqa noqaykunaqam mana nimatapis atinillapachu uyaraytaqa. Ashwanmi rikashqayllapata, uyashqayllapata rinillapa yach'achikuq, nishpa.

²¹ Chayshina niptimbismi, chay awturidarkunaqa ancha jurapashpa, dijarqanllapana rinambaq. Chaqa chay kujuta kach'akachishqanraykum, yumbay runakuna Dyusta ancha alabarqanllapa. Chaymi chay awturidarkunaqa mana nimapaq atirqanllapachu kastigayta. ²² Chay kach'akashqa kujuqam masdi 40 watayuqna karqan.

Jisuspi kriyiqkunam Dyusman mañakurqan, ama manchananllapa

²³ Pidruwan Jwanqam chay kamachikuq kurakunapa, chay kamachikuq ansyanukunapa dispachunmanda llugshishpaqa, kriyiq masingunamanna rirqanllapa. Paykunataqam manyaqlla tukuy ima pasashqanllapata willarqan. ²⁴ Chaymi yumbay chay kriyiq masinguna chayta yach'ashpaqa, tandanakushpa, kayshina Dyusman mañakurqanllapa:

—Taytitu Dyus, qam rurashqa kangi anaq syiluta, kay pachata, mar yakuta, tukuy ima kaqkunata. ²⁵ Qamqam Santu Ispirituykiwan rimachirqayki chay unay sirbishuq agwilunchiq Dabidta. Chaymi payqa qambaq rimaq kashpa, Santu Libruyki kayshina iskibrirqan:

¿Imaraykutaq achka nasyungunapi tiyaqkunaqa ancha piñakushpa alsakanllapa Dyuspa kuntranqa? ¿Imaraykutaq chay runakuna,

warmikunaqa yanqakunata yuyanllapa,
Dyusta binsinanllapaqa?

26 Chaqa kay mundupa gubyirnungunam
Dyuspa kuntran alsakarqanllapa. Kanan
llaqtakunapa kamachikuqningunam
tandakashpa, Tayta Dyuspa, Akrashqan
Washadurpa kuntran alsakarqanllapa,
nishpa.*

27 Taytitu Dyus, allibraq chay Dabid
iskibrishqanshina kashqa. Chaqa kay Jirusalin
llaqtapi chay akrashqayki santu Churiki Jisustam
kuntrarqanllapa. Chaymi chay gubyirnu Irudis,
chay gubyirnu Punsyu Pilatuwan, furastiruku-
nawan, isrraylinukunawan tandakarqanllapa.

28 Paykunam tandakashpa, rurarqan chay unay
tyimpupi qam yach'ashqaykishina: "Churiytam
rinllapa wanchiq", nishpa. 29 Dyusitu, rikay,
kananqam noqaykunatapis jurapawanllapa,
qamta ama myintashushpa, yach'achikunayllapa.
Chayri animuta qowayllapa, ama nimata
manchashpa, qambaq yach'achikunayllapa.

30 Pudirnikiwanri yanapawayllapa, qeshyaqku-
nata kach'akachinayllapa, santu Churiki Jisuspa
shutimbi milagrukunata ruranayllapa, yumbay
rikaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha
pudirniyuq, nishpa.

31 Ushyaptinllapa mañakuyta Dyusmanqam,
chay tandakashqanllapa lugarqa ch'apsikarqan.
Chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritun paykunapa
shunqonda undashpa, masta animachirqan,

* 4:26 Salmo 2.1-2

ama nimata manchashpachu, Dyus nishqanda rimananllapa.

Kusasninllapaqam yumbaypaq karqan

³² Jisuspi yumbay kriyiqkunam suq yuyayniyuqlla kaqllapa. Tukuy shunqo allipta kuyanakuqllapa. Chaymi mana niqllapachu: “Kay imayqam noqapalla” nishpaqa. Ashwanmi tukuy ima kaqninwan yumbaynin yanapanakuqllapa. ³³ Kanan Jisuspa chay dusi apustulningunam ancha pudirniyuq kashpa, kayshina yach'achikuqllapa: “Siñurninchiq Jisusmi wañushqanmanda allipta kawsamushqa”, nishpa. Kanan Dyusqam ancha yanapaq paypi yumbay kriyiqkunata, shumaqta kawsananllapa. ³⁴⁻³⁵ Paykunaqam mayqanninda iman faltaptinqa, wakin ch'akrayuq ichu mayqan wasiyuqqa randikushpa, qellayninda apaq chay dusi apustulkunaman. Paykunaqam chay mana nimayuqkunata qoqllapa. Chaymi paykunapiqa mana ni mayqan pubriqa karqanchu.

³⁶ Chaypim karqan suq libita runa Jusi shutiq. Apustulkunaqam paypaq nishqa karqan: “Birnabi shuttinga”, nishpa. Rimaynimbiqam Birnabiqa munan niyta “Kunswilakuq”. Payqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripi nasishqa karqan. ³⁷ Chay Birnabim suq ch'akranda randikushpa, qellayninda apamushpa, apustulkunata qorqan, paykunana kriyiq masingunata yanapanambaq.

5

Ananiyasmi warminwan llullakurqanllapa

¹ Karqanmi suq runa Ananiyas shutiq. Warminqam Safira shutiq. Chay Ananiyasmi warminwan, suq ch'akranda randikushpa, ²wakin qellayta piskarqanllapa. Chaymandaqam Ananiyasqa wakindalla apashpa, apustulkunata qorqan, “Yumbaymi” nishpa. ³ Chayshina llullakuptinmi, Pidruqa nirqan:

—Uyay, Ananiyas. ¿Imaraykum دچارqayki dyabluta yaykunambaq shunqoykimanqa? Qamqam chay ch'akraykipa ch'aninda wakinda piskashpaqa, Dyuspa Santu Ispiritunda munarqayki ingañayta. ⁴ ¿Ima manachu qamba kikikipa ch'akraykiqa kashqa? Randikuptikiqam, qellayqa qambana kashqa. ¿Imaraykum llullakushqaqa kangi? Chay layata llullakushpaqach'i, qamqa yuyarqayki: Runakunatallam rini ingañaq, nishpa. Manam chayshinachu kashqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyusta munarqayki ingañayta.

⁵ Chayshina Pidru niptinmi, Ananiyasqa chayta uyashpa, chay uras pachaman bulakashpa wañurqanna. Chaymi chayta yach'ashpaqa, yumbay ancha mancharqanllapa. ⁶ Chaymandaqam wakin wambra runakuna shamushpa, almataqa suq trapuwan liyashpana, aparqanllapa pambaq. ⁷ Chayshina kimsa uras pasashqambinam, chay almapa warminqa apustulkuna kashqanman yaykurqan. Piru payqam mana nimatapis yach'arqanchu: Qosaymi wañushqa, nishpaqa. ⁸ Chaymi Pidruqa paytapis tapurqan:

—Safira, ¿allipchu chay prisiyupaqla ch'akraykitaqa randikurqayki? nishpa.

Chaymi Safiraqa nirqan:

—Ari. Chaysitupaqlam randikurqayllapa, nishpa.

⁹ Chayshina niptinmi, Pidruqa chay warmita nirqan:

—¿Imapaqmi qosaykiwanqa kunanakushpa llulakushqallapa kangi, “Dyuspa Santu Ispiritunqam mana yach'anqachu”, nishpach'i? Uyay, chay qosaykita pambaqkunaqam shamuykanllapana. Nam kay pungumanna ch'ayamuykanllapa apashunambaq, qamtapis pambashuq, nishpa.

¹⁰ Chayshina niptinllam, chay warmipis chay uras Pidrupa ñawpanman bulakashpa wañurqanna. Chaymi chay pambakuqkunaqa ch'ayamushpa, ukuman yaykushpa, chay warmitapis wañushqatana tarirqanllapa. Chaymi paytapis aparqanllapana pambaq runamba ladunman. ¹¹ Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa, tukuy chay wakin runakunawan chayta yach'ashpaqa, ashwamba mancharqanllapa.

Apustulkunam achka milagrukunata ruraraqan

¹² Apustulkunaqam runakunapa ñawpambi achka milagrukunata ruraqllapa. Kanan Jisuspi yumbay kriyiqkunam Dyuspa adurana wasinman tandakaqllapa chay unay gubyirnu Salumumba kurridurnimbi. ¹³ Piru mana kriyiqkunaqam manchashpa, paykunawanqa mana tandakaqllapachu. Piru mana tandakashpapismi, ancha alabaqllapa Jisuspi kriyiqkunataqa. ¹⁴ Chayshinam ancha achka ullqokuna, warmikuna kriyirqanllapana Jisuspi. ¹⁵ Kanan achka runakunam

qeshyaqningunata wasinmanda surqoshpa, parakunapi kamakunapi apamushpa, ñangunapi shuyachiqllapa, Pidru chay ñanda pasaptin, ankisiya llandunllapis qeshyaqningunapa sawanda pasaptin, kach'akanambaq. ¹⁶ Asta chay sirka llaqtakunamandam achka runakunaqa Jirusalinman apamurqan qeshyaqningunata, dyablupa ispiritungunawan lukuyashqakunata, apustulkuna kach'akachinambaq. Kanan yumbay paykunataqam kach'akachirqanllapa.

Apustulkunatam qesacharqanllapa

¹⁷ Chaymi mas kamachikuq isrraylinu kura, sadusiyu duktrinayuq runakuna apustulkunata ancha imbidyarqanllapa. ¹⁸ Chaymi paykunataqa prisushpa, karsilman wichurqanllapa. ¹⁹ Piru chay tutaqam Tayta Dyuspa suq anjilnin, karsilpa pungunda kich'ashpa, paykunata surqoshpa, nirqan:

²⁰ —Riyllapa Dyuspa adurana wasinman, chaypi shayashpa, yumbay runakunata yach'achiq, Jisuspi kriyishpa, kawsanambaqllapa.

²¹ Chayshina niptinqam, apustulkunaqa kasushpa, madrugadu Dyuspa adurana wasinman rishpa, waqpi yach'achikurqanllapa. Chaypina kaykaptinllapaqam, chay mas kamachikuq isrraylinu kura, yumbay paywan kaqkunapis mas pudirniyuq isrraylinukunata qayarqan, tandakashpa, Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunana kashpa, Pidruta, Jwanda jusgananllapa. Yumbay chay kamachikuqkunaqam parlashpa, suldadukunata kach'arqanllapa, karsilmanda apamunanllapa

chay apustulkunata. ²² Piru suldadukuna karsilman rishpaqam, manana tarirqanllapachu. Chaymi das kutimurqanllapa kayshina abisakuq:

²³ —Karsiltaqam tarishqallapa kani alli kirpashqata. Chay kwidakuq suldadukunaqam karsilpa pungundaqa ancha allita kwidaykarqanllapa. Piru punguta kich'ashpaqam, manana ni pitapis ukupiqa tarirqayllapachu, nishpa.

²⁴ Chayshina niptinllapaqam, chay isrraylinu kurakunapa kamachikuqninga, Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqningwan, yumbay chay ancha kamachikuq kurakunawambis ancha yuyashpa, tapunakurqanllapa:

—Chayshinaqa ¿imaraq pasanqa? nishpa.

²⁵ Chayshina parlaykaptinqam, suq runa ch'ayamushpa, nirqan:

—Chay karsilashqaykillapa runakunaqam Dyuspa adurana wasimbi runakunata yach'achiykan, nishpa.

²⁶ Chaymi suldadukunapa kamachikuqninga suldadungunawan chay uras chay adurana wasiman rirqanllapa piskaq. Apustulkunata chaypi tarishpaqam, shumaqlla apamurqanllapa, mana maqashpallapachu. Chaqa chay suldadukunaqam mancharqanllapa: Kay apustulkunata maqaptinchiqqach'i, runakunaqa sitawanchiqman, nishpa. ²⁷ Chaymandaqam apustulkunata ch'ayachimushpaqa, shayachirqanllapa chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman. Chaypi kaptinqam, chay kamachikuq kuraqa nirqan:

28 –Manchu noqaykunaqa qamkunata ancha kamachishurqaq, amakish Jisuspa shutinda myintashpaqa yach'achikungichu, nishpa. Piru qamkunaqam mana kasuwashpachu, tukuy Jirusalin llaqtapi duktrinaykita yach'achikungillapa. Kanan ashwambam munangillapa wichupawayta chay Jisus wañushqambaq, nishpa.

29 Chaymi Pidruqa chay wakin apustulkunawan nirqan:

–Noqaykunapaqqam masta balin Dyusta kasunayllapa, runakunata kasunaymandaqa.

30 Manchu qamkunaqa Jisusta kruspi klabachishpa, wanchichirqaykillapa. Piru paytaqam Taytanchiq Dyus kawsachimushpa,

31 anaq syilupi allin ladumbi tiyachishpa, ancha Kamachikuq Washadurninchiqta rurashqa. Chaymi uchanchiqkunata dijaptinchiqqa, payqa pirdunawaqninchiq washawanchiqllapa.

32 Chay Jisus rurashqambaqmi Dyuspa Santu Ispiritun, noqaykunapis tistigukuna kanillapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay Santu Ispiritunda payta kasuqkunata qowashqallapa, nishpa.

33 Chay awturidarkunaqam chayta uyashpaqa, ancha piñakushpa, chay apustulkunataqa munarqanllapa wanchiyta.

34 Piru chay awturidarkunamanda suq farisiyu Gamayil shutiqmi ancha allin yach'achikuq karqan. Chaymi paytaqa yumbay runakuna ancha allita uyaqllapa. Chay Gamayilmi shayashpa kamachikurqan, suq rratitu apustulkunata sawaman surqonanllapa.

35 Chaymandaqam chay karguyuq masingunata nirqan:

–Uyawayllapa, israrraylinu masiykuna. Allita yuyayllapa. Kwidawkish mana allitachu rurangimanllapa chay runakunata. ³⁶ Yuyayllapa, manchu suq tyimpuqa chay runa Tiwdas nirqan, payshi ancha kamachikuq. Kanan paytaqam 400 runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam suq runakuna Tiwdasta wanchiptinllapa, chay 400 sigiqkuna waqta kayta shikwakarqanllapa. ³⁷ Chaymandaqam suq tyimpu sinsuta ruraptin, alsakarqan suq kamachikuq Judas prubinsya Galiliyamanda. Paytapismi achka runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam chay Judasta wanchiptinllapaqa, payta sigiqkunapis waqta kayta shikwakarqanllapa. Mananam mastaqa tandakarqanllapachu. ³⁸ Chaymi kayshina kunaykillapa: Dijayllapa chay runakunata. Ama mitikuyllapachu paykunamanqa. Chaqa chay duktrinan paykunapalla kaptinqam, das rin ushyakaq. ³⁹ Piru paykuna Dyuspa duktrinanda yach'achikuykaptinqam, qamkunaqa mana atingillapachu chingachiyta. Allita yuyayllapa. Paqtakish Dyusta kuntraykangillapa, nishpa.

⁴⁰ Chay Gamayil nishqanda kasushpam, manana wanchirqanllapachu. Chaymi chay apustulkunata qayachishpa, suq lastima asutichishpa, kamachirqanllapa, amana masta Jisuspaq yach'achikunanllapa. Chaymandaqam paykunataqa kach'arqanllapana. ⁴¹ Chayshina asutiptimbismi, chay apustulkunaqa ancha kushikushpa, chay awturidarkunapa ñawpanmanda lluqshirqanllapa, yuyashpa: Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, kayshina Jisuspaq yach'achikushpa, ñakananchiqpaq,

nishpa. ⁴² Kanan paykunaqam tukuy diyakuna Jisukristupaq masta yach'achikurqanllapa Dyuspa adurana wasimbi, achka wasikunapipis.

6

Apustulkunam numbrarqan syiti yanapakuqinda

¹ Chay tyimpuqam Jisuspi kriyiqkunaqa masta achkayaqllapa. Piru chay grigu rimaypi rimaqkuna piñakushpam, kayshina rimarqanllapa ibriyu rimaypi rimaq kriyiq masingunapaq:

–Grigupi rimaq biyudakunatash tukuy diya mana allitachu mikunata partinllapa, nishpa.

² Chaymi chay dusi apustulkunaqa yumbay kriyiqkunata tandashpa nirqanllapa:

–Noqaykunaqam Dyus nishqanda yach'achikuykani. Chaymi mana allichu, chay yach'achikuykashqayta dijashpa, mikunata partinayllapaqa.

³ Chayri masitakuna, qamkunamanda akrayllapa syiti allin yach'ayniyuq runakunata, Dyuspa Santu Ispiritunwan puriqkunata. Paykunata numbrayllapa, chay mikunata partinanllapa.

⁴ Noqaykunaqam tukuy diya Dyusman rinillapa mañakuq. Pay nishqanda rinillapa yach'achikuq, nishpa.

⁵ Chaypaqmi Jisuspi yumban kriyiqkunaqa nirqan:

–Allibmi chay nishqaykillapaqa, nishpa.

Chaymandaqam akrarqanllapa suq runa Istiban shutiqta. Payqam Tayta Dyuspi ancha yuyakuq. Paypa shunqombim Dyuspa

Santu Ispiritun kawsaq. Paykunaqam akraqambis Filipita, Prukuruta, Nikanurta, Timunda, Parminastapis. Akraqambismi Nikulasta Antyukiya llaqtamanda kaqta. Paymi yach'akushqa karqan isrraylinukunapa duktrinanda.

⁶ Chaymandaqam chay syiti runakunata apamurqanllapa apustulkunaman. Paykunaqam sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakurqanllapa, tukuy imapi yanapanambaq.

⁷ Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa Dyuspaq tukuy maypi masta masta yach'achikuqllapa. Chaymi Jirusalin llaqtapiqa paykunaqa masta achkayaqllapa. Chaqa asta isrraylinukunapa achka kurangunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

Istibandam prisurqanllapa

⁸ Dyus yanapaptinmi, Istibanqa ancha pudirniyuq kashpa, achka milagrukunata ruraraqan yumbaypa ñawpambi. ⁹ Piru wakin isrraylinukuna Istibanwan tandakashpam, taripanakurqan. Paykunaqam suq sinaguga wasimanda karqanllapa. Chay wasiqam shutiq Libri Randishqa Kriyadukunapa sinagugan, nishpa. Chay kuntraqkunaqam Sirini llaqtamanda, Alijandriya llaqtamanda, prubinsya Silisyamanda, chay prubinsya Asyamandapis karqanllapa. ¹⁰ Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa mana atirqanllapachu binsiyta paytaqa. ¹¹ Chaymi pagararqanllapa wakin runakunata, llullakushpa ninambaqllapa: “Istibandam uyashqa kani,

ancha fiyuta Muysispaq, Dyuspaq rimaptin”, nishpa.

¹² Chayshina llullakuptinllapa uyashpam, achka runa, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna chay nishqanda kriyishpa, ancha piñakurqanllapa. Chaymi Istibanda piskashpa, rrastrakushpa, aparqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman. ¹³ Kanan aparqanllapapismi chay llullakuq tistigukunata, Istibambaq kayshina rimanambaqllapa:

—Kay runaqam kutin kutin mana shaykuq ancha fiyukunata riman Dyuspa adurana wasimbaq, Muysispa liyningunapaqpis. ¹⁴ Chaqa noqaykunaqam kay Istibanda uyashqallapa kani kayshina niptin: Chay Jisus Nasaritmanda kaqshi Dyuspa adurana wasindaqa rin bulaq. Muysismanda yach'akushqanchiq kustumbrinchiqkunatash rin chingachiq, nishpa.

¹⁵ Chaymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, yumbay chaypi tiyaqkunawan chapashpa, rikarqanllapa Istibamba qaqlanda anjilshina llipyaykaqta.

7

Istibanmi allita rimarqan washakanambaq

¹ Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram Istibanda tapurqan:

—¿Allipchur chayshina nishqa kangi? nishpa.

² Chaymi Istibanqa nirqan:

—Taytakuna, masitakuna, allita uyawayllapa. Ancha pudirniyuq llipyaykaq Tayta Dyusmi

rikakurqan chay punta agwilunchiq Abrajanman, chay nasyun Misuputamyaipi tiyaykaptin, manaraq Aran llaqtaman riptin tiyaq. ³ Kayshinam kamachirqan: “Llaqtaykita, yumbay aylluykikunata dijashpa, riy suq lugarman. Noqam rini rikachishuq maypim kidan chay lugarqa”, nishpa. ⁴ Chayshina Dyus niptinmi, Abrajanqa chay Kaldiya nasyunmanda lluqshishpa, rirqan Aran llaqtaman tiyaq. Chaymandaqam Abrajamba taytan wañuptinqa, Dyusqa chay Abrajandaqa kay Isrrayil nasyunninchiqman apamurqan. ⁵ Piru Dyusqam mana nima irinsyata ni suq pidasu ch'akritata qorqanchu Abrajandaqa. Payqam alayri kaypiqa tiyarqan. Mana qoshpapismi, Abrajandaqa kayshina ufrisirqan: “Wañuptikiqam, karu willkaykikunapaq kay pachaqa rin kaq”, nishpa. Chayshinam chay Abrajandaqa ufrisirqan, manaraq ni churiyuq kaptin. ⁶ Tayta Dyusqam chay unay agwilunchiq Abrajandaqa nirqambis: “Karu willkaykikunam kay llaqtamanda rishpa, suq nasyumbi suq furastirushina rinllapa tiyaq. Ñakaq randishqa kriyadukunam rinllapa kaq. Paykunatam ancha rinllapa qesachaq 400 wata tukuyta”.

⁷ Tayta Dyusqam Abrajandaqa nirqambis: “Piru kastigaqmi rini chay nasyumbi qesachakuqkunataqa. Chaymandaqam chay karu willkaykikunaqa, chay nasyunmanda lluqshishpa, rinllapa kasuwaq kay Isrrayilpi”, nishpa. ⁸ Chaymandaqam Dyusqa Abrajanwan suq tratuta rurarqan. Paytam kamachirqan,

kwirpumbi siñalta ruranambaq, ama qonqanambaq chay tratu rurashqanda. Chaymi Abrajanqa churin Isak nasiptinqa, uchu diyasniyuq kaptinlla, kwirpumbi chay siñalta rurarqan. Chayshinallam Isakpis churin Jakubuta rurarqan. Chay Jakubupismi chayshinalla rurarqan dusi churingunata. Chay dusi churingunaqam nasyunninchiq Isrrayilpa chay dusi atun ayllungunapa taytanguna karqanllapa.

⁹ 'Chay Jakubupa dusi churingunaqam punta agwilunchiqkuna karqan. Paykunaqam masan Jusita imbidyashpa randikurqanllapa, chay randiqkuna Ijptu nasyunman apanambaqllapa. Piru Dyusqam Jusipa pullan karqan. ¹⁰ Chaymi Jusi ñakaptinqa, Tayta Dyus yumbay chay ñakashqanmanda washashpa, yanaparqan, yach'ayniyuq kashpa, allita kawsanambaq. Chayshina Dyus Jusita yanapaptinmi, chay Ijptupa gubyirnun Farunqa ancha gustarqan. Chaymi Jusita numbrarqan, Ijptupa gubyirnun kanambaq. Paytaqam nirqambis: "Tukuy ima kaqniyta, wasiykunapi yumbay tiyaqkunatapis qam kwiday", nishpa.

¹¹ 'Chaymandaqam Ijptu nasyumbi Kanayan nasyumbipis ancha jwirti ambruna karqan. Chaymi mikunan mana aypaptin, chay punta agwilunchiqkunaqa ancha ñakarqanllapa. ¹² Chayshina ñakashpaqam, Jakubuqa yach'arqan: Ijptupish kan trigu, nishpa. Chaymi chay punta bwiltata dyis churingunata Ijptuman kach'arqan, triguta randinanllapa. Chay churingunaqam unay

agwilunchiqkuna karqan. ¹³ Chaymandaqam suq kutinda kutiriptinllapa Ijiptuman, triguta randirinambaqqa, Jusiqa masangunata nirqan: “Noqam masayki Jusi kani”, nishpa. Chayshina masanguna Jusita riqsiptinqam, Ijiptupa gubyirnun Farunqa yach'arqan: Jusiqash isrraylinukunapa kastan, nishpa.

¹⁴ Chaymandaqam Jusiqa chay masangunata nirqan: “Riyllapa apamuy taytanchiqta, yumbay ayllunchiqkunata”, nishpa. Chay tyimpupim 75 karqanllapa. ¹⁵ Chayshinam karqan, Jakubu yumbay ayllundin riptin Ijiptuman tiyaq. Waqpinam achka watakunamanda payqa wañurqanna. Chaymandaqam tukuy chay punta agwilunchiqkunapis achka wambrangunata dijashpa, wañurqanllapa. ¹⁶ Jakubu wañuptinqam, kwirpunda aparqanllapa Sichin llaqtaman pambaq paypa pantyunnimbi. Chaqa Abrajanni chay pantyundaqa randishqa karqan chay runa Jamurpa churingunamanda.

¹⁷ Tayta Dyusmi jurashpa, Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: “Suq nasyundam rini qoq karu willkaykikunata”, nishpa. Chay ufrisishqan tyimpu kumplinan kaykaptinmi, chay Ijiptu llaqtapiqa isrraylinukuna anchana achkayashqa karqan. ¹⁸ Chay tyimpupim Ijiptupiqa suq mushuq gubyirnu kamachikurqan. Payqam mana nimatapis yach'ashqachu karqan chay Jusipa allin famambaqqa, ancha unayna wañushqa kaptin. ¹⁹ Chay mushuq gubyirnuqam chay agwilunchiqkunataqa tukuy imapi ingañashpa, ancha qesachaq. Chaymi paykunataqa kamachirqan, ullqo

wambritunguna nasiptin, wichukunanllapa wañunambaq.

²⁰ 'Chayshina kamachikuptinmi, chay tyimpupi Muysis nasirqan. Paytaqam Dyusqa ancha kuyaq. Kanan taytanwan mamanqam kimsa killata wasimbi pakashpa, kriyarqan.

²¹ Chaymandaqam (chay gubyirnuta kasushpa) wichukuptinqa, chay gubyirnupa chinan chay wambrituta tarikushpa, tandashpa, wawandashina kriyarqan. ²² Chaymi Muysis wiñashpaqa, tukuy imata ijiptinu runakunashina yach'akurqan. Chaymi tukuy imata rimanambaq, ruranambaqqa ancha pudirniyuq karqan.

²³ 'Chaymandaqam 40 watayuqna kashpaqa, Muysisqa munarqanna riyta isrraylinu kastanda watukuq. ²⁴ Chaymi rishpaqa, rikarqan suq ijiptinu ancha maqaykaqta suq isrraylinuta.

Chaymi Muysisqa chay isrraylinuta washashpa, wanchirqan chay ijiptinuta. ²⁵ Chaqa Muysisqam yuyarqan: Isrraylinu masiykunach'i allita intyindinqallapa:

Muysiswanmi Dyusqa rin yanapawaqninchiq, ama randishqa kriyadukuna kananchiqllapa, nishpa. Piru chay isrraylinu masingunaqam mana intyindirqanllapachu.

²⁶ Qayandin diyaqam Muysisqa isrraylinukunaman kutirishpa, ish kayta tarirqan paykunapura pilyaykaqta. Chaymi munashpa alliyachiyta, paykunataqa nirqan: “Qamkunaqam llaqta masipura kangillapa. ¿Imapaqmi pilyaykangillapa? Ama pilyayllapachu”, nishpa.

²⁷ 'Piru chay yanqa maqaqmi Muysista kumsashpa, nirqan: “¿Ima pitaq qamtaqa

numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniyllapa kanaykiqa? ²⁸ ¿Ima munangichu noqatapis wanchiwayta qayna chay ijiptinuta wanchishqaykishina?” nishpa. ²⁹ Chayshina niptinmi, Muysisqa manchashpa, mitikarqan nasyun Madyan shutiqman. Chaypiqam kasarashpa, ishkay wambrayuqna karqan. Piru chaypiqam furastirushina tiyarqan.

³⁰ 'Chaymandaqam 40 watas pasaptinna, Muysisqa chuncha lugar Sinayi urqqopa ladumbi kaykarqan. Chay chunchapim Dyuspa anjilninga suq yura sach'api nina lumyaykaqpi Muysisman rikakurqan. ³¹ Chaymi Muysis ancha ispantashqata chapashpa, qemikashpa mas allita rikanambaq, uyarqan Taytanchiq Dyusta kayshina niptin: ³² “Noqam chay punta agwiluykikuna Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa. Chayshina niqta uyashpaqam, Muysisqa manchashpa, ch'apsikarqan. Chaymi manana munarqanchu masta chapaytaqa. ³³ Kanan Tayta Dyusqam paytaqa nirqan: “Ch'akikikunamanda surqoy llanqeykita. Chaqa noqam kaypi kani. Chaymi ancha santu lugarpi shayaykangi. ³⁴ Noqam rikashqa kani wambraykunata Ijiptupi ancha ñakaykaptinllapa. Uyashqam kani paykunata ancha waqaptin. Chaymi syilumanda shamushqa kani, chay wambraykunata ñakashqanmanda washanaypaq. Kayman shamuy. Rinim qamtaqa kach'ashuq Ijiptuman”, nishpa.

³⁵ 'Piru chay unay agwilunchiqkunaqam Muysista disprisyashpa, nirqanllapa: “¿Pim

qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniy kanaykiqa?" nishpa. Piru Tayta Dyusqam chay sach'api rikakuq anjilninwan Muysista numbrashqa karqan, chay unay agwilunchiqkunapa kamachikuqnin, washadurnin kanambaq. ³⁶ Muysismi achka milagrukunata, siñalkunata rurashpa, chay unay agwilunchiqkunata Ijptumanda surqorqan. Chaymandaqam Chupika Mar Yakupi, chunchakunapipis 40 watas tukuyta mas milagrukunata rurarqan. ³⁷ Chay kikin Muysismi unay isrraylinukunataqa nirqan: "Dyus noqata numbrawashqanshinam, qamkunamanda suq runata rin numbraq, paypaq rimanambaq. Chayri payta kasuyllapa", nishpa.* ³⁸ Chay Muysismi isrraylinukunawan chuncha lugarkunapi karqan. Chaypi kaykaptinmi, Dyuspa anjilnin Sinayi urqqopa sawambi Muysista Dyus munashqanda nirqan, payna chay unay agwilunchiqkunata ninambaq. Chaymandaqam Muysisqa chay uyashqanda Dyuspa Santu Librumbi iskiibrirqan, noqanchiqkunapis chayta kasushpa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

³⁹ Piru chay agwilunchiqkunaqam mana munarqanchu Muysista kasuytaqa. Ashwanmi payta disprisyashpa, munarqanllapa kutiyta Ijptuman. ⁴⁰ Chaymi Arunda nirqanllapa: "Masayki Muysisqam noqaykunata Ijptu nasyunmanda surqowashpaqa, manana rikch'anchu. Chaymi munanillapa amitukunata

* **7:37** Deuteronomio 18.15

ruranayki, ñawpanchiqta rinambaqllapa”, nishpa. ⁴¹ Chaymi suq mishiru amitunda ruraraqanllapa. Chaymandaqam animalkunata wanchishpa, rupachishpa, ancha kushikushpa, adurarqanllapa chay rurashqanllapa amitunda. ⁴² Chaymi Dyusqa paykunamanda akrakashpa, dijarqan, rupayta, killata, lusirukunata adurananllapa. Chaymi Dyuspaq rimaqkuna Dyus nishqanda Santu Librumbi kayshina iskibrirqanllapa:

¿Ima qamkuna isrraylinukuna chay 40 watasta chunchakunapi tiyashpachu, noqapaq wanchirqaykillapa chay animalkunata?

⁴³ Manam noqapaqchu chaytaqa ruraraqaykillapa. Ashwanmi qamkunaqa chay amitu laya Muluqpa andasninda purichishqallapa kangi. Chay amitu laya lusiru Rrifan shutiqtapismi purichishqallapa kangi. Kanan qamkuna kikikim chay amitu layakunata rurashpa, adurashqallapa kangi. Chaymi noqaga Isrrayilmanda surqoshushpa, rini kach'ashuqllapa chay nasyun Babiluñapa mas waq ladunman, nishpa.*

⁴⁴ 'Chuncha lugarkunapiqam agwilunchiqkunaqa chay karpamanda adurana wasita pullan purichiqllapa, chaypi Dyusta adurananllapa. Chay wasipim waqaychaqllapa Dyuspa liyninda chay ishkay rumi tablapishina iskibrishqata. Chaqa chay karpamanda adurana wasipaqmi Tayta Dyusqa Muysista rikachishpa nishqa

* **7:43** Amós 5.25-27

karqan: “Kayshina ruray”, nishpa. Chaymi chay kamachishqanshina rurarqanllapa. ⁴⁵ Kanan agwilunchiqkunaqam chay karpamanda adurana wasitaqa irinsyatashina ch'askirqanllapa. Chaymandaqam chay Juswiwan shamuqkuna pullan apamurqanllapa chay karpamanda adurana wasita kay (Kanayan) nasyunman. Kaypiqam kuntraqkunata binsirqanllapa. Chay kuntraqkunataqam Dyus qatirqan, chay agwilunchiqkuna kaypi tiyanambaqllapa. Chay karpamanda adurana wasiqam kay Isrrayilpi karqan Dabid kamachikushqan tyimpukaman. ⁴⁶ Dyusmi chay unay gubyirnu Dabidpaqqa ancha kushikurqan. Chaymi Dabidqa munarqan Dyuspa adurana wasinda rurayta, chaypi Tayta Dyus tiyanambaq. ⁴⁷ (Piru Dyusninchiqmi mana dijarqanchu, chay gubyirnu Dabid wasinda ruranambaqqa.) Ashwanmi Dabidpa churin Salumun Dyuspa adurana wasindaqa rurarqan. ⁴⁸ Piru ancha pudirniyuq Tayta Dyusqam mana tiyanchu runakuna rurashqan wasikunapiqa. Chaymi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa Dyus nishqanda kayshina iskibrirqan:

⁴⁹ Syiluqam noqapa atun trunuy. Kay pachapiqam ch'akiykunata samachini. Chayshina kaptinqa, ¿ima laya wasiytaraq atinmanllapa rurayta noqapaqqa, chaypi samanaypaq? (Manam nisitanichu nima laya adurana wasita rurananllapa, chaypi samanaypaqqa.)

⁵⁰ Chaqa noqam makiywan tukuy imata rurashqa

kani, nishpa.*

⁵¹ Chayshina Dyus nishqanda nishpam, Istibanqa juyiskunata nirqan:

—Qamkunaqam unaymandapacha angu shunqoyuqlla kashqallapa kangi. Mana baliq rinriyuq, shunqoyuqmi kangillapa, Dyuspi mana kriyiq runakunashina. Chay unay agwilunchiqkunashinam Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrangillapa. ⁵² Mayá, ¿Dyuspaq mayqan rimaqtam mana qesacharqanchu chay unay agwilunchiqkunaqa? Yumbandam qesacharqanllapa, ¿manachu? Chaqa chay rimaqkuna Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikuptinmi, chay unay agwilunchiqkuna paykunataqa wanchirqanllapa. Chaymandaqam chay ancha allin Washadurninchiq shamuptinqa, qamkunaqa paytapis wanchirqaykillapa. ⁵³ Chaqa qamkunaqam Dyuspa liyninda kikin anjilninguna yach'achishuptinqa, mana kasungillapachu.

Istibandam sitashpa wanchirqanllapa

⁵⁴ Chayshina Istiban niptinmi, chay juyiskunaqa ancha piñakurqanllapa. Chaymi qech'yachirqanllapa kirungunata. ⁵⁵ Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, syiluman chapakushpa, rikarqan Dyuspa pudirninda llipyaykaqta. Rikarqambismi Jisusta, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqta. ⁵⁶ Chaymi nirqan:

* **7:50** Isaiás 66.1-2

—¡Chapayllapa! Rikanim syiluta kich'akashqata. Rikanipismi Dyusmanda Shamuq Runata, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqta, nishpa.

⁵⁷ Chayshina Istiban niptinmi, ama uyananl-laparayku, chay runakunaqa rinrinllapata pambashpa, “¡A!” qayach'akushpa, kallparqanllapa Istibanda piskaq. ⁵⁸ Piskashpaqam, chay llaqta-manda sawaman surqorqanllapa, rumikunawan sitashpa, wanchinambaqllapa. Kanan chay llul-lakuq tistigukunaqam sawanmanda bistidungu-nata surqoshpa, suq chulu Sawlu shutiqta mingarqanllapa. [*Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutirqan.*] ⁵⁹ Chayshina paykuna sitaykaptinmi, Istibanqa mañakushpa nirqan:

—Siñursitu Jisus, tandayri ispirituyta, nishpa.

⁶⁰ Chaymandaqam qonqorikushpa, ancha jwirtita rimashpa, nirqan:

—Siñursitu Jisus, yush'ayku ama kastigaychu kay kuntrawaqkunataqa, kayshina rurawaptinllapa, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Istibanqa wañurqanna.

8

Sawlum ancha qesacharqan Jisuspi kriyiqkunata

¹ Chay Sawlum rikashpa Istibanda wanchiptinllapaqa, yuyarqan: Allitam ruraykanllapa, nishpa.

Chay diyamandapacham Jisuspi kriyiqkunata ancha qesacharqanllapa Jirusalimbiqa. Chaymi yaqqa yumbay chay kriyiqkunaqa waqta, kayta shikwakashpa, rirqanllapa prubinsya Judiyapa, prubinsya Samaryapa lugarningunaman. Piru

chay dusi apustulkunam kidarqan chay Jirusalimbiqa. ² Jisuspi wakin kriyiqkunaqam ancha waqashpa, alma Istibanda pambarqanllapa. ³ Piru chay Sawluqam ancha qesachaq Jisuspi kriyiqkunataqa. Wasin wasin yaykushpam, rrastrashpa, runakunata, warmikunata surqoq karsilanambaq.

Filipim Jisuspa shumaq nutisyanda prubinsya Samaryapi yach'achikurqan

⁴ Chay Jirusalinmanda mitikaqkunaqam may rishqangunapi masta Jisuspaqqa yach'achikurqanllapa:

—Jisusqam shamushqa washawananchiqllapa, nishpa.

⁵ Chay riqkunamandam suqnin Filipi shutiq. Paymi prubinsya Samaryapa suq llaqtanman rishpa, Jisukristupaq yach'achikurqan.

⁶ Chayshina yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna tandakashpa, ancha allita uyaqllapa. Kanan milagrukunata Filipi ruraptinmi rikaqllapa. ⁷ Chaqa payqam Dyuspa pudirninwan ancha achka runakunamanda dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam Filipi kamachiptinlla, qayach'akushpa runakunamanda llugshirqanllapa. Kanan achka wañushqashina kwirpuyuqkunata, kujukunatam kach'akachirqan. ⁸ Chayshina kaptinmi, chay llaqtapiqa yumbay runakuna ancha kushikurqanllapa.

⁹ Piru karqambismi suq runa Simun shutiq. Unayqam chay Samaryapi tiyaqkunata brujiyashpa, kriyichishqa karqan: Chay

Simunqash ancha pudirniyuq runa, nishpa.
¹⁰ Chaymi wambrakuna, byijukuna paytaqa ancha allita kasuqllapa. Paypaqmi niqllapa:

–Dyusmi kay brujupiqqa. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, achka laya milagrukunata atin rurayta, nishpa.

¹¹ Chaqa ancha unaymandapacham paykunataqa brujiyashqa karqan. Chaymi payta kriyishpa, ancha kasuqllapa. ¹² Piru Filipiqam yach'achikurqan:

–Tayta Dyusmi shamushqa, payta kasushpa kawsananchiqllapa. Jisukristum Washadurn-inchiqqa, nishpa.

Chayshina yach'achikuptinmi, achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyishpa shutikurqanllapa. ¹³ Asta chay bruju Simumbismi kriyishpa shutikurqanna. Chaymandaqam Filipipa pullanna puriq. Chaymi achka milagrukunata Filipi ruraptinga, chaykunata rikashpa, chay Simunqa ancha ispantarqan.

¹⁴ Jirusalimbim apustulkunaqa yach'arqanllapa: Samaryanukunaqash kriyishqallapana Jisuspi, nishpa. Chaymi chay prubinsya Samaryaman Pidruta, Jwanda kach'arqanllapa. ¹⁵ Paykunaqam Samaryaman ch'ayashpaqa, Dyusman mañakurqanllapa, Santu Ispiritunda qonambaq chay mushuq kriyiqkunata. ¹⁶ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam manaraq paykunamanqa shamushqachu karqan. Ashwan paykunaqam Jisuspa shutimbi yakuwanlla shutikushqallapa karqan. ¹⁷ Chaymi Pidruwan Jwanqa paykunapa sawambi makingunata rurashpa,

Dyusman mañakuptinllapa, Santu Ispiritundaqa ch'askirqanllapa.

¹⁸ Chayta rikashpaqam, chay bruju Simunqa chay apustulkunataqa nirqan:

—Pagarashqayki qellayta. ¹⁹ Yanapawayllapar qamkunashina runakunapa sawambi makiyta ruraptiy, Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askinambaq, nishpa.

²⁰ Chaymi Pidruqa, Simunda nirqan:

—¿Ima qamqachu yuyangi: Atinim randiyta Dyuspa Santu Ispiritunda, nishpa? Chayshina yuyashpaqam, ringi chingaq qellaynindiki.

²¹ Qamba shunqoykiqam mana balinchi Dyuspaqqa. Chaymi qamqa mana nima dirichuyuqchu kangi ruranayki noqaykuna rurashqaytaqa. ²²⁻²³ Riqsiykim ancha malu kashqaykita. Chaqa mana allin yuyaynikikunam karsilashushqashina, Dyuspi ama yuyakunayki. Chayri mana allin yuyashqaykita dijashpa, Dyusman mañakuy pirdunashunambaq. Paqta payqa pirdunashungiman, nishpa.

²⁴ Chayshina Pidru niptinmi, Simunqa nirqan:

—Siñurninchiq Jisusmanri mañakuyllapa, ama chay niwashqaykishina chinganaypaq, nishpa.

²⁵ Chaymandaqam Pidruwan Jwanqa Tayta Dyus nishqanda yach'achikushpa, Jisuspa shumaq nutisyandapis yach'achikurqanllapa. Chaymandaqam chay prubinsya Samaryapa suq llaqtangunapi chay shumaq nutisyata yach'achikushpa, kutirqanllapa Jirusalin llaqtaman.

*Filipim parlarqan suq runa Ityupiya nasyun-
manda kaqwan*

²⁶ Chaymandaqam Dyuspa suq anjilnin Filipita nirqan:

—Atarishpa, sur laduman riy suq ñanda. Chay ñanqam Jirusalinmanda uran rin chuncha lugarkunata pasashpa, chay Gasa llaqtaman ch'ayashtin, nishpa.

²⁷ Chaymi Filipiqa chay kach'ashqan ñanda riqshina, tingunakurqan suq runa Ityupiya nasyunmanda kaqwan. Chay runaqam suq inuku ancha kamachikuq karqan. Chaqa Ityupiyapa gubyirnan Kandasipa tisurirunmi payqa karqan. Payqam rishqa karqan Jirusalinman Dyusta aduraq. ²⁸ Chaymandaqam chutana karrumbi llaqtanmanna kutiriykarqan. Payqam Dyuspaq unay rimaq Isayiaspa libruna liyiqshina riykarqan. ²⁹ Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun Filipitaqa nirqan:

—Qemikay chay runapa chutana karrunman, nishpa.

³⁰ Chaymi Filipiqa chay karruman qemikashpa, chay runata rikarqan Isayiaspa libruna liyiykaqta. Chaymi tapurqan:

—¿Chay liyishqaykitachu intyindingi? nishpa.

³¹ Chaymi chay runaqa nirqan:

—¿Imashinam atishaq intyindiya, mana pipis intyindichiwaptinqa? nishpa.

Chayshina nishpaqam, Filipita kumbidarqan, karrunman lluqshishpa, ladumbi tiyashpa, chay liyishqanda intyindichinambaq. (Chaymi Filipiqa chay karrumanna lluqshirqan.) ³² Chay runaqam

Dyuspa Santu Librumbiqqa kayshina nishqanda liyiykarqan:

Wishatashinam paytaqa aparqanllapa wanchiq. Rutuqkunapa ñawpambiqam uñitaqa uyari-tap kaykarqan. Chayshinallam paypis mana nimata rimarqanchu.

33 Paytaqam ancha penqachirqanllapa. Chaqa allin dimandataqa manam ruraraqanllapachu. Kay pachapiqam paytaqa wanchirqanllapa, mana ni warmiyuq ni wambrayyuqchu kaptin, nishpa.*

34 Chay kamachikuq runaqam Filipita tapurqan:

—Dyuspaq chay rimaqqa ¿pipaqmi chayshinaqa nin? ¿Paypaqllachu ichu suq runapaq chayshinaqa nin? Mayá, niwayri yush'ayku, nishpa.

35 Chaymi Filipiqa chay liyishqanda intyindichishpa, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan: (“Chay wishashinam wañushqa, noqanchiqkunata washawananchiq”, nishpa).

36 Chaymandaqam pasaqshina suq lugarpi yakuta tarirqan. Chaymi chay ityupiyanuqa Filipita nirqan:

—Kaypiqam kan yaku. ¿Manachu kaypi atingiman shutichipayta? nishpa.

└ 37 Chaymi Filipiqa nirqan:

—Tukuy shunqoykiwan Jisuspi kriyiptikiqam, atini shutichishuyta, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Kriyininim: Jisukristuqam Dyuspa Churin, nishpa.┘

* 8:33 Isaías 53.7-8

³⁸ Chaymandaqam chay chutana karruta shay-achishpa, ishkandinna ishkirqanllapa. Ishkishpaqam yakuman yaykushpallapa Filipiqa chaypina shutichirgan. ³⁹ Yakumanda llugshiptinllapaqam, Dyuspa Santu Ispiritunqa Filipitaqa dasna aparqan. Chaymi chay ityupiyanuqa Filipitaqa manana rikarqanchu. Piru ñannindaqam kushikushpana rirqan. ⁴⁰ Kanan Filipiqam das rikakurqan Asutu llaqtapina. Chay Asutumandaqam llaqtan llaqtanna rirqan yach'achikuq Jisuspa shumaq nutisyanda. Chayshinam rirqan Sesarya llaqtaman ch'ayashtin.

9

Chay Sawlum Jisuspi kriyirqan

¹ Chaykamanqam chay Sawluqa mana shaykuq juraparqan, Jisuspi kriyiqkunata wanchinambaq. Chaymi rirqan mas kamachikuq isrraylinu kuraman, ² urdingunata surqoshpa, Damasku llaqtaman rinambaq. Chaqa chay urdingunawanqam yuyarqan yaykuyta sinaguga wasikunaman, Jisuspi kriyiq ullqokunata, warmikunata prisushpa, Jirusalinman apamushpa, chaypi dimandanambaq. ³ Piru urdingunata ch'askishpa, riykaptin Damaskumanqam, yaqqana ch'ayaptin, chay ñambiqqa qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha lliwyashpa, paypa rridurninda limpu achikcharqan. ⁴ Chaymi payqa pambaman bulakashpa, uyarqan syilumanda kayshina qayaqta:

—¡Sawlu, Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi? nishpa.

⁵ Chaymi payqa tapurqan:

—¿Pimir kangi, Taytitu? nishpa.

Chay qayakuqqam nirqan:

—Noqam kani Jisus. Noqatam qesach-awaykangi. Manchu buyis yapukushpaqa, ikiman garruchata matqashpaqa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis dañakaykangi, kayshina qesachawashpaqa, nishpa.

⁶ Chaymi Sawluqa ancha manchaywan ch'apsikashpa, tapurqan:

—Taytitu, ¿imatamir munangi ruranaypaq? nishpa.

Chaymi Siñurninchiq Jisusqa nirqan:»

—Atarishpa riy chay Damasku llaqtaman. Waqpim rinllapa nishuq, imata ruranayki, nishpa.

⁷ Sawluwan riqkunapismi uyarqanllapa chay qayakuqtaqa. Piru manam pitapis rikarqanllapachu. Chaymi ancha mancharqanllapa.

⁸ Sawluqam pambamanda atarishpa, manana atirqanchu nimatapis rikakuyta. Chaymi chay pullan riqkunaqa, rambashpana, aparqanllapa chay Damasku llaqtaman. ⁹ Chaypim kimsa diyata karqan. Chay kimsa diya tukuytam mana nimatapis rikakurqanchu, ni mikurqanchu, ni imatapis upyarqanchu.

¹⁰ Chay Damaskupiqam suq runa Ananiyas shutiq tiyarqan. Paymi Jisuspi ancha yuyakuq. Chaymi Siñurninchiqqa payman rikakushpa suq musqoypushina nirqan:

—¡Ananiyas! nishpa.

Chaymi Ananiyasqa nirqan:

—¿Imamiri, Taytitu? Kaypim kani, nishpa.

¹¹ Chaymi Siñurninchiqqa Ananiyasta nirqan:

–Atarishpa, riy chay kalli “Dirichu” shutiqman. Chay Judaspa wasinman ch'ayashpa, tapukuy suq runa Sawlu shutiqpaq. Payqam Tarsu llaqtamanda. Noqamannam mañakuykan.

¹² Paymi suq musqoykishina rikashushqa, pusadanman ch'ayaykaqta, makikita sawambi ruraykaqta, mushuqmanda rikakunambaq, nishpa.

¹³ Siñurninchiq nishqanda uyashpaqam, Ananiyasqa nirqan:

–Taytitu, achka runakunam parlachiwashqa chay runapaqqa: “Chayqam ancha malu”, nishpa. Jirusalimbiquash qambi kriyiqkunata ancha qesachashqa.

¹⁴ Kananqash chay runaqa kamachikuq isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, kay Damaskumanna shamushqa, noqaykuna qambi kriyiqkunata prisuwananllapa, nishpa.

¹⁵ Chayshina niptimbismi, Siñurninchiqqa nirirqan:

–Riylla. Noqam chay runataqa akrashqa kani, chay furastiru runakunata gubyirnundinda, Isrrayilmanda kaqkunatapis noqapaq yach'achikunambaq. ¹⁶ Noqam paytaqa rini yach'achiq: Kayshinam ringi ñakaq noqapi kriyishqaykirayku, nishpa.

¹⁷ Chayshina Siñurninchiq niptinqam, Ananiyasqa rirqanna Sawluman. Ch'ayashpaqam, chay wasiman yaykushpa, Sawlupa sawambi makinda rurashpa, nirqan:

–Masita Sawlu, ñanda shamuykaptikim, Siñurninchiq Jisus qaman rikakurqan, ¿manachu?

Paymi kach'amuwashqa, mushuqmanda rikakurinayki, Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askinayki, nishpa.

¹⁸ Chayshina niptinqam, Sawlupa ñawinmanda ishkirqan piskadupa qarachangunashina. Chayshina ishkiptinqam, rikakurqanna. Chaymi Sawluqa chay uras atarishpa, shutikurqanna.

¹⁹ Chaymandaqam mikushpaqa, jwirsayuqna karqan. Kanan wakin diyakunam Jisuspi kriyiqkunawanna kidarqan chay Damasku llaqtapi.

Sawlum yach'achikurqan Damaskupi

²⁰ Chaymandaqam Sawluqa chay Damaskupiqa sinaguga wasikunapina kayshina yach'achikurqan:

—Taytanchiq Dyuspa Churinmi Jisusqa, nishpa.

²¹ Chayshina yach'achikuptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata ninakuqllapa:

—¿Manachu kay runaqa Jirusalimbi Jisuspi kriyiqkunata qesachashpa puriq? ¿Manachu kay Damaskuman shamurqan, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunaman apanambaq? nishpa.

²² Piru Sawluqam ancha animakashpa, chay Damaskupi yach'achikurqan, chay isrraylinukunata binsinangaman:

—Tayta Dyusmi Akrashqan Washadurta kach'amushqana. Paymi Jisus, nishpa.

Ancha shumaqta yach'achikuptinmi, mana pipis atirqanchu nimata niyta Sawlutaqa.

Sawlum washakarqan isrraylinukunamanda

²³ Chaymanda achka diyakuna pasaptinam, wakin isrraylinukunaqa Damaskupi tandakashpa, parlarqanllapa Sawluta wanchinanllapa. ²⁴ Chaymi chay ch'iqniqkunaga chay llaqtapa murallamba pungungunapi chishyashtin yuraqashtin shuyaqllapa, Sawlu llugshiptin, chaypi wanchinanllapa. Piru chayshina paykuna shuyaykaptinqam, Sawluqa yach'arqanna. ²⁵ Chaymi Jisuspi kriyiqkunaga Sawlutaqa tutup aparqanllapa, murallapa sawanda surqoq. Chaymi chay altu murallapa sawanmanda waskakunawan suq atun kanastapi ishkichirqanllapa sawa laduman. Chayshinam washakarqan Sawluqa.

Sawlum rirqan Jirusalin llaqtaman

²⁶ Sawluqam Jirusalin llaqtaman ch'ayashpaqa, munarqan Jisuspi kriyiqkunaman tandakayta. Piru chay kriyiqkunagam Sawlutaqa ancha mancharqanllapa. Chaqa manam kriyirqanllapachu: Sawlum allipta Jisuspi kriyishqa, nishpaqa. ²⁷ Piru chay runa Birnabim Sawluta apustulkunaman apashpa, nirqan:

—Kay Sawluqam ñambi rikashqa Siñurninchiq Jisusta. Chay Siñurninchiqmi payta parlachishqa. Kanan Damaskupim mana pitapis manchashpachu, payqa Jisuspaq yach'achikurqan, nishpa.

²⁸ Chaymi Sawluqa chay apustulkunawanna puriq Jirusalimbiqa. ²⁹ Kanan manam nimata manchashpachu, Sawluqa rirqan Siñurninchiq Jisuspaq yach'achiq grigupi rimaq isrraylinukunata. Piru paykunagam Sawluwan taripanakushpa, paytaqa munarqanllapana

wanchiyta. ³⁰ Chayta yach'ashpaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa Sawluta Sesarya llaqtaman aparqanllapa. Waqmandaqam kach'arqanllapa, Tarsu llaqtanman kutinambaq.

³¹ Chaymi chay prubinsya Judiyapi, Galiliyapi, Samaryapi Jisuspi kriyiqkunaqa manana qesachaduchu kawsaqllapa. Paykunaqam Dyuspi ancha yuyakushpa, payta ancha rrispitashpa ancha animakarqanllapa. Kanan Dyuspa Santu Ispiritunmi paykunataqa ancha yanaparqan, masta achkayananllapa.

Iniyasmi kach'akarqan

³² Pidruqam puriq Jisuspi kriyiqkunata watukushpa. Chaymi rirqan watukuq Lida llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. ³³ Waqqim tingunakurqan suq runa Iniyas shutiqwan. Chay Iniyasqam wañushqashina kwirpuyuyq karqan. Chaymi mana atishpa kuyuyta, uchu watas tukuyta kamapilla kashqa karqan. ³⁴ Pidruqam payta nirqan:

—Iniyas, Jisukristum kach'akachishungi. Mayá, atarishpa, kamaykita allichay, nishpa.

Chayshina niptinqam, Iniyasqa kach'akashpa, dasna atarirqan. ³⁵ Chaymi Lida llaqtapi, Sharun llaqtapi tiyaqkuna chayta rikashpaqa, unay duktrinanda dijashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

Durkasmi wañushqanmanda kawsamurqan

³⁶ Chay tyimpupiqam Jupi llaqtapi tiyarqan suq warmi Tabita shutiq. Grigu rimaypiqam chay shuttinga munan niyta “Durkas”. Chay warmiqam Jisuspi ancha kriyiq. Chaymi payqa tukuy laya allikunata rurashpa, pubrikunata yanapaq.

³⁷ Piru chay tyimpupiqam chay Durkasta nanay piskaptin, wañurqanna. Chaymi kwirpunda mayllachishpa, aparqanllapa suq wasipa altunman kamakachishpa bilanambaqllapa.

³⁸ Lida llaqtaqam Jupi llaqtapa sirkambi karqan. Chaymi chay alma Durkaspa kriyiq masinguna yach'ashpa: Pidruqash Lidapi, nishpaqa, ishkay runata kach'arqanllapa, Pidruta apamunanllapa. Chay riqkunaqam paytaqa nirqan:

—Yush'ayku kanalitan aku Jupiman, nishpa.

³⁹ Chayshina niptinmi, Pidruqa paykunawanna shamurqan. Ch'ayamuptinqam, aparqanllapa chay alma Durkasta bilaykashqanman. Chaypina kaptinqam, achka biyudakuna Pidrupa rridurninman tandakashpa, ancha waqashpa, payta rikachishpa, nirqanllapa:

—Kay mudanaytam qowarqan almita Durkas, nishpa.

⁴⁰ Chaymandaqam Pidruqa ukumanda surqorqan yumbay chay almapi kaqkunata. Kanan payqam qonqorikushpa, Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam chay almitataqa chapashpa, nirqan:

—Tabita, atariy, nishpa.

Chaymi Durkasqa suq puñuymandashina rikch'akamushpa, wañushqanmanda kawsamurqan. Pidruta rikashpaqam, tiyamurqanna. ⁴¹ Chaymandaqam Pidruqa, makinmanda piskashpa, Durkastaqa shayachirqanna. Chay biyudakunata, suq kriyiq masingunatapis qayashpam, Durkastaqa kawsaqtana rikachirqan. ⁴² Chaymi rikaqkuna chay famata suqkunata parlachiptin, tukuy Jupipi

tiyaqkuna yach'arqanllapa. Chayraykum achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa. ⁴³ Kanan Pidruqam achka diyata Jupi llaqtapi tiyarqan Simumba wasimbi. Chay Simunqam kush'tyimbripi trabajaq qarakuñata allichashpa, ama anguta chakinambaq.

10

Pidrum kamachikuq suldadu Kurnilyuwan parlarqan

¹ Sesarya llaqtapim tiyaq suq runa Kurnilyu shutiq. Paymi achka rrumanu suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypa trupanmi Italyanu Trupa shutiq. ² Chay Kurnilyuqam warminwan, wambrangunawan Dyusta ancha allita kasushpa, aduraqllapa. Payqam Dyusta ancha rrispitashpa, mana nima maluta munarqanchu rurayta. Chaymi tukuy diya Dyusman mañakuq. Kanan ancham yanapaq mana nimayuq isrraylinukunata, qellayta qoshpa. ³ Suq diyam las tris di la tarditach'i, Kurnilyuqa suq musqoyppishina rikarqan Dyuspa anjilninda. Pay kashqanman yaykushpam, chay anjilqa nirqan:

—¡Kurnilyu! nishpa.

⁴ Chaymi Kurnilyuqa ancha manchashqata chapashpa, anjiltaqa nirqan:

—¿Imamir Taytitu? nishpa.

Chaymi anjilqa nirqan:

—Tayta Dyusmi uyashushqa, payman mañakuptiki. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. ⁵ Kach'ay runakunata

Jupi llaqtaman, apamunambaq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin. ⁶ Tukayun Simumba wasimbim tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qaracunata allichashpa, ama anguta chakinambaq. Wasingam mar yakupa manyambi. Chay Pidruqam shamushpa, rin yach'achishuq: “Kaykunata ruray”, nishpa.

⁷ Chaymi chay anjil chayshina nishpa riptinqa, Kurnilyuqa suq yanapaq suldadunda, ishkay kriyadunda qayarqan. Chay suldadunmi Dyuspi kriyishpa, Kurnilyuta ancha allita yanapaq. ⁸ Chaymi chay anjil nishqanda manyaqlla parlachishpa, paykunataqa kach'arqan rinanllapa Jupiman, Simun Pidruta apamunanllapa.

⁹ Qayandingam yaqqana Jupiman ch'ayaykaptinqa, larrdusinach'i karqan. Chay urasmi Pidruqa llugshirqan wasipa sawanman, Dyusman mañakuq. ¹⁰ Payqam ancha mallaqnashpa, munarqanna mikuyta. Yanushpa allichanangaman mikunataqa, Pidruqa musqoypishina ¹¹ rikarqan syluta kich'akaykaqta. Kanan anaqmandam kay pachaman ishkimurqan atun jirgashina, watadu ch'usku manyangunamanda. ¹² Ukumbiqam karqan tukuy laya mana mikuypaq animalkuna: wakinqam ch'usku ch'akiyuqkuna karqan; wakinqam kulibrakuna; wakinnataqmi pishqokuna karqan. ¹³ Chaykunata chapaykaptinmi, uyarqan suq rimaq kayshina niqta:

—Pidru, atarishpa, wanchishpa, chaykunata mikuy, nishpa.

¹⁴ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, manam nunka chay laya mapa ani-malkunataqa mikushqachu kani, nishpa.

¹⁵ Chaymi chay niqqa nirqan:

—Taytanchiq Dyus pichashqandaqa, ama “mapam” niychu, nishpa.

¹⁶ Chayshinam pasarqan kimsa kutinda. Chaymandaqam syilumanna kutirirqan chay jirgashina ukumbi kaq animalkunawan. ¹⁷ Piru Pidruqam ancha munarqan yach'ayta chay musqoykishina rikashqambaq: ¿Imapaqraq chayshinaqa kashqa? nishpa. Chayshina ancha yuyaykaptinmi, Kurnilyu kach'ashqan runakunaqa Simumba wasimbaq tapukuykarqan. Simumba pungunman ch'ayashpam,

¹⁸ paykunaqa kayshina qayakurqanllapa:

—¿Kay wasipichu tiyan Simun Pidruqa? nishpa.

¹⁹ Kanan Pidru chay rikashqambaq yuyaykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa nirqan:

—Chapakuy. Kimsa runakunam maskashuykangi. ²⁰ Atarishpa, ishkishpa, (chay mana isrraylinu kaqkunawan) riy, ama nimatapis yuyashpachu. Chaqa noqam paykunataqa kach'amushqa kani, qaman shamunanllapa, nishpa.

²¹ Chaymi Pidruqa wasipa sawanmanda ishkimushpa, Kurnilyu kach'ashqan runakunata nirqan:

—Noqam kani Simun Pidru. ¿Imapaqmi shamushqallapa kangi? nishpa.

²² Chaymi paykunaqa nirqan:

—Noqaykunaqam shamuni, Kurnilyu kach'amuwaptin. Paymi suldadukunapa

kamachikuqnin. Pay Dyusta ancha kasuptinmi, yumbay isrraylinukuna paytaqa allin runapaq riqsinllapa. Chaymi Dyuspa suq anjilnin Kurnilyuta kayshina nishqa kargan: “Kurnilyu, Simun Pidruta qayachiy, kay wasikiman shamushpa, Dyuspaq yach'achishunambaq”, nishpa.

²³ Chayshina niptinllapam, Pidruqa paykunata pusadanman ch'ayachirgan. Chaymi chay tutaqa chay pusadapina kidarqanllapa. Qayandinqam paykunawanna Pidruqa rirgan. Wakin jupinu kriyiq masingunam yapachashpa, pullan rirganllapa. ²⁴ Jupi llaqtamanda llugshishpaqam, qayandinraq Sesarya llaqtamanqa ch'ayarqanllapa. Kurnilyuqam ayllungunata, yanasungunata (yanasangunata) tandashpa, Pidruta shuyaykarqanllapa. ²⁵ Pidru ch'ayaykaptinqam, Kurnilyuqa wasinmanda llugshirgan ch'ayachinambaq. Chaymi ñawpambi qongorikurqan, Pidruta aduranambaq. ²⁶ Piru Pidruqam Kurnilyutaqa atarichishpa nirgan:

—Shayay. Ama adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina runalla kani, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam Pidruqa Kurnilyuwan parlaqshina, wasinman yaykushpa, achka runakunata tarirgan. ²⁸ Chaymi Pidruqa yumbayta nirgan:

—Qamkunaqam yach'angillapa, noqaykuna isrraylinupa duktrinayllapam kamachiwan, noqaykunapuralla tandakanayllapa. Manam dijawanchu, qamkunawan tandakanayqa. Chaqa kamachiwanllapam, ama ni wasikipa pungunman ch'ayanaypaq. Piru Tayta Dyusmi kayshina

yach'achiwashqa: “Pidru, ama pipaqpis ‘mapa’, niychu”, nishpa. ²⁹ Chaymi qayachiwaptiki, utqay maya shamushqa kani, mana nimatapis nishpachu. Mayá, ¿imapaqmir qayachiwashqa kangi? nishpa.

³⁰ Chaymi Kurnilyuqa nirqan:

—Kananwanqam ch'usku diyana kay urasch'i noqaqa kay wasiypi ayunashpa, Dyusman mañakuykarqay. Las tris di la tardich'i ñawpaypi rikakurqan suq runa llipyaykaq bistiduyuq.

³¹ Chay runam niwarqan: “Kurnilyu, Dyusman mañakuptikim, payqa uyashushqa. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. ³² Kach'ay

runakunata Jupi llaqtaman, apamunambaq Simunda. Payllam shutin Pidrupis. Payqam ch'ayamushpa, rin kunashuq. Mar yakupa manyambim tukayun Simumba wasimbi tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qarakuñata allichashpa, ama anguta chakinambaq”, nishpa.

³³ Chayshina niwaptinmi, utqay maya kach'arqay paykunata maskashunambaq. Shamushpaqam ancha allita rurashqa kangi. Kananqam yumbay kaypi kanillapa Dyuspa ñawpambi. Ancham munanillapa qamta uyashuyta, noqaykunata yach'achiwaptiki Tayta Dyus nishushqanda, nishpa.

Pidrum yach'achikurqan Kurnilyupa wasimbi

³⁴ Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:

—Kananqam ancha allita yach'ani: Tayta Dyusqam mana ni pitapis sawachanchu.

³⁵ Ashwanmi yumbay laya runakuna payta rrispitashpa kasuptinllapaqa, wambrambaq

riqsin, mayqan nasyunmanda kaptimbis. ³⁶ Jisukristuqam yumbaypa Kamachikuqinchiq. Dyusmi puntata paytaqa kach'amurqan isrraylinukunaman, shumaq nutisyanda paykunata yach'achishpa, Dyuswan alliyananllapa. ³⁷ Qamkunaqam ancha allita yach'angi noqaykuna isrraylinukunapa nasyunniypi pasashqanda. Puntatam Jwan Shutichikuq Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikushpa, achka kriyiqkunata shutichirqan. Chaymandaqam Jisukristuqa prubinsya Galiliyapi puntata yach'achikurqan, nishpa. ³⁸ Qamkunaqam yach'angillapapis: Taytanchiq Dyusmi Churin Jisus Nasaritmanda kaqta Santu Ispiritunda qoshpa, ancha pudirniyuqta rurarqan. Chay Jisusqam allikunatala rurashpa kawsarqan. Kanan Tayta Dyus yanapaptinmi, achka padisiq runakunata dyablumanda washarqan, nishpa. ³⁹ Jisus rurashqandaqam Jirusalimbi, tukuy prubinsyan Judiyapi rikashqallapa kani. Chaymi noqaykunaqa tistigun kanillapa. Paytam kruspi klabashpa, wanchirqanllapa. ⁴⁰ Piru Tayta Dyusqam kimsa diyamanda kawsachimushpa, دچارqan noqaykunaman rikakunambaq. ⁴¹ Manam yumbay runakunamanqa rikakurqanchu. Ashwanmi Dyusqa noqaykunata akrawarqan, tistigunguna kanayllapa. Chaymi noqaykunamanlla rikakurqanqa. Chaqa allipta kawsamushqa kaptinmi, pay kikinwan mikushqallapa kani, (ubaspa yakunda) upyashqallapa kani. ⁴² Paymi noqaykunata kamachiwashqa, runakunata kayshina yach'achinaypaq: “Dyusmi Jisusta

kach'amushqa, wañuqkunapa, kawsaqkunapa juyisnin kanambaq”, nishpa. ⁴³ Kanan ancha unay tyimpupim Dyuspaq rimaqkuna Jisuspaq kayshina nishqallapa karqan: “Mayqan paypi kriyiqqam, uchangunamanda pirdunadu rin kaq”, nishpa.

Dyusmi furastirukunata Santu Ispiritunda qorqan

⁴⁴ Pidru paykunata yach'achiykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa shamurqan chay yumbay uyaqkunaman. ⁴⁵⁻⁴⁶ Chaymi chay isrraylinu kriyiq masinguna chayta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. Chaqa chay runakunatam uyarqanllapa dasitu mushuq laya rimaykunapi parlaptinllapa, Dyusta ancha alabaptinllapa. Chaymi paykunaqa yach'arqan: Tayta Dyusqam jwirakunatapis Santu Ispiritunda qoshqa, nishpa. ⁴⁷ Chaymi Pidruqa chay kriyiq isrraylinukunata nirqan:

–Kay runakunataqam mana atinchiqllapachu niyta: “Ama shutikuyllapachu”, nishpaqa. Rikay, paykunapismi noqanchiq isrraylinukunashina Santu Ispirituta ch'askishqallapa, ¿manachu? nishpa.

⁴⁸ Chayshina nishpaqam, Pidruqa kamachikurqan, shutikunanllapa Jisukristupa shutimbi. Chaymandaqam Pidruta ancha rrugarqanllapa, paykunawan mas diyakunata kidanambaq. Chayshinam karqan.

11

Pidrutam anyarqanllapa

¹ Apustulkunaqam Judiyapi tiyaq isrraylinu kriyiq masingunawan yach'arqanllapa: Chay mana isrraylinu kaqkunapisshi Tayta Dyus nishqambi kriyishqallapa, nishpa. ² Wakin isrraylinu kriyiq masingunaqam ancha munarqanllapa, yumbay kriyiqkunapa kwirpumbi siñalta rurananllapa, isrraylinukunashina kanambaq. Chaymi Jirusalinman kutiriptinqa, Pidruta kayshina anyarqanllapa:

³ —¿Imapaqmi rishqa kangi chay mana isrraylinu kaqkunamanqa? ¡Atatay! ¿Ima paykunawanchu mikushqa kangi? nishpa.

⁴ Chayshina anyaptinllapam, Pidruqa chay pasashqanda manyaqlla nirqan:

⁵ —Jupi llaqtapim kashqa kani. Chaypi Dyusman mañakuykashpam, suq musqoyypishina rikarqay syilumanda ishkimuqta suq atun jirgatahina, ch'usku puntanmanda watashqata. Ishkimurqanqam noqa kashqayman. ⁶ Ukunman allita chapakushpam, rikarqay achka laya mana mikuypaq animalkunata: ch'usku ch'akiyuq animalkunata, kita animalkunata, kulibrakunata, pishqokunata. ⁷ Chaymandaqam uyarqay suq rimaq kayshina niwaqta: “Pidru, atarishpa, wanchishpa, mikuy”, nishpa. ⁸ Chaymi noqaqa nirqay: “Taytitu, manam atinichu kay laya animalkunataqa mikuyta. Chaqa manam nunka kay mapa animalkunataqa mikushqachu kani”, nishpa. ⁹ Chaymi chay syilumanda qayawaqqa niwarqan: “Dyus pichashqandaqa ama ‘mapa’ niychu”, nishpa. ¹⁰ Chayqam chayshinalla kimsa kutinda karqan.

Chaymandaqam chay jirgashinaqa kutirirqanna syiluman.

¹¹Chay urasmi kimsa runakuna ch'ayamurqan chay wasi kashqayman. Paykunatam suq furastiru runa Sesarya llaqtamanda kach'ashqa karqan apawanambaq. ¹²Awnki paykuna furastirukuna kaptimbismi, Dyuspa Santu Ispiritun niwarqan paykunawan rinaypaq, ama nimatapis yuyashpachu. Chaymi noqapa pullay rishqallapa kay sayis kriyiq masikuna. Yumbay paykunawanmi ch'ayashpa, yaykushqallapa kani suq runapa wasinman. ¹³Chay runaqam noqaykunata kayshina parlachiwarqan: “Wasiypim rikashqa kani Dyuspa anjilninda, ñawpambi shayaykaqta. Chay anjilmi noqata niwarqan: ‘Kach'ay runakunata, rinambaq Jupi llaqtaman, apamuq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin. ¹⁴Paymi shamushpa yach'achishunqa, imatam alli ruranayki, tukuy ayllundiki washadu kanaykillapa’ ”, nishpa. ¹⁵Chaymandaqam noqa ch'ayashpa, paykunata yach'achiykaptiy, Dyuspa Santu Ispiritun paykunaman shamurqan, noqanchiqkunaman shamushqanshina. ¹⁶Chaymi yuyashqa kani Siñurninchiq kayshina nishqanda: “Alliptam Jwan Shutichikuqqa yakuwanlla shutichikushqa. Piru Dyusmi qamkunataqa rin shutichishuqllapa Santu Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwana purinaykillapa. Manam yakuwanllachu”, nishpa. ¹⁷Chaqa noqanchiqkunam Siñurninchiq Jisukristupi kriyiptinchiq, Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, ¿manachu? Chayshinam chay

Ƶwira runakunatapis kikin Tayta Dyus Ispiritunda qoptinga, Ƶpitaq noqaqa kani ninaypaq Tayta Dyusta “Ama qoychu”, nishpaqa?

¹⁸ Chayshina Pidru niptinmi, chay jirusaliniru kriyiq masingunaqa uyashpa, uyararqanllapana. Chaymandaqam Dyusta ancha alabarqanllapa:

—ƵTayta Dyusqam chay mana isrraylinu kaqkunatapis yanapashqana, uchangunata dijashpa, tukuy tyimpupaq paywanna kawsananllapa! nishpa.

Antyukiya llaqtapim Jisuspi kriyiqkunata qe-sacharqanllapa

¹⁹ Kuntraqkuna Istibanda wanchishpaqam, Jisuspi achka kriyiqkunatapis qesachaqllapa. Chaymi wakin kriyiqkunaqa Jirusalinmanda mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Finisyaman, prubinsya Chipriman, Antyukiya llaqtamambis. Waq prubinsyakunapim paykunaqa yach'achiqllapa Dyuspa shumaq nutisyanda isrraylinu masingunata. Manaraqmi yach'achiqllapachu chay mana isrraylinu kaqkunataqa. ²⁰ Jisuspi wakin kriyiqkunaqam chay prubinsya Chiprimanda, chay suq prubinsya Sirinipa kapitalninmanda Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Chaypiqam paykunaqa Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan isrraylinukunata, tukuy chay mana isrraylinu kaqkunatapis. ²¹ Siñurninchiq chay yach'achikuqkunata yanapaptinmi, achka runakuna unay duktrinangunata dijashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

²² Kriyiq masinchiq Jirusalimbi tandakaqkunam chay famata yach'ashpaqa, Birnabita kach'arqan, rinambaq Antyukiyaman, chay mushuq kriyiqkunata rikaq. ²³ Birnabiqam waqman ch'ayashpaqa, rikashpa Dyus paykunata yanapashqanda, ancha kushikurqan. Chaymi paykunataqa shumaqta kunarqan, tukuy shunqo Jisusta kasushpa kawsanambaqllapa. ²⁴ Chay Birnabiqam ancha allin runa karqan. Chaqa Jisuspim ancha allita yuyakurqan. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun chay Birnabitaqa ancha yanaparqan, allita yach'achikuptin, achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyinanllapa.

²⁵ Chaymandaqam Birnabiqa rirqanna Tarsu llaqtaman, Sawluta maskaq. [*Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutiq.*] Tarishpaqam aparqan Antyukiya llaqtaman. ²⁶ Waqqiqam suq watata Jisuspi kriyiqkunawan tiyashpa, achka runakunata, warmikunata yach'achirqanllapa. Waq Antyukiya llaqtapim Jisukristupi kriyiqkunapaqqa puntata “Kristyanukuna”, nirqanllapa, Kristupi kriyishqanllaparayku.

²⁷ Chay tyimpupim Dyuspaq wakin rimaqkuna, Jirusalinmanda rirqan Antyukiyaman.

²⁸ Suqninmi shutirqan Agabu. Paymi rishpa, kriyiq masingunapa ch'awpimbi shayashpa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin, nirqan:

—Tukuy maypim ambruna rin kaq, nishpa.

Chaqa allibmi ambrunaqa karqan Rrumapa gubyirnun Klawdyu kamachikushqan tyimpupi. ²⁹ Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa chay Antyukiya llaqtapi parlashpa, tandarqanllapa qellayta, kach'anambaqllapa prubinsya

Judiyapi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman. Yumbaymi atishqangaman qellayta qorqanllapa. ³⁰ Chayshina ufrinda qellayta tandashpam, Birnabita, Sawluta qoshpa, kach'arqanllapa, prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiqkunapa yach'achikuq ansyanungunata qonambaq.

12

Gubyirnu Irudis Jakubuta wanchishpam, Pidruta karsilarqan

¹ Chay tyimpupim gubyirnu Irudisqa ancha qesacharqan Jisuspi wakin kriyiqkunata. ² Jwamba masan Jakubutam atun kuchilluwan wanchichirqan. ³ Chay mana kriyiq isrraylinuku-naqam ancha gustarqan chay wanchishqanqa. Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan Pidrutapis prisushpa, karsilman apananllapa. Chayshinam Irudisqa rurarqan Paskwa fyistapa tyimpumbi. Chay fyistapiqam mana libadurayuq tandata mikuqllapa. ⁴ Chay Irudismi Pidruta prisuchishpa, karsilman wichushpa, 16 suldadukunata kamachirqan, ch'usku ch'usku kambyanakushpa, punchawnindin, tutapnindin allita kwidanambaqllapa. Chaqa Irudisqam yuyarqan Paskwa fyista pasaptin, yumbaypa ñawpanman Pidruta apanambaq, chaypi diklarachishpa, wanchinambaq. ⁵ Chayshina karsilpi suldadukuna allita kwidaykaptinmi, Jisuspi kriyiqkunaqa Dyusman mana shaykuq tukuy shunqo mañakuykarqanllapa Pidrupaqqa.

Dyusmi Pidruta karsilmanda surqorqan

⁶ Chaymandaqam Pidruta diklarachinan diya ch'ayamuykaptinqa, chay ultimu tuta Pidruqa karsilpi puñuykarqan ishkay suldadukunapa ch'awpimbi. Alli alli ishkay kadinawan chay suldadukunapi watadu karqan. Wakin suldadukunaqam karsilpa pungunda kwidaykarqanllapa.

⁷ Piru Dyuspa suq anjilninmi rikakurqan chay karsilpi. Chaymi limpu achikchakurqan ukupiqa. Chay anjilqam Pidruta kustillanmanda kuyuchishpa, rikch'achishpa, nirqan:

—Kanalitan atariy, nishpa.

Chayshina niptinllam, Pidrupa makingu-namanda kadinakunaga das ishkirqan.

⁸ Chaymandaqam anjilqa nirqan:

—Wach'ukuykita allichay; llanqekita rurakuy, nishpa

Chayshina Pidru allichakaptinqam, anjilqa nirqan:

—Kapaykita rurakushpa, shamuy ikiyta, nishpa.

⁹ Chaymi Pidruqa anjilpa ikindana lluqshirqan. Piru payqam mana yach'arqanchu: ¿Alliptachu lluqshiykani ichu musqoypishina rikaykani? nishpa. ¹⁰ Piru Pidruqam chay anjilwanqa suldadukunapa ch'awpinda pasarqan. Chaymandaqam mas ñawpaman rishpaqa, suq suldadukunapa ch'awpindapis pasarqan. Chayshinam ch'ayarqanllapa karsilpa sawa pungunman. Chay jirrumanda atun punguqam gustunlla kich'akarqan. Chaymi lluqshishpaqa, chay anjilqa Pidruwan sawa ñandana rirqan.

Ashla karukaq apashpaqam, sapalandana Pidrutaqa dijarqan. ¹¹ Chaymi Pidruqa yuyarqan:

—Kananqam yach'ani: Alliptam Dyusqa anjilninda kach'amushqa, Irudismanda, yumbay chay isrraylinu masiykunamanda washawanambaq, nishpa.

¹² Chayshina ancha yuyashpaqam, Pidruqa rirqan Jwamba maman Maryapa wasinman. Chay Jwanllam Markuspis shutiq. Chay wasipim ancha achka kriyiq masikuna tandakashpa, Pidrupaq Dyusman mañakuykarqan. ¹³ Pidruqam chay wasiman ch'ayashpaqa, punguta takarqan. Chayta uyashpaqam, suq china Rrudi shutiq kallparqan chapakuq: ¿Piraq punguta takaykan? nishpa. ¹⁴ Chay chinaqam rimayninmandalla Pidruta riqsishpa, ancha kushikurqan. Chaymi manaraq ni punguta kich'ashpachu, kallparqan Jisuspi kriyiqkunata abisaq:

—¡Kaypinam Pidruqa! nishpa.

¹⁵ Chaymi chinataqa mana kriyishpachu nirqanllapa:

—Luka imash' kangi, nishpa.

Piru chinaqam nirirqan:

—Allibmiri kaypina Pidruqa, nishpa.

Paykunaqa nirqanllapa:

—Manam paychu. Chayqach'i anjilnin ima, nishpa. [*Nuta: Paykunaqam yuyarqanllapa: Pidruta kwidaq anjil ichu Pidrupa almanch'i shamushqa, nishpa.*]

¹⁶ Chayshina paykuna ninangamanqam, Pidruqa pungutaqa takaykarqanlla. Chaymi paykuna punguta kich'ashpa, payta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. ¹⁷ Chaymi Pidruqa

makinwan siñiyarqan uyarananllapa.
Chaymandaqam paykunataqa nirqan:

—Kayshinam Tayta Dyusqa karsilmanda surqowashqa. Kay nishushqayllapata niyllapa Jakubuta, yumbay kriyiq masinchiqkunata, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Pidruqa suq lugarmanna rirqan.

¹⁸ Chaymandaqam achikyaykaptinna, chay suldadukunaqa Pidru chunchana kaptinqa, mana imanayta atishpallapaqa, paykunapura anyanakurqan. Chaqa manam atirqanllapachu yach'ayta: Maypinam Pidruqa, nishpa.

¹⁹ Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan, Pidruta maskanambaqllapa. Manana atiptinllapa tariytaqam, Irudisqa kamachikurqan, wanchinanllapa chay kwidakuq suldadukunata, Pidru chingashqanrayku. Chaymandaqam chay gubyirnu Irudisqa chay prubinsya Judiyamanda lluqshishpa, ura Sesarya llaqtaman rirqan tiyaq.

Irudismi wañurqan

²⁰ Chay gubyirnu Irudispa nasyunnimba ladumbim ishkay llaqtakuna karqan. Suqmi shutirqan Tiru. Suqqam shutirqan Sidun. Chay llaqtakunapi tiyaqkunawanmi Irudisqa piñakushqa karqan. Piru chay ishkay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha munarqanllapa paymanda mikunata randiyta. Chaymi Irudispa suq yanapakuqnin Blastu shutiqwan yanasakarqanllapa, pay yanapaptin, atinanllapa Irudiswan alliyayta. ²¹ Chaymi Irudisqa chay kuntrangunata “ari” nirqan, suq diya

paywan parlanambaqllapa. Chay diya ch'ayaptingam, payqa ancha shumaqta mudakushpa, dispachumbi kamachikunan trunumbi tiyaykarqan. Chaymandaqam ancha unayta rimarqan, yumbay paykuna uyanambaq. ²² Chaymi chay uyaqkunaqa ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Kay Irudisqam mana yanqa runallachu! ¡Ashwanmi payqa suq dyus! nishpa.

²³ Chayshina niptinllapaqam, Irudisqa Dyusta mana alabashpachu, payna ancha pudirniyuqpaq tukurqan. Chaymi Dyuspa anjilninga suq nanayta Irudista qoptin, kurushpana, wañurqan.

²⁴ Piru chay tyimpupim Dyuspa shumaq nutisyanqa ancha shikwakarqan, tukuy maypi Jisuspaq yach'achikuptinllapa.

²⁵ Chaymandaqam Birnabi Sawluwan chay ufrindata intrigashpa, Jirusalin llaqtamanda llugshishpa, Antyukiya llaqtamanna kutirirqanllapa, pullan apashpa Jwanda. Payllam Markuspis shutiq.

13

Birnabi Sawluwanmi rirqan karu nasyungunaman yach'achikuq

¹ Antyukiya llaqtapi tandakaq kriyintikunamandaqam karqan Dyuspaq rimaqkuna, yach'achikuqkunapis. Paykunaqam shutiqllapa: Birnabi, Simun. Chay Simunllam Yanitapis shutiq. Karqambismi suq runa Sirini llaqtamanda Lusyu shutiq. Suqqam shutiq Manayin. Payqam Galiliyapa gubyirnun

Irudispa pullan uywakashqa karqan. Suqqam karqan Sawlu (Pablu). ² Suq diyam paykunaqa ayunashpa, Tayta Dyusta aduraykarqanllapa. Chaypim Dyuspa Santu Ispiritunqa paykunata nirqan:

—Akrayllapa Birnabita, Sawlutapis, noqapaq yach'achikunan. Chaqa noqam paykunata akrashqa kani, nishpa.

³ Chaymi chay karguyuqkuna masta ayunashpa, Dyusman mañakushpa, Birnabipa, Sawlupa sawambi makinllapata rurashpa, paykunapaq Dyusman mañakurqanllapa. Chaymandaqam paykunata dispidirqanllapa, rinanllapana yach'achikuq.

Birnabiwan Pablum Chipripi
yach'achikurqanllapa

⁴ Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun paykunata kamachiptin, Birnabiqa Sawluwan rirqanna Silusya llaqtaman. Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa ch'awpinda pasarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqman. ⁵ Chay prubinsya Chipriqa Salamina llaqtanman ch'ayashpaqam, sinaguga wasikunaman rishpa, chaypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikurqanllapa. Jwan Markusmi pullanllapa rirqan paykunata yanapashpa.

⁶ Chay Chipriqa yumbay llaqtangunaman rishpam, yach'achikushpa, ch'ayarqanllapa Pafus llaqtaman. Chaypiqam paykunaqa tingunakurqan suq isrraylinu Barjisuus shutiqwan. Payqam bruju karqan. Dyuspaq rimaq tukushpam, llullakushpa

rimaq. ⁷ Chay brujuqam kaykarqan gubirnadur Sirjyu Pawluwan. Chay gubirnadurqam ancha yach'ayniyuq runa karqan. Paymi Birnabita, Sawluta munarqan uyayta, Dyuspaq yach'achikuptin. Chaymi paykunataqa qayachirqan. ⁸ Chay bruju Barjisuusmi grigu rimaypi Ilimas shutiq. Paymi Birnabita Sawluta kuntrarqan, chay gubirnadur ama kriyinambaq Jisuspi. ⁹ Chaymi Sawlu (payllam Pablupis shutiq), Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, chay brujuta ancha chapashpa, nirqan:

¹⁰ —¡Qam mana allin runa llullakuqqam dyablupa churin kangil! ¡Allin kaqkunatam kuntrangi! ¿Imapaqmi qamqa Dyus nishqandaqa munangi dañachiyta? ¹¹ Chayta rurashqayki-raykum, kananqa Dyus rin kastigashuq. Suq tyimpupaqmi manana ringichu rikaq ni rupayta, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay brujuqa sarkuna kidarqan. Chaymi maskarqan suq runata, rambashpa apanambaq. ¹² Pablu rurashqanda rikashpaqam, chay gubirnadurqa Jisuspina kriyirqan. Kanan Dyuspaq yach'achikuptinqam, ancha ispantashqata uyarqan.

Pablum Birnabiwan rirqanllapa Pisidya llaqtaman

¹³ Pafus llaqtamandam Pabluqa paywan kaqkunawan yakupi puriq barkuman llugshishpa, rirqan prubinsya Panfilyapa Pirji llaqtanman. Piru Jwan Markusqam paykunamanda akrakashpa, kutirqanna Jirusalinman. ¹⁴ Chaymandaqam paykunaqa

chay Pirji llaqtamanda rirqanllapa prubinsya Pisidyapa Antyukiya llaqtanman. Chaypim samana diyapi sinaguga wasiman yaykushpa tiyarqanllapa. ¹⁵ Chaypi kaqkunaqam Muysispa librungunata Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunata liyiykarqanllapa. Chaymandaqam chay sinaguga wasipa kamachikuqninguna Pabluta, Birnabita nirqanllapa:

—Masitakuna, munashpa imata kunawaytaqar kanalitanna niwayllapa, nishpa.

¹⁶ Chayshina niptinllapam, Pabluqa atarishpa makinwan siñiyashpa uyanambaqllapa, nirqan:

—Uyawayllapa, llaqta masiy isrraylinukuna, Dyusta aduraq furastirukunapis. ¹⁷ Taytanchiq Dyusmi unay isrraylinukunata akrarqan, suq atun nasyun kanambaqllapa. Paykuna Ijiptu nasyumbi furastirushina tiyaptinllapam, ancha achkayachirqan. Chaymandaqam chay Ijiptumanda paykunata pudirninwan surqorqan.

¹⁸ Chuncha lugarkunapim chay agwilunchiqkunata 40 watakunata agwantarqan, mana allikunata ruraptinllapapis. ¹⁹ Kanayambim syiti nasyunguna karqan. Chay nasyungunatam Tayta Dyusqa chingachirqan, unay agwilunchiq isrraylinukunata partinda qonambaq, chaypi tiyanambaqllapa. ²⁰ Chaymandaqam juyiskunata numbrarqan, 450 watakunata chay unay isrraylinukunata rikanambaq, Dyuspaq rimaq Samwil kamachikunangaman.

²¹ Chaymandaqam Dyusman mañakurqanllapa, akranambaq suq gubyirnuta, paykunata kamachinambaq. Chaymi Dyusqa gustunllapata rurashpa, numbrarqan Sawul shutiqta, 40

watapaq gubyirnun kanambaq. Chay Sawulqam Binjamin atun ayllumanda karqan. Payqam Sispa churin karqan.

²² 'Chaymandaqam Tayta Dyusqa Sawulta kargunmanda surqoshpa, Dabidta numbrarqan, gubyirnu kanambaq. Dyusqam chay Dabidpaq nirqan: “Tarishqam kani Isayipa churin Dabidta. Payqam noqawan suq yuyayniyuq. Chaymi paywan ancha kushikuni. Tukuy ima munashqaytam rin ruraq”, nishpa.

²³ Chay kikin Dabidpa karu willkangunamandam Jisusqa nasirqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa chay unaymandapacha ufrisikushqanda kumplishqana.

²⁴ Manaraq Jisus yach'achikuptinmi, Jwan Shutichikuq isrraylinukunata puntata yach'achirqan, tukuy ima uchangunata dijashpa, shutikunanllapa.

²⁵ Yaqqana wañunan tyimpu ch'ayamuptinmi, Jwanqa kayshina yach'achikurqan: “Manam qamkuna yuyashqaykishina Washadurchu kani. Kanangunaraqmi chay ancha pudirniyuq Washadurqa rin shamuq. Paypa ñawpambiqam mana nimachu kani. Chaymi niykillapa: Manam balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq” nishpa.

²⁶ Pabluqam nirqambis:

—Abrajamba karu willkan masitaykuna, yum-bay qamkuna Taytanchiq Dyusta aduraqkunatam kayshina niykillapa, washadu kanaykillapa:

²⁷ Jirusalin llaqtapa kamachikuqninguna achka llaqta masingunawambismi mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Washadurninchiq, nishpaqa. Chaqa tukuy samana diyapim

sinaguga wasikunapi Dyuspaq rimaqkuna iskiбришqanda liyishpapis, paykunaqa mana intyindirqanchu. Chaymi Jisusta sintin-syarqanllapa wanchinanllapa. Piru chayshina ruraptinllapaqam, kumplrigan Dyuspaq rimaqkuna iskiбришqanqa. ²⁸ Chaqa chay kuntraqkunam mana nima uchata tarishpapis, Pilatuta mañarqanllapa, Jisusta wanchinambaq. ²⁹ Chayshinam Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq nishqa karqan: “Dyus Akrashqan Washadurtam rinllapa wanchiq”, nishpa. Allibmi chay nishqan kumpliartin, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichishpa pambarqanllapa. ³⁰ Chayshina paykuna wanchiptimbismi, Tayta Dyusqa Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. ³¹ Chaymandaqam Jisusqa kutin kutin yach'akuqningunaman rikakurqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuswan shamushqallapa karqan. Kananqam runakunata, warmikunata Jisuspaq yach'achinllapa.

³² 'Chaymi noqaykuna shamushqallapa kani yach'achishuqllapa kay shumaq nutisyata, Tayta Dyus unay agwilunchiqkunata ufrisishqanda. ³³ Paykunapa karu willkangunam kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata ufrisishqanda noqanchiqkunata kumpliwanchiq, Jisusta wañushqanmanda kawsachimushpa. Chayraykum Salmu ishkaypi Taytanchiq Dyusqa Jisusta kayshina nin: “Qamqam Churiy kangi. Noqaqam kananqa kamashushqa kani, kwirpuyuq

nasinayki”, nishpa.* ³⁴ Dyusmi Churin Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan, kwirpun ama ismunambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: “Qamkunatam rini qoshuq chay Dabidta ufrisishqaytaqa”, nishpa.* ³⁵ Chayraykum suq salmupipis Dabidqa Dyusta nirqan: “Manam ringichu dijaq chay ancha kuyashqayki sirbishuqpa kwirpun ismunambaqqa”, nishpa.* ³⁶ Dabidmi chay tyimpumbi Dyus nishqanda kasushpa, achka runakunata yanaparqan. Chaymandaqam wañuptionqa, kwirpunda pambarqanllapa agwilungunapa ladumbi. Chaypinam Dabidpa kwirpunqa ismurqan. ³⁷ Piru Jisusqam mana chayshinachu karqan. Ashwanmi Taytanchiq Dyus payta kawsachimuptin, paypa kwirpunqa mana ismurqanchu. (Chaymi yach'anchiq: Dabidmi iskibrirqan Jisuspaq, nishpa.) ³⁸ Masitakuna, kay shumaq nutisyata niykillapa: Jisusmi wañushqa, uchaykikunamanda pirdunashunan, nishpa. ³⁹ Piru Muysispa liyningunataqam mana atishqallapachu kanchiq kumpliya, uchanchiqkunamanda washakananchiqqa. Piru kananqam Jisuspi kriyiptinchiqllapa, payqa pirdunawanchiqllapa. ⁴⁰ Kwidawkish Tayta Dyusqa qamkunata kastigashungiman chay unay malu runakunatashina. Chaqa Dyuspaq rimaqkunam chay uchayuqkunapaq kayshina iskibrishqa Dyus nishqanda:

⁴¹ Uyakuyllapa qamkuna mana kriyiqkuna,
 grasyapi pasaqkuna. Noqam

* 13:33 Salmo 2.7 * 13:34 Isaiás 55.3 * 13:35 Salmo 16.10

milagrukunata rurashaq qamkuna
mana nunka rikashqaykita, rikashpa
ispantanaykillapa. Piru mayqan runa chay
rurashqaypaq yach'achishuptimbismi,
mana ringillapachu kriyiq. Chaymi
ringillapa chingaq, nishpa.*

⁴² Chaymandaqam Pabluqa yanasungunawan
(yanasangunawan) sinaguga wasimanda
lluqshiptinqa, chay mana isrraylinu kaqkunaqa
paykunata rrugarqanllapa:

—Qaya samana diyapis noqaykunata
yach'achiriway, nishpa.

⁴³ Ushyakaptin chay rriyuñun, achka isr-
raylinukuna, furastirukunapis tandakarqanllapa
Pabluman Birnabiman. Chay furastirukunaqam
isrraylinukunapa duktrinambi ancha allita
kriyishqallapa karqan. Yumbay chay
tandakaqkunatam Pabluwan Birnabiqa
ancha kunarqan, Dyuspi mana shaykuq
yuyakunanllapa: “Ancha allin kashqanraykum
kuyawanchiqllapa” nishpa.

⁴⁴ Qayandin samana diyapiqam chay llaqtapi
yaqqa yumbay tiyaqkunaqa tandakarqanllapa,
Dyus nishqanda uyanambaq, Pabluwan Birn-
abi yach'achikuptin. ⁴⁵ Chay yach'achikuq is-
rraylinukunaqam, achka runakuna tandakaqta
rikashpaqa, Pabluwan Birnabita ancha imbid-
yarqanllapa. Chaymi ancha kuntrashpa, Pabluta
musyarqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi.
Qamqam mana nimatapis yach'angichu, nishpa.

* **13:41** Habacuc 1.5

⁴⁶ Chaymi Pabluqa Birnabiwan mana nimata manchashpachu, paykunata nirqan:

—Allim kashqa, Dyus nishqanda puntata qamkuna isrraylinu llaqta masiykunata yach'achishunaypaq. Lukismi qamku-naqa Dyuspa shumaq nutisyambaq yach'achishuptiyqa, malpaq piskangillapa. Chayshina rurashpaqam, qamkunaqa alabis niykangillapa: “Manam munanichu mushuq bidapi Dyuswan tukuy tyimpu kawsayta” nishpa. Chaymi kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq. ⁴⁷ Taytanchiq Dyusmi noqaykunata kayshina kamachiwashqa:

Noqam qamta suq michatashina rurashushqa kani. Chayri riy yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yach'achikuq, noqapi kriiptinllapa, uchangunamanda washanaypaq, nishpa.*

⁴⁸ Chayta uyashpaqam, chay mana isrraylinu kaqkunaqa ancha kushikushpa nirqanllapa:

—Tayta Dyus nishqanqam ancha allin, nishpa.

Chaymi paykunaqa ancha kriyirqanllapa Dyus nishqanda. Chaqa Dyusmi paykunata akrashqa karqan, mushuq bidapi paywan tukuy tyimpu kawsananllapa. ⁴⁹ Chayshinam Dyuspa shumaq nutisyanda paykuna yach'achikurqan tukuy chay llaqtakunapi. ⁵⁰ Piru chay isrraylinukunaqam wakin warmi Dyuspi kriyiqkunata, wakin karguyuq runakunatapis llullakushpa willarqanllapa, piñakunambaq Pabluwan Birnabiwan. Chaymi paykunataqa

* **13:47** Isaías 49.6

ancha qesacharqanllapa, chay llaqtamanda qatinangaman. ⁵¹ Qatiptinllapaqam, Pabluwan Birnabiqa chay llaqtamanda llugshishpa, llanqenllapamanda chay llaqtapa allpanda ch'apsirqanllapa. (Chaytam rurarqanllapa, yumbay yach'anambaq: Mananam nima kwintayuqchu kanillapa qamkunawanqa, nishpa.) Chaymandaqam rirqanllapa Ikuñu llaqtamanna. ⁵² Piru Jisuspi chay mushuq kriyiqkunaqam Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqonllapapi unda kashpa, ancha kushikurqanllapa.

14

Pablum Birnabiwan Ikuñu llaqtapi yach'achikurqan

¹ Ikuñu llaqtapiqam Pabluqa Birnabiwan yaykurqan sinaguga wasiman. Chaypi paykuna yach'achikuptinmi, achka isrraylinukuna, furastirukunapis Jisuspi kriyirqanllapa.

² Piru wakin mana kriyiq isrraylinukunaqam yanqakunata rimashpa, ingañarqanllapa chay furastirukunata, Jisuspi kriyiqkunata kuntranambaqllapa. ³ Piru Pabluwan Birnabiqam

mana pitapis manchashpachu, ashwan Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, achka diyakunata kidarqanllapa yach'achikushpa. Kanan Tayta Dyusqam paykunata ancha yanaparqan, milagrukunata ruranambaq, yumbay runakuna yach'anambaq: Allibmi Taytanchiq Dyusqa kuyawanchiq. Allibmi Dyusqa paykunata yanapan, paypaq yach'achikunanllapa, nishpa.

⁴ Lukismi chay Ikuñupi tiyaqkunaqa wakinqa isrraylinukunawan piskakarqanllapa. Wakin-nataqmi apustulkunata sawacharqanllapa. ⁵ Chaymandaqam chay isrraylinukuna wakin furastirukunawan tandakarqanllapa awturi-darkunawan, Pabluta, Birnabita anyashpa, rumikunawan sitashpa wanchinanllapa. ⁶ Piru chayta yach'ashpaqam, chay apustulkunaqa mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Likuñapa kay llaqtangunaman: Listraman, Dirbiman, tukuy rridurnin kasiriyungunaman. ⁷ Yumbay chay llaqtakunapim paykunaqa yach'achikurqanllapa Dyuspa shumaq nutisyanda.

Pablutam sitarqanllapa Listra llaqtapi

⁸⁻⁹ Listra llaqtapim tiyarqan suq kuju runa. Nasishqan diyamandapacham mana nimatapis atirqanchu puriyta. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, tiyashpalla payqa uyakuykarqan. Kanan Pabluqam chay kujuta chapashpa yuyarqan: Kay runaqam Dyuspi ancha kriyin. Chaymi atin kach'akayta, nishpa. ¹⁰ Chayshina yuyashpaqam, jwirtita rimashpa nirqan:

—¡Mayá, dirichu shayay! nishpa.

Chaymi chay kujuqa das brinkashpa, shayashpa, purirqanna. ¹¹ Chaymi chaypi kaqkunaqa Pablu rurashqanda rikashpa, ancha jwirtita rimaynimbi nirqanllapa:

—Dyuskunam runakunapaq tikrakashpa, syilumanda shamushqallapa noqanchiqkunaman, nishpa.

¹² Chaymi Birnabipaq nirqanllapa:

—Payqam mas pwidıq dyusninchiq Jupitir.

Pablupaqqam, ancha rimashqanrayku, nirqanllapa:

—Payqam dyusninchiqkunapaq rimaq dyus Mirkuryu, nishpa.

¹³ Chay Listra llaqtapa yaykunambim karqan chay dyusnin Jupitirpa adurana wasin. Chaymi chay dyus Jupitirpa kuranqa turukunata, tuktukunata aparqan chay adurana wasiman, chay turukunata wanchishpa, Pabluta, Birnabita adurananllapa. ¹⁴ Chaymi Birnabiwan Pabluqa chayta yach'ashpa, ancha malaganayashpa, mudanan rurakuykashqanda llikirqanllapa. Chaymandaqam chay runakunapa ukunman kallpashpa, ancha jwirtita kayshina nirqanllapa:

¹⁵ —¡Taytitukuna, imapaqmi kaytaqa munangillapa rurawayta! Noqaykunaqam qamkunashina runakunalla kanillapa. Shamushqallapam kani qamkunata willashuq chay amitu layakunapaq. Paykunaqam mana nimapaq balinllapachu. Chay mana baliq dyuskunata dijashpana, Tayta Dyus kawsaqtalla kasuyllapa. Chaqa payqam syiluta, kay pachata, yakukunata, tukuy ima kaqkunata rurashqa. Chayri paytalla adurayllapa. ¹⁶ Unay tyimpukunapim Tayta Dyusqa runakunata dijarqan, paykuna munashqanda rurashpa purinanllapa. ¹⁷ Chayshina dijashpapisti, paykunataqa allikunata rurashpa, yach'achirqan: Kayshinam ancha allin kani, nishpa. Chaymi tamyata kach'amun; mikunanchiqta puqochin, ama mallaq kawsananchiqllapa, ashwan kushikushpa, kawsananchiqllapa, nishpa.

¹⁸ Chayshina nishpapismi, ancha trabajus karqan, paykunata dijachinambaq, ama chay turkunata wanchishpa adurananllapaqa.

¹⁹ Chaymandaqam wakin isrraylinukuna Antyukiyamanda, Ikuñumanda ch'ayashpa chay Listra llaqtaman, inkitarqanllapa chay listranukunata, Pabluta ch'iqninanllapa. Chaymi chay runakunaqa kuntranna alsakashpa, rumikunawan ancha sitarqanllapa, Pabluta wanchinanllapa. Chaymandaqam "Pabluqam wañushqana" nishpa, rrastrakushpa, aparqanllapa chay llaqtapa sawa chunchanman wichukuq. ²⁰ Wichukushpa riptinllapaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa tandakarqan chay Pablu kashqanman. Rridurnimbi kaykaptinllapam, Pabluqa atarirqan. Chaymandaqam kutirqanna chay llaqtaman. Qayandinqam Birnabiwan Dirbi llaqtaman rirqan.

²¹ Waq Dirbipişam Pablu Birnabiwan Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptingqa, achka runakuna, warmikuna Jisukrustupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam chay apustulkunaqa kutirqanllapa Listraman, Ikuñuman, Antyukiyaman.

²² Chay llaqtakunapişam kriyiq masingunata kunashpa animachirqan, Dyusta allita kasunanllapa, paypi allita yuyakushpa kawsananllapa. Paykunatam nirqambis:

—Syiluman rinanchiq Dyuswan tiyaqqam, kay bidapiqa ancha rinchiqllapa padisiq, nishpa.

²³ Chay purishqanllapa llaqtakunapim allin runakunata numbrarqanllapa, Jisuspi kriyiqkunapa yach'achikuq ansyanunguna kanambaqllapa. Chaymandaqam ayunashpa, Jisukristu-

man mañakurqanllapa, chay ansyanukunata yanapanambaq, shumaqta kawsananllapa. Chaqa paypi kriyishqallapa karqan.

Pablum Birnabiwan kutirirqan prubinsya Siryamanda Antyukiya llaqtaman

²⁴ Chaymandaqam prubinsya Pisidyata pasashpa, ch'ayarqanllapa prubinsya Panfilyaman.

²⁵ Pirji llaqtapipismi yach'achikurqan Dyuspa shumaq nutisyanda. Chaymandaqam Atalyamanna rirqanllapa.

²⁶ Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta pasashpa, prubinsya Siryapa Antyukiya llaqtanman ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi tiyaq kriyiq masingunam Pabluta, Birnabita numbrashqallapa karqan, chay karu nasyungunaman rinanllapa, Dyus nishqanda yach'achikuq. Chayshina numbrashpaqam, Dyusman mañakushqallapa karqan, tukuy imapi paykunata yanapanambaq. Chaymi chay tariyata ushyashpaqa kutirqanllapana.

²⁷ Chaymandaqam chay Antyukiyaman ch'ayashpaqa, Jisuspi kriyiqkunata tandashpa, manyaqlla parlachirqan paykunawan tukuy ima Dyus rurashqanda. Parlachirqambismi Dyus chay mana isrraylinu kaqkunata yanapashqanda, paypi kriyinanllapa.

²⁸ Chaymandaqam Pabluqa Birnabiwan chay Antyukiyapina Jisuspi kriyiqkunawan tiyarqan achka tyimputa.

15

Apustulkuna ansyanukunawanmi Jirusalimbi tandakarqanllapa

¹ Chay tyimpuqam wakin runakuna rishqa karqan prubinsya Judiyamanda Antyukiya llaqtaman. Waqqiqam Jisuspi kriyiqkunata kayshina yach'achirqanllapa:

—Muysis kamachikushqanda kasushpa, kwirpuykipi chay siñalta rurayllapa, atinaykillapa washakayta, nishpa.

² Chaymi chayshina paykuna yach'achikuptinqa, Pabluwan Birnabiqa chay siñalta ruraqkunawan anyanakurqanllapa. Chaypaqmi chay Antyukiyanu kriyiq masikunaqa tandanakushpa, Pabluta, Birnabita, wakin kriyiqkunatapis kach'arqanllapa, rinambaq Jirusalinman, apustulkunata, yach'achikuq ansyanukunata tapuq chay siñalpaq.

³ Kach'aptinllapaqam, Jirusalinman riqshinaqa, prubinsya Finisyapi, prubinsya Samaryapi kriyiq masingunata watukushpa, nirqanllapa:

—Chay mana isrraylinu kaqkunapismi unay kriyishqanllapata dijashpana, kananqa Siñurninchiq Jisuspina kriyishqallapa, nishpa.

Chayta yach'ashpaqam, chay Finisyapi, Samaryapi tiyaq kriyiqkunaqa ancha kushikurqanllapa.

⁴ Chaymandaqam Pabluwan Birnabi Jirusalinman ch'ayaptinllapaqa, chaypi tandakaq kriyiq masinguna, chay apustul masinguna, chay yach'achikuq ansyanukunapis ancha allita ch'ayachirqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa Birnabiwan manyaqlla paykunata parlachirqan: “Kayshinam Tayta Dyus tukuy imapi ancha yanapawashqallapa”, nishpa.

⁵ Piru wakin farisiyu duktrinayuqkunaqam

Jisuspina kriyishqallapa karqan. Paykunaqam das shayashpa, nirqanllapa:

—Chay mana isrraylinu kriyiq masinchiqkunaqam kwirpunllapapi chay siñalta ruranqallapa. Kanan kamachishun, Muysispa yumbay liyningunata kasunanllapa, nishpa.

⁶ Chayshina niptinllapaqam, apustulkunaqa yach'achikuq ansyankunawan tandakashpa, parlarqanllapa chay farisiyukuna nishqambaq.

⁷ Chaymi suqnin suq layata, suqnin suq layata ancha ninakuptinllapa, Pidruqa atarishpa nirqan:

—Masitakuna, qamkunaqam noqapaqqa ancha allita yach'angillapa: Tayta Dyusmi akrawarqan, chay mana isrraylinu kaqkunaman rishpa, yach'achinaypaq paypa shumaq nutisyanda, paykunapis Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa.

⁸ Tayta Dyusqam yumbaypa shunqonda riqsin. Payqam ch'askishqana chay mana isrraylinu kaqkunatapis. Chayta yach'ananchiqllapam, paykunatapis Santu Ispiritunda qoshqa noqanchiqkunatashina.

⁹ Dyusqam mana noqanchiqkunapaqllachu. Payqam noqanchiqkunata kuyawashqanchiqshina, chay suq nasyungunamanda kaqkunatapis kuyan. Chaymi chay furastirukuna paypi kriyiptinllapa, paykunapa shunqondapis uchangunamanda pichashqana.

¹⁰ Chayshina kikin Taytanchiq Dyus chay furastirukunata ch'askiptinqa, ¿imaraykum qamkunaqa paykunata mana munangillapachu ch'askiytaqa? ¿Chayshinaqachu qamkunaqa Dyusta munangillapa kuntrayta? Chaqa Muysispa liyningunaqam suq ancha

llashaq trastishina kashqa noqanchiqkunapaq chay unay agwilunchiqkunapaqpis. Chaymi mana atishqallapachu kanchiq kumpliyta. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykum chay ancha llashaqta munangillapa qoyta Jisuspi chay mushuq kriyiqkunataqa? ¹¹ Ashwanmi noqanchiqkuna Jisuspi kriyiptinchiqqa, payqa ancha allin kashpa, dibaldilla washawanchiq, ¿manachu? Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunatapis dibaldilla washan.

¹² Chayshina Pidru niptinmi, paykunaqa yum-bay uyararqanllapa. Kanan allita uyarqanllapa Birnabi Pabluwan kayshina parlashqanda:

—Tayta Dyusmi noqaykunawan kay milagrukunata rurashqa chay mana isrraylinu kaqkunapi, nishpa.

¹³ Chayshina parlayta ushyaptinllapaqam, Jakubuqa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. ¹⁴ Simun Pidruqam parlachiwashqana kanchiq imashinam Tayta Dyus puntata chay mana isrraylinu kaqkunata akrashqa, wambranguna kanambaq, nishpa. ¹⁵ Dyuspaq rimaqkuna nishqanshinam allip kashqa. Chaqa Santu Librumbiqam Dyusqa kayshina nin:

¹⁶ Tukuy ima pasaptinmi, kutirishpa allicharishaq unay gubyirnu Dabidpa bulakashqan wasinda, paypa karu willkan kamachikunan Isrrayilpi. Ashla kidashqanmandam mushuqmanda alsarishaq.

¹⁷ Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi animachishqa kani, noqata maskawananl-

lapa. Chaqa paykunapismi noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

18 Chayshinam Tayta Dyusqa chaykunata yach'achiwashqa kanchiq unay tyimpumandapacha, nishpa.*

19 'Chaymi noqaqa nini, chay mana isrraylinu kaqkuna, unay mana baliq kriyishqangunata dijashpa, Tayta Dyusta kasuptinllapaqa, amana piñachishunllapachu. Amana kamachishunchu, yumbay liyninchiqkunata kasunanllapaqa.

20 Ashwan suq kartata iskibrishpa, paykunaman kach'ashun, kamachishpa, ama mikunambaq amitu layakunapaq mikuna rurashqanda; warmikuna runanwanlla puñunanllapa, ullqokunapis warminwanlla puñunanllapa, ama ni mikunanllapa chay urkakashpa ichu ch'uqashpa wañushqa animalkunapa aychanda; animalkunata wanchishpa, ama yawarninda mikunanllapa.

21 Chaqa Muysis chayshina kamachikushqanda sinaguga wasikunapiqam unaymandapacha yumbay samana diyapi yach'achikushqallapa.

22 Chaymi Jakubu chayshina niptinqa, chay apustulkunaqa, chay yach'achikuq ansyanukunawan, yumbay chaypi tandacaq kriyiq masingunawan akrarqanllapa wakin kriyiq masingunata, rinambaqllapa Pabluwan, Birnabiwan Antyukiya llaqtaman. Suqtam akrarqanllapa Judasta. Payllam Barsabaspis shutiq. [*Nuta: Payqam mana Judas Iskaryutichu karqan.*] Suqtaqam akrarqanllapa Silasta. Chay ish kay runakunaqam

* 15:18 Amós 9.11-12

kriyiq masingunapaq ancha baliqkuna karqan.
²³ Kanan paykunawanqam kay kartata iskibrishpa kach'arqanllapa:

“Kuyashqay kriyiq masitakuna Antyukiyapi, Siryapi, Silisyapi tiyaqkuna, qamkuna mana isrraylinu kaqkunata napaykuykillapa kay Jirusalin llaqtamanda noqaykuna apustulkuna, yach'achikuq ansyankuna, Jisuspi yumbay kriyiqkunawan. ²⁴ Yach'ashqallapam kani kay Jirusalinmandash wakin kriyiq masinchiqkuna gustunlla shamushqa qamkunaman, mana kach'amuptiyllapachu. Paykunash qamkunata kamachishushqa, noqaykuna isrraylinukunapa siñalniyllapata kwirpuykillapapi ruranaykillapa, Muysis kamachikushqanda kasunaykillapa. Chayshina rurashpaqam, paykuna qamkunataqa ancha piñachishushqallapa, nishpa. ²⁵ Chaymi noqaykunaqa yumbayniy, allita yuyashpa, akrashqallapa kani wakin allin kriyiq masinchiqkunata, kay ancha kuyashqanchiq masitanchiq Birnabiwan, Pabluwan shamunanllapa qamkunata watukushuq. ²⁶ Kay masitanchiqkunaqam wañun kawsan Siñurninchiq Jisukristupaq yach'achikushpa. ²⁷ Shamushpa Judas Silaswanmi qamkunata masta rinllapa nishuq kay kartayllapapi kunashushqaypaq. ²⁸ Dyuspa Santu Ispiritunqam mana munanchu qamkuna ñakanaykillapa. Chayshinallam noqaykunapis mana munanillapachu ñakanaykillapa. Chaymi mana kamachiykillapachu, Muysispa yumbay liyningunata kasunaykillapaqa. Ashwanri kaykunatalla kasuyllapa: ²⁹ Amar mikuyllapachu

yanqa amitu layakunapaq ufrisishqan mikonataqa. Animalkunata wanchishpa, yawarnindaqa ama mikuyllapachu. Urkakashqa animalkunapa aychandapis ama mikuyllapachu. Qamkuna runakuna, warmikiwanlla puñuyllapa. Qamkuna warmikunapis runaykiwanlla puñuyllapa. Kay iskibrishushqayta kasushpaqam, allita ringillapa ruraq. Mayá masitakuna, rikanakushun. Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaytallam niykillapa”, nishpa.

³⁰ Chayshina paykuna iskibriptinqam, chay kach'adungunaqa Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Waqman ch'ayashpaqam, kriyiq masingunata tandachishpa, chay kartata qorqanllapa. ³¹ Chaymi chay kartata liyishpa, chay antyukiyanu kriyiq masingunaqa ancha kushikurqanllapa. ³² Chaymandaqam Judasqa Silaswan Dyuspaq rimaqkuna kashpa, paykunata kunswilashpa, ancha animachirqanllapa. ³³ Kanan Judas Silaswanqam achka diyakunata chay Antyukiyapi kriyiq masingunawan tiyarqanllapa. Chaymandaqam kutirinanllapa diyapiqa chay kriyiq masingunaqa paykunata ancha shumaqta abyarqanllapa, kutirinanllapa Jirusalinman chay kach'ashqangunaman. ³⁴ Piru Silasqam munashpa kidayta, chay Antyukiyapi kidarqan. ³⁵ Pablupismi Birnabiwan chay Antyukiyapi kidarqanllapa. Chaypiqam achka kriyiq masingunawan yach'achikurqanllapa Jisuspa shumaq nutisyanda.

Pablum akrakashpa Birnabimanda suq kutinda rirqan yach'achikuriq

³⁶ Chaymandaqam suq diyakuna pasaptinga, Pabluqa Birnabita nirqan:

—Masita Birnabi, aku watukuriq kriyiq masinchiqkunata yumbay chay yach'achikushqanchiq llaqtakunaman. Mayá, aku rikaq imashinaraq puriykanllapa, nishpa.

³⁷ Birnabiqam munarqan pullanllapa Jwan Markusta apayta. ³⁸ Piru Pabluqam yuyarqan: Mananam allichu kay Jwan Markusta apananchiqqa, nishpa. Chaqa suq kutinmi paykunawan riykashpa, Panfilyaman ch'ayaptinllapaqa, paykunamanda akrakashpa, kutishqa karqan. Mananam rirqanchu paykunata yanapaqqa. Chaymi Pabluqa manana munarqanchu pullanllapa rinambaqqa. ³⁹ Chaypaqmi Pabluqa Birnabiwan anyanakurqan akrakanangaman. Chaymandaqam Birnabiqa Jwan Markusta apashpa, yakup sawanda puriq barkupi rishpa, ch'ayarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipriman. ⁴⁰ Pablunataqmi Silasta akrarqan, pullan rinambaq. Chaymi chay antyukiyanu kriyiq masinchiqkunaqa Dyusta ancha rrugarqan, Pabluta, Silasta yanapanambaq tukuy may rishqangunapi. ⁴¹ Chayshina ishkandin prubinsya Siryata, prubinsya Silisyata pasaqshinam, achka lugarkunaman rirqan, kriyiq masingunata animachinanllapa.

16

Timutiyum Pabluwan, Silaswan rirqan

¹ Pabluwan Silas rishpaqam, ch'ayarqanllapa Dirbi llaqtaman, Listra llaqtaman. Listrapiqam paykunaqa tingunakurqan kriyiq masin Timutiyu shutiqwan. Chay Timutiyupa mamanmi unaymandapacha Jisuspi kriyishqa karqan. Chay mamanmi nasyun Isrrayilmanda karqan. Taytanqam nasyun Grisyamanda karqan. ² Chay Listrapi, Ikuñupi tiyaqkunaqam Timutiyupaqqa nirqanllapa: “Payqam ancha allin”, nishpa. ³ Piru chay llaqtakunapi tiyaq isrraylinukunaqam yach'arqanllapa: Taytanqash nasyun Grisyamanda. (Manam nasyunninchiq isrrayilmandachu), nishpa. Piru Pabluqam Timutiyuta munarqan apayta yapachanambaq. Chaymi isrraylinukuna ama piñakunanllapa, paykunapa kustumbrinda rurashpa, Pabluqa Timutiyupa kwirpumbi isrraylinukunapa siñalninda rurachirqan. ⁴ Chaymi Timutiyupis Pabluwanna rirqan. Kanan yumbay llaqtakunaman ch'ayashpaqam, Jisuspi kriyiqkunata shumaqta kayshina yach'achirqanllapa:

—Jirusalinmanda apustulkuna, yach'achikuq ansyanukuna kay kartapi kayshina kunawashqa kanchiq, nishpa.

⁵ Chay llaqtakunapi paykuna yach'achikuptinqam, Jisuspi kriyiq masingunaqa mas allita kriyirqanllapa. Achka mana kriyiqkunapismi, tandakashpa uyakuq, Jisuspi kriyirqanllapa. Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa yumbay diya masta achkayarqanllapa.

Pablum musqoykishina rikarqan suq runata

6 Dyuspa Santu Ispiritunmi mana munarqanchu Pablu Silaswan Timutiyyuwan prubinsya Asyaman rinanllapa yach'achikuqqa. Chaymi Asyaman manana rishpa, pasarqanllapa prubinsya Friyaya, prubinsya Galasyata, 7 prubinsya Misyapa manyanman ch'ayashtin. Chay prubinsyamanda munaptinllapa riyta prubinsya Bitiñamanmi, Jisuspa Santu Ispiritunqa nirqan: “Ama riyllapachu chay prubinsyamanqa”, nishpa. 8 Chaymi paykunaqa chay prubinsya Misyata pasashpa, ura Truwas llaqtaman rirqanllapa. Chay Truwasqam barkukunapa shayanan lugar karqan. 9 Chay llaqtapiqam chay tutaqa suq musqoyppishina Pabluqa suq runa prubinsya Masiduñamanda kaqta rikarqan. Chay runaqam ñawpambi shayashpa, ancha rrugashpa nirqan:

—Yush'ayku, shamuyri kay chimba Masiduñaman, noqaykunata yanapawanayki, nishpa.

[Nuta: Chay Truwas llaqtapim kay libruta iskiriq Lukas tandakarqan Pabluwan, Silaswan Timutiyyuwan.]

10 Chayshina Pablu chay musqoyppishina rikaptinmi, noqaykunaqa utqay maya rirqayllapa Masiduñaman. Chayshinam yach'arqayllapa: Dyusmi qayawanchiq, waqqipis yach'achikunanchiq shumaq nutisyanda, nishpa.

Pabulum Silaswan Filipus llaqtaman rirqanllapa

11 Truwas llaqtamandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta pasarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Samutrasya shutiqman.

Qayandingam chay barkupi ch'ayarqayllapa Napulis llaqtaman. ¹² Chay llaqtamandaqam ch'akipna rirqayllapa Filipus llaqtaman. Chay Filipusqam prubinsya Masiduñapi kashpapis, Rrumamanda kaq runakunapa llaqtan karqan. Chaymi chay Filipus prubinsya Masiduñapa mas kamachikuq llaqtan karqan. Chay llaqtapim wakin diyakunata tiyarqanillapa.

¹³ Yach'arqayllapa: Isrraylinukunam suq rriyupa ladunman rinllapa, Dyusman mañakuq, nishpa. Chaymi suq samana diyapi chay llaqtamanda llushishpa, chay lugarman rirqayllapa, paykunawan Dyusman mañakuq. Ch'ayashpaqam, tarirqayllapa wakin warmikuna tandakashqata. Chaymi noqaykunaqa tiyashpa, paykunata Jisuspaq yach'achirqayllapa.

¹⁴ Chay warmikunamanda suqninmi shutirqan Lidyapa. Payqam Tiyatira llaqtamanda karqan. Randikuqmi granati sida trapukunata. Chay Lidyapaqam Taytanchiq Dyustalla aduraq. Pablu yach'achikushqanda uyaykaptinmi, Dyusqa Lidyapa shunqonda kambyarqan, shumaqta ch'askinambaq Pablu nishqanda. ¹⁵ Chaymi chay Lidyapa tukuy ayllundin munapin shutikuyta, noqaykunaqa shutichirqayllapa. Chaymandaqam chay Lidyapa kayshina rrugawarqanllapa:

—Qamkuna riqsiwashpa: Kay Lidyam allipta Siñurninchiqpi kriyin, nishpaqa, aku wasiyman, pusadata qoshunayllapa, nishpa.

Chayshina kutin kutin niwaptinllapaqam, noqaykunaqa wasinman rishpa, paywan kidarqayllapa.

Filipus llaqtapim Pabluta Silasta prisurqanllapa

¹⁶ Suq diyam riykashpallapa Dyusman mañakunan lugarman, suq chinawan tingunakurqayllapa. Chay chinapa shunqombim dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi dyablu rimachiptin, payqa brujashina swirtipaq rimaq. Kanan chay chinaqam randishqa kriyada karqan. Chaymi swirtipaq rimaptin, patrunningunaqa qellayta ancha ganaqllapa. ¹⁷ Chaymandaqam chay chinaqa Pablupa, noqaykunapa ikiyta purirqan, qayach'akushpa:

—¡Kay runakunaqam syilupi tiyaq Dyusta kasunllapa! ¡Chaymi shamushqallapa, qamkunata yach'achishuq, uchaykikunamanda washakanaykillapa! nishpa.

¹⁸ Chayshinam qayach'akushpa, tukuy diya ikiyllapata puriq. Chaymi Pablupa chay dyabluwan piñakushpa, tikrakashpa nirqan:

—Jisukristupa shutinwanmi kamachiyki, llugshiy kay chinamanda, nishpa.

Chaymi chayta niptinlla, chinamandaqa das llugshirqan dyabluqa. ¹⁹ Kanan chay chinapa patrunningunaqam manana atirqanllapachu chay kriyadanmanda qellayta ganaytaqa. Chaymi Pabluta, Silasta piskashpa, aparqanllapa llaqtapa plasanman, awturidarkunapi dimandanambaq.

²⁰ Chay juyiskunapa ñawpambim kayshina nirqan:

—Kay isrraylinu runakunaqam kayman shamushpa, llaqta masinchiqkunata piñachishpa, ancha sh'uqyachiykan. ²¹ Chaqa mana baliq kustumbringunatam kaypiqa yach'achiwaykanchiq.

Piru rrumanukuna kashpam, mana atinchiqchu chay yach'achikushqanda ruraytaqa, nishpa.

²² Chaymi yumbay chay runakuna Pablupa Silaspa kuntran alsakaptinllapa, chay juyiskunaqa kamachirqan, Pabluta, Silasta llushtichishpa, maqananllapa qerukunawan.

²³ Suq lastima maqashpaqam, aparqanllapa karsilaq. Chaymandaqam chay karsiliruta jurapashpa, kamachirqanllapa:

—Amakish dijangichu lluqshinanllapa, nishpa.

²⁴ Chayshina kamachiptinllapam, chay karsiliruqa Pabluta, Silasta karsilpa uku kuchunman apashpa, ush'kuyuq qerukunapa ch'awpimbi ch'akingunata apritarqan, ama mitikananllapa.

²⁵ Piru ch'awpi tutatach'i Pablu Silaswan Dyusman mañakushpa, immukunata kantaqllapa. Chay wakin prisukuna uyaykaptin, ²⁶ qonqaylla ancha jwirti timblur karqan. Chaymi timblurwanqa chay karsilpa pirqangunaqa pachan pachan partikarqan. Pungungunapismi kich'akarqan. Kanan chay prisukunamandam kadinakuna pitikashpa, ishkirqan. ²⁷ Chaymi

chay karsiliru rikch'akashpa, pungukunata kich'araykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Prisukunaqach'i mitikashqana. ¿Imanashaqnar kananqa? nishpa. Chaymi atun kuchillunda surqorqan wanchikanambaq. ²⁸ Piru Pabluqam das qayarqan:

—Ama wanchikaychu. Kaypim yumbayniy kanillapa, nishpa.

²⁹ Chaymi chay karsiliru, Pabluta uyashpaqa yanapakuqninda nirqan:

—Michata apamuy, nishpa.

Chaymandaqam ancha manchaywan ch'apsikashpa, michawan uku karsilman kallpashpa, Pablupa, Silaspa ñawpanman piratarqan. ³⁰ Chaymi paykunata uku karsilmanda surqoshpa, tapurqan:

—Taytitukuna, ¿imatam rurashaq, uchaykuna-manda washadu kanayqa? nishpa.

³¹ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Qam yumbay aylluykikunawan washakanaykillapaqa Jisukristupi kriyiyllapa, nishpa.

³² Chaymandaqam paytaqa, yumbay ayllundinda yach'achirqanllapa Siñurninchiq Jisus rimashqanda. ³³ Kanan chay tutam chay karsiliruqa Pablupa, Silaspa yawarlla chuqringunata mayllarqan. Kanan chay tutallam yumbay ayllungunawan shutikurqanllapa.

³⁴ Chaymandaqam Silaswan Pabluta wasinman apashpa, qararqan. Kanan chay karsiliruqam yumbay ayllundin ancha kushikurqanllapa, Jisuspi kriyishqanllaparayku. ³⁵ Achikyaptingam, chay juyiskunaqa kach'arqan suldadukunata, karsiliruta ninambaq:

—Chay ishkay prisukunataqa surqoyna rinambaqllapa, nishpa.

³⁶ Chaymi karsiliruqa Pabluta nirqan:

—Juyiskunam kamachiwashqa, qamkunata kach'ashunaq. Chayri riyllapana ama nimata manchashpachu, nishpa.

³⁷ Piru Pablugaqam chay kach'adu suldadukunata nirqan:

—Yach'ayllapa, noqaykunapismi lijitimu rrumanukuna kanillapa. Piru qamkunaqa mana ni dimandata rurashpachu, yumbaypa ñawpambi suq lastima maqawashpa, karsilman wichuwarqaykillapa. ¿Ima kananqachu uyarapllana (uyarallana) munangillapa surqowayta karsilmanta? ¡Manam uyarapllaqa llugshishaqllapachu! Ashwan chay kikin juyiskuna shamushpa, pirdunda mañawashpa surqowanqallapa, nishpa.

³⁸ Chaymi suldadukuna rishpa, juyiskunata chayshina niptinqa, paykunaqa ancha mancharqanllapa, yach'ashpa: Pablugam Silaswan rrumanukuna kashqa, nishpa.

³⁹ Chaymi chay juyiskunaqa karsilman shamushpa, Pabluta, Silasta ancha rrugarqanllapa pirdunananllapa. Chaymandaqam karsilmanta surqoshpa, shumaqta parlachishpa, rrugarqanllapa, chay llaqtamanda rinanllapa.

⁴⁰ Piru Pablugam Silaswan karsilmanta llugshishpaqa, chay llaqtamanda manaraq rishpachu, Lidyapa wasinman rirqanllapa, Jisuspi kriyiq masingunata watukuq. Paykunata animachishparaqmi, chay llaqtamandaqa rirqanllapa.

17

Tisalunika llaqtapim runakuna ancha sh'uqyarqanllapa

¹ Pablugam Silaswan Anfipulis llaqtata, Apuluña llaqtata pasashpa, ch'ayarqanllapa Tisalunika llaqtaman. Chay llaqtapim sinaguga

wasi karqan. ² Pabluqam kustumbriyuq karqan, samana diyakunapi yaykunan chay sinaguga wasikunaman yach'achikuq. Chaymi kimsa simanata chay Tisalunikapi kashpa, rirqan sinaguga wasiman, isrraylinukunata yach'achinambaq. ³ Chaymi payqa paykunata kayshina yach'achirqan:

—Dyuspa Santu Librumbim nin: “Dyus Akrashqan Washadurmi rin ñakaq. Wañushpaqam rin kawsamuq”, nishpa.

Chaymandaqam Pabluqa nirqan:

—Dyus chay Akrashqan Washadurmi shutin Jisus. Paypaqmi yach'achiykillapa, nishpa.

⁴ Chayshina yach'achikuptinmi, wakin isrraylinukunaqa kriyishpa, Pabluman, Silasman tandakarqanllapa. Tayta Dyuspi achka grisyanu kriyiqkunam achka pwidiq warmikunapis Jisuspina kriyirqanllapa. ⁵ Chaymandaqam chay isrraylinu mana kriyiqkuna chayta rikashpaqa, Pabluta Silasta imbidyarqanllapa. Chaymi chay imbidyakuqkuna achka pibirsu qella kallijiru runakunata tandashpa, ancha sh'uqyarqanllapa. Chaymandaqam kurralarqanllapa Jasumba wasinda, Pabluta, Silasta maskashpa, surqoshpa yumbaypa ñawpambi dimandanallapa. ⁶ Piru paykunata mana tarishpaqam, Jasunda, wakin kriyiq masingunata rrastrashpa, awturidarkunapa ñawpanman apashpa, kayshina qayach'akurqan:

—Kay runakunaqam tukuy llaqtakunaman rishpa, runakunata suq laya duktrinata yach'achishqa. Rikayllapa, kaymambis shamushqallapana, dañachiwananchiq.

⁷ Jasunqam chay runakunata pusadata qoshqa. Yumbay paykunam gubyirnunchiq Sesar kamachikushqanda kuntranllapa. Kananqam ninllapa: “Kanshi suq gubyirnu. Jisusshi shutin”, nishpa.

⁸ Chayta uyashpaqam, yumbay chay runakuna, chay awturidarnindin ashwamba sh'uqyarqanllapa. ⁹ Piru chay Jasunmi kriyiq masingunawan garantita pagarakurqan. Chaymi paykunataqa kach'arqanllapa. *[Nuta: Suq runata munaptinllapa karsilaytam, payqa qellayninda atirqan dijayta, suq garanti kanambaq, amaraq karsilman kach'anambaq. Piru manam prisintakaptin dimandanda allichaq, chay qellaynin kidarqan istadupaq. Dimandanman prisintakaptinqam, chay qellayninda payta kutichirqanllapa. Kastillanupiqam shutin “fianza” ichu “garantía”.]*

Pabluqam Silaswan Biriya Ilaqtaman rirqanllapa

¹⁰ Kach'aptinllapaqam, chay kriyiqkunaqa das Pabluta, Silasta Tisalunika Ilaqtamanda surqoshpa, tutup kach'arqanllapa Biriya Ilaqtaman. Paykunaqam waqman ch'ayashpaqa, yaykurqan sinaguga wasiman. ¹¹ Chay Biriypim tiyaq isrraylinukuna ancha allin karqanllapa. Manam chay Tisalunikapi tiyaqkunashinachu karqanllapa. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, allita uyaraqanllapa. Chaymandaqam paykunaqa tukuy diya Dyuspa Santu Librunda ancha allita liyiqllapa yach'ananllapa: ¿Dyus nishqanshinachu

Pabluqa yach'achikun ichu mana? nishpa.
¹² Chaymi Dyus nishqanshina yach'achikuptin, chay Biriya achka isrraylinukuna, achka kamachikuq grisyanu warmikuna, achka grisyanu ullqokunapis Jisuspi kriyirqanllapa.

¹³ Piru chay Tisalunikapi tiyaq isrraylinukuna yach'ashpa: Biriya achka isrraylinukuna yach'achikuykan, nishpaqam, chay uras ikinda rirqanllapa. Ch'ayashpaqam chay biriyanukunata kunsijarqanllapa, Pablupa kuntran tikrakananllapa. ¹⁴ Chaymi wakin kriyiq masakunaqa utqay maya Pabluta kach'arqanllapa kustaman. Silasqam Timutiyuwanlla chay Biriya llaqtapiqa kidarqanllapa. ¹⁵ Chay apaqkunaqam Pablutaqa Atinas llaqtakaman ch'ayachirqanllapa. Waqmandaqam paykunaqa Biriya llaqtaman kutirishpa, Silasta Timutiyuta nirqan:

—Pabluqam noqaykunata kach'akumuwashqa, utqana rinaykillapa waq Atinas llaqtaman. Waqpinash shuyashungillapa, nishpa.

Pablum Atinas llaqtapi

¹⁶ Chay Atinas llaqtapiqam Pabluqa Silasta, Timutiyuta shuyaqshina, ancha achka amitu layakunata rikashpa, ancha malaganayarqan. ¹⁷ Chaymi Pabluqa rirqan sinaguga wasiman Jisuspaq yach'achiq isrraylinukunata, Dyusta aduraq furastirukunatapis. Plasamambis tukuy diya rishpam, tinguqkunata parlachirqan Jisuspaq. ¹⁸ Chay Atinas llaqtapiqam Pabluqa tingunakurqan wakin yach'aq runakunawan. Paykunaqam duktrinangunarayku shutirqan

Ipijuryanukuna, Istuykukuna. Pabluqam paykunata parlachirqan Jisuspa bidambaq, wañushqambaq, kawsamushqambaq. Chaymi paykunaqa chayta uyashpa, ninakurqanllapa:

—¿Imataraq kay lurushina rimaqqa niwanchiq? nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Kay runaqach'i suq dyuskunapa mushuq duktrinanda yach'achiwaykanchiq, nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam Pablutaqa aparqanllapa suq lugar Ariyupagu shutiqman. Chaypim yach'ayniyuq runakuna tandakaqllapa kunanakunambaq. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqan:

—Mushuq duktrinatom yach'achikungi, ¿manachu? Chaypaqmi munanillapa yach'ayta.
²⁰ Chaqa chay laya duktrinapaqmi manaraq uyashqallapachu kani. Chaymi chaypaq munanillapa yach'ayta, nishpa.

²¹ Chay Atinaspi yumbay tiyaqkunam, chaypi tiyaq furastirundin ancha gustaqllapa tiyayta uyakushpa, parlashpa mushuq yuyaykunapaq.

²² Chaymi Pabluqa chay Aryupagu lugarpi paykunapa ch'awpimbi shayashpa, nirqan:

—Taytitukuna, kay Atinas llaqtapi qamkunata rikashushqa kani, achka dyuskunata ancha aduraptikillapa. ²³ Kay llaqtaykillapapi purishpam, rikashqa kani achka dyusnikikunapa pata altarningunata. Kanan suq dyusnikipa altarnimbim tarishqa kani litrakunata kayshina iskibrishqata: “Kay altarmi mana riqsishqa Dyuspa

altarninga”, nishpa. Chaqa qamkunam adurangillapa suq Dyus mana riqsishqaykita. Chay Dyuspaqmi rini yach'achishuqllapa.

²⁴ 'Chay Dyusmi anaq syilupa, kay pachapa dwiñun. Paymi kay munduta tukuy imandinda rurashqa. Payqam mana tiyanchu runakuna rurashqan adurana wasikunapiqa. ²⁵ Paymi samayninchiqta qowanchiq. Tukuy imata qowanchiq. Chayshina pay ancha pudirniyuq kashpam, mana nisitanchu nimata qonanchiqqa.

²⁶ 'Chaymi pay suq runamandalla achkayachishqa yumbay laya kastakunata, tukuy maypi kay mundupi undananchiqllapa. Chaqa pay munashqanshinam rurawashqa kanchiq, noqanchiqkuna ima tyimpupi, mayqan lugarpi tiyananchiqllapa. ²⁷ Piru rurawashqam kanchiq, maypi kashpapis, payta maskananchiqllapa tarinanchiqkaman. Piru allipta maskaptinchiqqam, payqa mana karupichu noqanchiqmandaqqa. ²⁸ Chaqa paymi kawsachiwanchiq, kay mundupi purinanchiqqa.

Unay yach'ayniyuq llaqta masikikunam kayshina iskiybrishqallapa: “Dyuspa wambrangunam kanchiq”, nishpa. ²⁹ Chayshina Dyuspa wambranguna kashpaqa, ama yuyashunchu: Noqanchiqkuna allita yuyashpa, Tayta Dyusta atinchiq rurayta urumanda, qellaymanda, rumimanda, nishpaqa.

³⁰ Unay tyimpukunapiqam runakunaqa manaraq yach'arqanllapachu: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. Chaymi mana allita ruraptinllapapis, Tayta Dyusqa paykunataqa mana kastigarqanchu. Piru kananqam tukuy

maypi yumbay runakunata, warmikunata kamachiwanchiq, chay uchanchiqkunata dijashpa, paytana kasunanchiqllapa. ³¹ Tayta Dyusmi akrashqana suq diyata. Chay diya ch'ayamuptinmi, pay numbrashqan juyiswan yumbay runakunata, warmikunata ancha allita rin jusgaq. Chay juyistaqam unaymandapacha Taytanchiq Dyusqa akrashqa karqan. Chaymandaqam ñawpayllapapi chay juyistaqa wañushqanmanda kawsachimurqan, nishpa.

³² Chayshina kawsamushqa runapaq Pablu niptinmi, wakin chay uyaqkunaqa grasyapi pasarqanllapa. Piru wakinqam nirqan:

—Suq diyanam chaytaqa uyashqaykillapa, nishpa.

³³ Chaymandaqam Pabluqa paykunamandaqa rirqanna. ³⁴ Piru wakingunaqam Pabluwan tandakashpa, Jisuspi kriyirqanllapa. Chay kriyiqkunamanda suqninmi shutiq Dunisyu. Paymi chay Ariyupagu kunsijupiqqa kashqa karqan. Kriyirqambismi suq warmi Damaris shutiq. Wakin chaypi kaqkunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

18

Pablum rirqan Kurintu Ilaqtaman

¹ Chaymandaqam Pabluqa chay Atinas Ilaqtamanda lluqshishpa, Kurintu Ilaqtamanna rirqan.

² Waqpim tingunakurqan suq isrraylinu runa

Akilas shutiqwan. Paymi Puntu llaqtapi nashqa karqan. Chaymandaqam Italya nasyunman rishpa, Ruma llaqtapi tiyarqan. Piru Rrumapa gubyirnun Klawdyum kamachikurqan:
 –Yumbay isrraylinukunaqa Ruma llaqtaymanda lluqshinqallapa, nishpa.

Chaymi Akilasqa warmin Prisilawan, waq Italyamanda shamushpa, chayraq ch'ayashqa karqan chay Kurintu llaqtaman tiyaq.
³ Paykunaqam trabajaqllapa karpakunata rurashpa. Chaymandaqam Pabluqa rirqan paykunata watukuq. Chaymi paypis chay laya trabajuta yach'ashqanrayku, paykunapa pullanna tiyashpa trabajaq.
⁴ Piru tukuy samana diyapim Pabluqa riq sinaguga wasiman, chay isrraylinukunata, chay mana isrraylinu kaqkunatapis yach'achiq, Jisuspi kriyinambaqllapa.

⁵ Chay tyimpupim prubinsya Masiduñamanda Silas Timutiyuwan shamurqanllapa chay Kurintu llaqtaman. Pabluqam manana karpakunata rurashpachu, ancha yach'achiq isrraylinukunata:
 –Jisusmi Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

⁶ Piru chay isrraylinukunaqam kuntran al-sakashpa, mana allikunata Pabluta willarqanllapa. Chaymi Pabluqa mudanan rurakushqanda ch'apsirqan, yach'ananllapa: Qamkunapaqqam manana kwintayuchu kani, nishpa. Kanan paykunataqam nirqan:

–Mana munashpa uyawaytaqam, qamkunana uchayuqqa kangillapa. Chingaptikillapaqam manana uchayuqchu kani. Noqaqam kananqa

chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq Jisuspaq.

⁷ Chayshina nishpaqam, sinaguga wasimanda llugshishpa, Pabluqa suq runa Justu shutiqpa wasinman rirqan kidaq. Chay Justuqam Dyusta aduraq. Wasinqam sinaguga wasimba ladumbilla kargan. ⁸ Chay sinagugapa kamachikuqninmi Krispu shutiq. Paymi wasimbi yumbay kaqkunawan Jisuspi kriyirqan. Pablu yach'achikuptinqam, achka kurintinukunapis kriyishpa, shutikurqanllapa.

⁹ Suq tutaqam suq musqoypishina Jisukristuqa Pabluta nirqan:

—Ama manchashpachu yach'achikuylla. Ama uyaraychu. ¹⁰ Chaqa noqam qamwan kashaq. Manam pipis nimata rurashunqachu. Chaqa kay llaqtapiqam achka runakuna, warmikuna noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

¹¹ Chaymi Pabluqa suq wata y midyuta chay Kurintupi tiyarqan, yach'achikushpa Dyus nishqanda.

¹² Chay tyimpupiqqa chay prubinsya Akayapa prifiktun Galyun kaptinmi, Jisuspi mana kriyiq isrraylinukunaqa tandakashpa, Pablupa kuntran alsakarqanllapa. Chaymi payta dimandarqanllapa chay prifiktupi. ¹³ Prifiktutaqam kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam Muysispa liyninda kuntrashpa, runakunata yach'achin, suq laya duktrinawan Dyusta adurananllapa, nishpa.

¹⁴ Chaymi Pablu rimaqna puriykaptin, chay prifiktu Galyunqa isrraylinukunata nirqan:

–Kay runa mana allita rurashqa kaptinqam, noqaqa qamkuna isrraylinukunata agwantashushpa, uyashuyman. ¹⁵ Piru kay niwashqaykiqam mana nima liypa kuntranchu. Yanqa duktrinaykipaqlla, kustumbrikipaqllam niwaykangillapa. Chaypaqqa qamkunapuralla parlayllapa. Manam noqaqa chaypaqqa munanichu juyis kayta.

¹⁶ Chayshina nishpaqam, chay dimandakuqkunataqa dispachunmanda sawaman qatirgan. ¹⁷ Chay dimandakuqkunapa sinaguga wasimba kamachikuqninmi Sustinis shutiq. Chay mana isrraylinu kaqkunaqam chay Sustinistaqa piskashpa, chay prifiktupa ñawpambi maqarqanllapa. Piru chay Galyunqa mana ni ashrita llakiparqanchu.

Pablum kutirgan Antyukiya llaqtaman

¹⁸ Pabluqam Kurintupiqa achka diyakunata tiyarqan. Chaymandaqam kriyiq masingunata: “Rishaqna”, nishpa, Prisilawan, Akilaswan rirqan Sinkriya llaqtamanna. Chaypiqam Dyusman jurashpa, Pabluqa aqchanda raturqan, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Rinmi kumpliqa Dyusta ufrisishqanda, nishpa. Chaymandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa sawanda rirqanllapa prubinsya Siryamanna. ¹⁹ Ifisu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa Prisilata Akilasta dijashpa, rirqan sinaguga wasiman. Chaymi isrraylinukuna tandakaptinllapa, Jisuspaq yach'achirqan. ²⁰ Pablu yach'achiptinmi, chay isrraylinukunaqa rrugarqanllapa, tiyanambaq

chay Ifisupi. Piru Pabluqam mana munarqanchu kidayta. ²¹ Chaymi paykunataqa nirqan:

—Manam atinichu kidayta. Chaqa Jirusalimbim kay shamuq fyistapi rini kaq. Piru Tayta Dyus munaptinmi, kutimushpa, qamkunata watukurishqayki.

Chayshina nishpaqam, chay Ifisumandaqa barkupi rirqan mar yakupa sawandana.

²² Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa anaq Jirusalinman rirqan, chaypi tiyaq kriyiq masingunata napaykuq. Chaymandaqam urangumurqan Antyukiya llaqtaman.

²³ Chay Antyukiyapi suq tyimputa kidashpam, rirqanna prubinsya Galasyapa prubinsya Frijyapa llaqtan, llaqtanna, Jisuspi kriyiqkunata animachishpa.

*Apulusmi Ifisu llaqtapi Jisuspaq
yach'achikurqan*

²⁴ Chay diyakunam suq isrraylinu Apulus shutiq ch'ayarqan Ifisu llaqtaman. Payqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Payqam Dyuspa Santu Librunda allita intyindishpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi ancha shumaqta rimashpa, yach'achikurqan. ²⁵ Chaqa Jisuspaq yach'akushpam, ancha animadu, kushikushpa, shumaqta yach'achikurqan. Lukismi payqa Jwan Shutichikuqmandalla Jisuspaqqa yach'akushqa karqan. ²⁶ Chay runa Apulusqam mana nimata manchashpachu, sinaguga wasipi yach'achikuq. Payta uyashpam, Prisilaqa Akilaswan chay Apulustaqa aparqanllapa wasinman, payta mas allita yach'achinanllapa:

–Kayshinam Tayta Dyus munan Churin Jisukristuwan washawayninchiqta, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam Apulusqa munarqan riya prubinsya Akayaman, Jisuspaq yach'achikuq. Chaymi kriyiq masingunaqa paytaqa ancha animachishpa, yanaparqan. Suq kartatam kriyiq masingunapaq iski brrirqanllapa, Apulusta shumaqta ch'ayachinanllapa. Chaymandaqam Apulusqa prubinsya Akayaman ch'ayashpaqa, ancha yanaparqan Dyuspi kriyiqkunata. Paykunaqam Jisukristupi kriyishqallapa karqan, Tayta Dyus yanapaptin. ²⁸ Apulusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, yumbaypa ñawpambi isrraylinukunataqa nirqan:

–Qamkunaqam Dyuspa Santu Librundaqa mana allitachu intyindishqallapa kangi. Rikayllapa, Jisusmi Tayta Dyus Akrashqan Washadur. Paytam shuyaykashqallapa kangi, nishpa.

Chayshinam binsirqan yumbay chay isrraylinukunataqa.

19

Pablum rirqan Ifisu llaqtaman

¹ Apulus Kurintu llaqtapi kaykaptinqam, Pabluqa jalkakunata rishpa, Ifisu llaqtaman kutirishpa, Jisuspi wakin kriyiqkunawan tingunakurqan. ² Kanan paykunataqam kayshina tapurqan:

–¿Jisuspi kriyishpaqachu, ch'askirqaykillapa Dyuspa Santu Ispiritunda ichu mana? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Manam nimatapis yach'ashqallapachu kani: Santu Ispiritu kan, nishpaqa.

³Chaymi Pabluqa paykunata tapurqan:

—¿Imapi kriyishpam, qamkunaqa shutikushqallapa kangi? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Jwan Shutichikuq yach'achikushqanda kriyishpam, shutikushqallapaqa kani, nishpa.

⁴Chaymi Pabluqa paykunata nirqan:

—Jwanqam shutichirqan uchangunata dijaqkunata. Qamkunataqam nishurqan: “Shamuqnam rin suq ancha pudirniyuq. Paypi kriyiyllapa”, nishpa. Chay ancha pudirniyuqmi Dyus Akrashqan Washadur Jisusqa.

⁵Chayshina Pablu niptinmi, chay uyaqkunaqa Jisuspa shutimbi shutikurqanllapa. ⁶Pablu makingunata chay shutikuqkunapa sawanman ruraptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun paykunaman shamurqan. Chayshina shamushpaqam, paykunataqa mushuq rimaykunapi rimachirqan. Rimachirqambismi Dyus nishqanda.

⁷Paykunaqam dusi runakuna karqan.

⁸Kimsa killa tukuytanam Pabluqa riq sinaguga wasiman. Chaypim Dyuspaq yach'achikuq, mana ni pitapis manchashpachu. Chaqa chay isr-raylinukunataqam ancha munarqan kriyichiyta:

—Tayta Dyusmi shumaqta rin kamachiwaqñinchiq. Payta kasushunllapa, nishpa.

⁹Piru wakinqam angu shunqoyuq kashpa, mana munarqanllapachu Jisuspi kriyiytaqa. Paykunaqam runakunapa ñawpambi Pablu yach'achikushqanda kuntrarqanllapa. Chaymi paykunamanda akrakashpa, Pabluqa kriyiq

masingunata apashpa, rirqan suq iskwilaman. Chay iskwilaqam suq runa Tiranu shutiqpa karqan. Chaypim Pabluqa tukuy diyakuna yach'achikurqan. ¹⁰ Chayshinam ishkay watata chay prubinsya Asyapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis uyarqanllapa Siñurninchiq Jisuspaq.

¹¹ Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, Pabluqa ancha ispantaypaq milagrukunata rurarqan.

¹² Kanan Pablupa pañundalla ichu trapun rurakushqandalla apaptinllapa qeshyaqkuna-manmi, chay qeshyaqkunaqa kach'akarqanllapa. Dyablukuna kamachishqan runakunapismi chay trapunda piskaptinllapalla, chay dyablukuna runakunamandaqa lluqshirqanllapa.

¹³ Piru wakin isrraylinukunam qellayta ganananrayku puriqllapa, dyablukunata qatishpa runakunamanda. Paykunapismi mas pudirniyuq kanambaq, munarqanllapa Siñur Jisuspa shutinwanna dyablukunata runakunamanda qatiyta. Chaymi dyablukunata kayshina nirqanllapa:

—Chay Pablu yach'achikushqan Jisuspa shutinwanmi kamachiykillapa, lluqshinayki kay runamanda, nishpa.

¹⁴ Chaytaqam rurarqanllapa suq runa Isiba shutiqpa syiti churinguna. Chay Isibaqam isrraylinukunapa suq kamachikuq kuran karqan.

¹⁵ Chaymi chay churinguna Jisuspa shutinwan chayshina qatiptinqa, dyabluqa nirqan:

—Jisustaqam riqsini. Yach'anim pim Pabluqa, nishpa. Piru ¿pitaq qamkunaqa kangillapa noqata kamachiwanaykiqa? nishpa.

16 Chaymi chay luku runa dyablupa ispiri-tunwan puriqqa paykunapa kuntran alsakar-qan. Kanan ancha jwirsayuq kashpam, chay syiti runakunata binsishpa, ¡ay! suq lastima rurashpa, chuqri chuqri rurashpa, mudanangunata llik-ishpa, sipratalla chay wasimanda kallpachirqan.

17 Chay Ifisu llaqtapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis chaypaq yach'arqanllapa. Chaymi ancha manchashpa, Siñurninchiq Jisusta ancha alabarqanllapa: “Pudirniyuqmi”, nishpa.

18 Jisuspi wakín kriyiqkunapismi chayta yach'ashpa, shamushpa, nirqanllapa:

—Noqaykunapismi uchayuq kanillapa. Manam allikunatachu rurashqallapa kani, nishpa.

19 Wakingunaqam brujiyayta yach'akushqa karqan librukunamanda. Chay brujiyanan librungunata apamushpam, yumbaypa ñawpambi rupachirqanllapa. Chay librungunaqam ancha ch'aniyuq karqan. 50.000 ch'aniyuq blanku qellaykunam balirqan. 20 Chayshina Jisuspa shumaq nutisyanda tukuy maypi yach'achikuptinllapam, Tayta Dyusqa achka milagrukunata rurarqan. Chaymi mas runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

21 Chaymandaqam Pabluqa yuyarqan pasayta prubinsya Masiduñata, prubinsya Akayata, Jirusalinman rinambaq. Nirqanmi:

—Dyusmi munan Jirusalinmanda Rrumaman rinaypaq yach'achikuq, nishpa.

22 Chaymi payqa kach'arqan yanapakuqnin Timutiyuta, Irastuta, rinambaqllapa chay prubin-

sya Masiduñaman. Piru payqam chay prubinsya Asyapilla wakin diyakunata kidarqan.

Ifisu llaqtapim ancha sh'uqyarqanllapa

²³⁻²⁴ Chay tyimpuqam suq runa Demetru shu-tiq achka runakunata willarqan, Pabluta kun-trananllapa. Chaymi Pablu Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptin, chay runakunaqa piñakushpa sh'uqyarqanllapa. Chay Demetruqam qellaymanda ruraq shumaq adurana wasisitukunata, chay yanqa dyusnin Diyanapa atun adurana wasindashina. Chaymi paywan trabajaqkunata allita pagaraq. [*Nuta: Chay dyusnin Diyanallam Artimisapis shutiq.*] ²⁵ Chayraykum chay traba-jaqningunata tandashpa, tukuy chay suq platiru masingunatapis nirqan:

—Taytitukuna, yach'angillapam kay trabajunchiqwanmi allita ganashpa kawsanchiq. ²⁶ Piru qamkuna rikashqaykishina, uyashqayk-ishinam, chay Pabluqa purin yach'achikushpa kay rurashqanchiq amitunchiqkunash mana dyuskunachu, nishpa. Kanan chayshina rimashpam, achka runakunata kriyichishqana. Chayshinam rurashqa yaqqa tukuy kay prubinsya Asyapipis. Manam kay Ifisu llaqtanchiqpillachu. ²⁷ Pablupa duktrinambi kriyiqkunaqam dyusninchiq Diyanapiqa manana rinllapachu kriyiq. Chayshina kaptinqach'i, chinganman trabajunchiqqa. Chaqa dyusninchiq Diyanapa adurana wasimba famanch'i chinganman. Kanangaman kay Asyapi tyaqkunamanda, tukuy mundupi tyaqkunamandapis ancha achka aduranllapa

dyusninchiq Diyanata, ¿manachu? ¡Ima qonqanmanllapach'i dyusninchiq Diyanataqa! ¡Amar chayqa kanqachu! nishpa.

²⁸ Chayta uyashpaqam, ancha piñakushpa, paykunaqa mana shaykuq kunyarqanllapa:

—¡Biba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.

²⁹ Chay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha piñakushpa kunyarqanllapa. Chaymi Jisuspi ishkey kriyiqkunata piskashpa, aparqanllapa suq pamba istadyu layaman, yumbaypa ñawpambi dimandanallapa. Chaqa chay ishkey runaqam Pablupa pullan puriqllapa. Suqmi shutiq Gayu. Suqqam shutiq Aristarku. Paykunaqam Masiduñamanda karqan.

³⁰ Chaymi Pablu munarqan yaykuyta, chay piñakushqa runakunawan parlaq. Piru kriyiq masingunaqam mana دچارqanllapachu. ³¹ Chay prubinsya Asyapa wakin awturidarningunam Pablupa yanasunguna (yanasanguna) kashpa, abisuta kach'arqan, ama rinambaq chay kuntraqkunaman. ³² Achka runakunam mana yach'arqanllapachu: Imapaqmi tandakashqa kanchiq, nishpaqa. Piru paykunaqam ancha kunyarqanllapa. Wakinmi suq layata niq. Wakinqam suq layata niriq. ³³ Chaymi wakin isrraylinukunaqa suq runa Alijandru shutiqta ñawpanllapaman kumsarqanllapa, isrraylinukunata sawachanambaq. Chaypaqmi chay Alijandruta wakinqa parlachirqan tukuy ima pasashqambaq. Chaymi chay Alijandruqa munashpa rimayta, makinwan siñiyarqan,

yumbay payta uyanambaq. ³⁴ Piru paykunaqam

Alijandruta riqsishpa: Waqqam dyusninchiq Diyanapi mana kriyiq isrraylinu, nishpa, mana kasurqanllapachu. Ashwambam mana shaykuq kunyarqanllapa ishkay urastach'i:

—¡Biba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.

³⁵ Chaynam chay llaqtapa sikritaryun, uyarachishpa, nirqan:

—Ifisyanukuna, tukuy mundupim yach'anllapa: Ifisyanukunatam mingashqallapa, kwidanallapa chay pudirniyuq dyusnin Diyanapa adurana wasinda, syilumanda ishkimushqan Diyanapa chay rritratundapis, nishpa. ³⁶ Manam pipis chaytaqa atinchu ñigayta. ¿Imapaqnamiri piñakungillapa? Manaraq nimata allita yach'ashpaqa, amaraq kunyayllapachu.

³⁷ Kay apamushqaykillapa runakunaqam mana nima maluta rurashqachu. Manam ni dyusninchiq Diyanapa kuntranda rimashqallapachu.

³⁸ Chay Demetruqa paywan trabajaqkunapis dimandata munashpa rurayta, atinllapa riyta juyiskunaman, justisyata rurananllapa. ³⁹ Suq laya dimandata munashpa rurayta, suq lijitimu rriyuñunda rurashpa, shumaqta alliyayllapa.

⁴⁰ Chay altu karguyuq rromanukunakish kuntranchiqta rimanmanllapa. Ninmanllapakish “Manam yach'anllapachu kamachikuyta. Yanqa mana uyakuqkunashinam ruranllapa”, nishpa. Kay tukuy imapaq noqanchiqkunata tapuwaptinchiqqa, ¿imatam rinchiq niq? nishpa.

⁴¹ Chayshina nishpaqam, paykunataqa dispidirqanna, rinanllapa chay rriyuñunmanda.

20

Pablum rirqan Masiduñaman, Grisyan

¹ Chay alburutu ushyakptinqam, Pabluqa Jisuspi kriyiq ifisyanukunata qayachimushpa kunarqan, Dyusta mana shaykuq kasunanllapa. Chaymandaqam “Rishaqnari”, nishpa, rirqanna prubinsya Masiduñaman. ² Waqppismi kriyiq masingunata watukushpa, yach'achishpa, ancha animachirqan. Chaymandaqam rirqanna nasyun Grisyan. ³ Waqppim kimsa killata kidashpa, munarqanna riyta prubinsya Siryan. Chaymi yaqqana yakupi puriq barkupi rishpa, yach'arqan: Isrraylinukunaqash jurapawaykan wanchiwanambaqllapa, nishpa. Chaymi payqa allita yuyashpa, ch'akipna kutirirqan prubinsya Masiduñaman. ⁴ Yapachashpam pullan rirqanllapa kay kumpañirukuna: Supatir; payqam Biriya llaqtamanda karqan; Aristarku, Sigundu. Paykunaqam Tisalunika llaqtamanda karqan. Suqnataqmi Gayu karqan. Payqam Dirbi llaqtamanda karqan. Suqqam Timutiyu. Suqkunaqam Tikiku, Trufimuwan. Paykunaqam prubinsya Asyamanda karqanllapa. ⁵ Paykunaqam ñawpashpa, noqaykunata shuyawarqanllapa Truwas llaqtapi.

⁶ Chay mana libadurayuq kachangata mikunan fyistatam chay Filipus llaqtapi pasarqayllapa. Chaymandaqam noqaykunaqa rirqayllapa yakupi puriq barkupi chay Truwas llaqtamanna. Sinku diyasmanda chayman ch'ayashpam,

tandanakurqayllapa chay ch'akip riqkunawan.
Waqpiqam syiti diyasta karqayllapa.

Pablum yach'achikurqan Truwas llaqtapi

⁷ Chaymi dumingutaqa tandakarqayllapa, tandata pitishpa, Santa Mikunata mikunayllapa. Tandakaptiyllapaqam, Pabluqa noqaykunata chaypi yach'achiwaykarqan. Kanan payqam qayandin yuyashpa riyta, mana shaykuq ch'awpi tutakaman yach'achikurqan. ⁸ Tandakashqallapa karqay suq wasipa mas altu pisumbi. Chaypiqam achka michakuna achikchakuq. ⁹ Suq chulu Iwtiku shutiqmi chaypiqa karqan. Payqam bintanapi tiyaykarqan. Ancha unayta Pablu yach'achikuptinmi, uyakuykaptin, chay chulutaqa puñuy binsirqan. Chaymi chay kimsa pisumanda bulakarqan ura pachakaman. Chaymi wañushqatana tandarqanllapa. ¹⁰ Piru Pabluqam ishkimushpa, kumurashpa, chay almata abrasarqan. Chaymandaqam nirqan:

—Amar manchayllapachu. Kawsaykanmi kay chuluqa, nishpa.

¹¹ Chayshina nishpaqam, Pabluqa kutirirqanna chay mas altu pisuman. Chaymandaqam tandata pitishpa, mikushpaqa, yach'achikurirqan achikyanangaman. Chaymandaqam rirqanna.

¹² Chay Iwtikutaqam kawsaqtana wasinman aparqanllapa. Chaymi chay llakiqkunaga anchana kushikurqanllapa.

Truwasmandam rirqanllapa Militu llaqtaman

¹³ Pabluqam munarqan riyta ch'akip Asun llaqtaman. Chaymi niwarqanllapa:

—Qamkunaqa yakupi puriq barkupi riyllapa. Noqagam ch'akip rini riq, nishpa.

Chaymi noqaykunaqa puntata ch'ayashpa, Pablutaqa shuyarqayllapa waq Asun llaqtapina. ¹⁴ Chaymandaqam waqpi paywan tingunakushpaqa, barkupina rirqayllapa Mitilini llaqtaman. ¹⁵ Waqmanda llugshishpaqam, qayandinga pasarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpapa ñawpanda. Chay isla allpaqam shutiq Kiyu. Qayandin suq punchawraqmi ch'ayarqayllapa Samus llaqtaman. Waqmanda rishpaqam, Trojiliyu llaqtapi samarqayllapa.

Qayandin chay llaqtamanda llugshishpam, ch'ayarqayllapa Militu llaqtaman. ¹⁶ Pabluqam ancha utqana munarqan ch'ayayta Jirusalinman, waqpi kanambaq Pintikustis fyistapaq. Chaymi payqa mana munaptin Asyaman riyta, chay prubinsya Asyata pasarqayllapa. Mananam chay Asyapa Ifisu llaqtanmanqa ch'ayarqayllapachu.

Pablum Militu llaqtapi ifisyanu ansyanukunata yach'achirqan

¹⁷ Militu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa kach'akurqan Ifisu llaqtaman:

—Yach'achikuq ansyanukuna shamunqallapa kayman, nishpa.

¹⁸ Chaymi shamuptinllapa, paykunataqa nirqan:

—Qamkunaqam yach'angillapa imashina kashqayta chay punta bwilta Asyaman ch'ayashqay diyamandapacha. ¹⁹ Tukuy tyimpum qamkunawan kashpa, ancha umildi kashpa, waqashpa, Siñurninchiqta kasushqa kani. Ancham

ñakashqapis kani, chay mana kriyiq isrraylinukuna munaptinllapa imanachiwayta. ²⁰ Chayshina ñakashpapismi, mana uyarashpachu, ashwan tukuy imata qamkunata yach'achishushqa kani byinnikipaq. Chayshinam rurarqay yumbaypa ñawpambi, qamkunapa wasikikunapi. ²¹ Chaqa isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi nishqana kani, chay mana alli rurashqanda dijashpa, kriyinanllapa Taytanchiq Dyuspi, Siñurninchiq Jisukristupipis. ²² Kananqam Jirusalin llaqtamanna riykani, Dyuspa Santu Ispiritun apawaptin. Piru manam yach'anichu: ¿Imam rin pasawaq? nishpaqa. ²³ Kaytallam yach'ani: Yumbay chay llaqtakunaman riptiymi, Dyuspa Santu Ispiritun niwashqa: Rinllapam karsilashuq, ñakachishuq, nishpa. ²⁴ Chaykunata yach'ashpapismi, mana llakinichu. Chaqa kay bidayqam mana nimachu noqapaqqa. Ashwanmi munani, «kushikushpa» allita Siñurninchiq Jisuspaq yach'achikuyta wañunaykaman. Paymi kamachiwashqa, paypaq kayshina yach'achikunay: Dyusmi ancha allin. Paymi kuyawaqninchiq munan washawayninchiqta, nishpa.

²⁵ 'Purishqam kani, qamkunata yach'achishushpa: Kayshinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa. Piru allitam yach'ani: Kananmandaqam manana ringillapachu rikawaq. ²⁶⁻²⁷ Qamkunatam yach'achishushqa kani Tayta Dyus tukuy ima munashqanda. Manam nimata pakashqachu kani. Chaymi qamkuna chingaptikiqa, noqaqa mana uchayuqchu rini kaq ni mayqannikipaq.

28 Allitar kwidakayllapa. Jisuspi kriyiq masinchiqkunatapis allita kwidayllapa allin michidurkunashina. Chaqa paykunataqam Siñurninchiq Jisukristu randishqa, yawarninda ich'ashpa. Dyuspa Santu Ispiritunmi Dyuspa chay wambrangunata mingashushqa, ubispunguna kashpa, kwidanaykillapa. 29 Chaqa noqaqam yach'ani: Riptiyqam, qamkunaman rinllapa shamuy llullakuq yach'achikuqkuna, nishpa. Paykunaqam chay sagra lubukunashina ancha rinllapa munaq dañachishuyta. 30 Kanan qamkunamandam wakinnikiqa mana allin runakunapaq ringillapa tikrakaq. Wakinnikiqam ringillapa yach'achikuq mana baliq duktrinakunata, kriyiq masinchiqkuna kriyinambaq. 31 Uyakuyllapar, kaykish kimsa wata tukuyta punchawnindin tutapnindin ancha kuyashushpa, waqashpa, qamkunata yach'achishushqa kani. ¡Amar qonqayllapachu chay yach'achishushqaytaqa!

32 'Kananqa masitakuna, Tayta Dyusman mingakuykillapa, payna qamkunata kwidashunambaq. Paymi ancha kuyashushpa, shumaq kunayningunata rin yach'achishuqllapa, ancha pudirniyuq wambranguna kanaykillapa. Chayshina paypaqlla kashpam, paymanda atingillapa ch'askiyta suq shumaq irinsyata. 33 Manam noqaqa munashqachu kani suqkunapa qellayninda ni urunda ni mudananda. 34 Qamkunaqam ancha allita yach'angillapa: Pabluqam kikin makingunawan trabajashqa mantyinikanambaq, yumbay pullan puriqkunatapis mantyininambaq,

nishpa. ³⁵ Chayshina rurashpam, qamkunata yach'achishushqa kani, qamkunapis trabajashpa, yanapanaykillapa chay mana nimayuqkunata. Chayshina yanapashpam, kasuykangillapa Siñurninchiq Jisus kay nishqanda: “Noqanchiq ch'askinanchiqmandaqam mas alli, suqkunata qonanchiq. Chaqa chayshina qoshpaqam, masta rinchiqllapa kushikuq”, nishpa.

³⁶ Chaykunata nishpaqam, Pabluqa qonqorikushpa, yumbaywan Dyusman mañakurqan.

³⁷ Chaymandaqam yumbay paykunaqa ancha waqashpa, Pablutaqa abrasashpa, muchashpa, dispidirqanllapa.

³⁸ Chaqa ancham llakirqanllapa Pablu kayshina nishqanrayku: “Mananam mastaq ringillapachu rikawaq”, nishpa. Chaymandaqam yapachashpa, rirqanllapa yakupi puriq barkukaman.

21

Pablum rirqan Jirusalinman

¹ Jisuspi kriyiq masinchiqkunata dijashpam, rirqayllapa yakupi puriq barkupi Kus llaqtaman. Chaymandaqam qayandinqa rirqayllapa Rrudas llaqtaman. Waqmandaqam rirqayllapa Patara llaqtamanna.

² Patarapiqam tarirqayllapa suq barkuta prubinsya Finisyaman riykaqta. Chay barkupinam waqmandaqa rirqayllapa.

³ Riqshinaqam rikarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqta, barkupa ichuq ladumbi kaqta. Chayta pasashpaqam rirqayllapa prubinsya Siryaman, ch'ayashtiyllapa Tiru llaqtakaman. Chaqa chay barkuqam Tiru llaqtapi

trastingunata dijarqan. Chaymi noqaykunaqa chay barkumandaqa ishkishpa, yaykurqayllapa Tiru llaqtaman. ⁴ Chay Tiruman yaykushpaqam, tarirqayllapa Jisuspi kriyiq masinchiqkunata. Chaymi syiti diyasta paykunawan tiyarqayllapa. Paykunataqam Dyuspa Santu Ispiritun nishqa karqan: Pablutaqam rinllapa imanachiq, nishpa. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqanllapa:

—Amar riychu Jirusalin llaqtamanqa, nishpa.

⁵ Chayshina niptinllapapismi, chay syiti diyasmandaqa, chay Tiru llaqtamanda lluqshirqayllapa, Jirusalin llaqtamanna rinayllapa. Chaymi yumbay chay kriyiq masinchiqkunaqa warmindin, wambrandin yapachawashpa apawarqanllapa mar yakupa manyangaman. Chayman ch'ayashpaqam, qongorikushpa, Dyusman mañakurqayllapa. ⁶ Chaymandaqam abrasanakushpa, dispidinakushpa, barkuman yaykurqayllapa. Paykunaqam wasinmanna kutirqanllapa.

⁷ Chayshina Tiru llaqtamanda lluqshishpam, barkupina mar yakupa sawanda rirqayllapa Tuli-mayda llaqtaman. Chaypim kriyiq masinchiqkunata napaykushpa, paykunapa pullanna suq diyata kidarqayllapa. ⁸ Chaymandaqam qayandinqa Pabluqa noqaykunawan barkupi rirqayllapa Sesarya llaqtamanna. Waqman ch'ayashpaqam, rirqayllapa Dyuspaq yach'achikuq Filipipa wasinman. Payqam apustulkunapa chay syiti yanapakuqninmanda suqnin karqan. Chaymi paywanna wasimbi kidarqayllapa. ⁹ Chay Filipiqam ch'usku chinayuq karqan. Paykunaqam

mana runayuqchu karqanllapa. Chay chinaku-naqam Dyuspaq rimaqllapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin.

¹⁰ Waqpi paykunawan achka diyata tiyaykaptiyllapam, prubinsya Judiyamanda Dyuspaq suq rimaq ch'ayamurqan. Paymi Agabu shutiq. ¹¹ Paymi noqaykunaman shamushpa watukuwaq, Pablupa wach'ukunda surqoshpa, chaywan ch'akingunata, makingunata ch'aqnakashpa, nirqan:

—Dyuspa Santu Ispiritunmi nin: “Jirusalimbiqash isrraylinukunaqa kay wach'ukupa dwiñundaqa kayshina ch'aqnashpa, furastiru runakunaman rinllapa intrigakuq”, nishpa.

¹² Chayshina niptinmi, noqaykunaqa tukuy chay sesaryanu kriyiq masinchiqkunawan Pablutaqa ancha rrugarqayllapa, ama rinambaq Jirusalinmanqa.

¹³ Piru Pablugam niwarqanllapa:

—¿Imapaqmir ancha waqashpa llakichiwangillapa? Siñurninchiq Jisusta kasunayraykum noqaqa listu kani ch'aqnawashpa, wanchiwananllapa waq Jirusalimbiqa, nishpa.

¹⁴ Chayshina noqaykunata niwaptinmi, manana atishpa arkayta, dijarqayllapana rinambaq:

—Dyus munashqanshina kanqa, nishpa.

¹⁵ Chaymandaqam noqaykunaqa kamakashpa, anaq Jirusalinmanna rirqayllapa. ¹⁶ Wakin sesaryanu kriyiq masikunam yapachawashpa, pullayllapa rirqanllapa. Rirqambismi suq chiprinu kriyiq masinchiq Minasun shutiq. Payqam unaymandapacha Jisuspi

kriyishqa karqan. Kanan ch'ayashpa Jirusalin llaqtamanqam, paypa wasimbi kidarqayllapa.

Pablum rirqan watukuq Jakubuta

¹⁷ Jirusalinman ch'ayaptiyllapaqam, kriyiq masinchiqkunaqa kushikushpa, shumaqta ch'ayachiwarqanllapa. ¹⁸ Chaymandaqam

qayandinna Pabluqa noqaykunata apawashpa, rirqan parlaq Jakubuan. [Nuta: Chay Jakubullam Santyagupis shutiq.] Waqpim

karqan yumbay yach'achikuq ansyanukuna.

¹⁹ Ch'ayashpaqam Pabluqa paykunata napaykushpa, manyaqlla parlachirqan Dyus paywan rurashqambaq waq mana isrraylinu kaqkunawan kaykaptin. ²⁰ Chayta uyashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabashpa, Pablutaqa nirqanllapa:

—Masita, rikashqaykishinam, achka mil isrraylinu masinchiqkunapis Siñurninchiq Jisuspi kriyishqallapa. Paypi kriyishpallapam, ancha kamachiwanchiq, kasunanchiq Muysispa liyningunata. ²¹ Piru paykunaqam qambaq mana allip kaqkunata uyashqallapa: Pablush chay karupi tiyaq isrraylinukunata yach'achishqa, amana kasunanllapa Muysis kamachikushqanda. Yach'achikumbisshi amana wambrangunapa kwirpumbi siñalta ruranambaqllapa, amana chay suq kustumbrinchiqkunata siginanllapa, nishpa.

²² Chayshina uyashqallapa kaptinqa, çimatam atinchiq rurayta, paykuna yach'ananllapa: Mana chayshinachu kashqa, nishpaqa? Ch'ayamushqaykita yach'ashpaqach'i, chay kuntrashuqkuna kayman tandakamunman.

²³ Chayri kay kustumbrinchiqta ruray. Kaypim noqaykunawan kan ch'usku runakuna. Paykunaqam tratukushqa Dyuswan, suq dibusyunda rurananllapa. ²⁴ Paykunata pullayki apay Dyuspa adurana wasinman. Chaypi paykunawan dibusyunda ruray. Mayllakuna kustumbritapis ruray, limpyakanaykipaq. Pagarakuy kay ch'usku runakunapaq, atinanllapa sivralla umanda rutuyta, yumbay yach'ananllapa: Chay runakunam Taytanchiq Dyusta ufrisishqanda kumplishqana, nishpa. Chayshina ruraptikiqam, yumbayna qambaqqa yach'anqallapa: Yanqakunatam Pablupaqqa rimashqallapa. Rikay, payqa Muysispa liyningunata allita kasun, nishpa. ²⁵ Kaytapis yach'ay: Chay furastiru kriyiq masinchiqkunatam noqaykunaqa mana kamachishqachu kani, chay kustumbrinchiqkunata rurananllapaqa. Paykunamanqam kaykunatalla iskiqrishqallapa kani: “Ama mikuyllapachu amitu layakunaman ufrisishqan aychataqa, ni yawarta, ni chay urkakashpa wañuq animalkunapa aychandaqa”, nishpa. Nishqallapapismi kani, warminwanlla ichu runanwanlla kananllapa, ama suqkunawanqa, nishpa.

Pablutam Dyuspa adurana wasimbi prisurqanllapa

²⁶ Chaymi Pabluga chay ch'usku runakunata apashpa, qayandinqa pullanllapa mayllakuna kustumbrita ruraraqanllapa. Chaymandaqam Pabluga Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, chaypi kaqkunata nirqan:

–Tal diyam rinillapa mayllakuriq. Tal diyam rinillapa ufrindayllapata ruraq, nishpa.

²⁷ Chay syiti diyas ushyakaykaptinmi, Pabluga kutirgan Dyuspa adurana wasinman. Piru wakin isrraylinukuna prubinsya Asyamanda kaqkunam paytaqa Dyuspa adurana wasimbi rikarqanllapa. Chaymi chaypi kaqkunata tukuy imata nirqanllapa, Pablupa kuntran tikrakananllapa. ²⁸⁻²⁹ Chaqa chay rimaqkunaqam unayqa Pabluta rikashqallapa karqan, suq ifisyanu runa Trufimu shutiqwan puriykaqta. Chaymi yanqa yuyarqanllapa: Chay furastiru runataqam Pabluga Dyuspa santu adurana wasinman apamushpa, mapachashqa, nishpa. Chaymi Pabluta piskashpa, ancha qayach'akurqanllapa:

–¡Llaqta masi isrraylinukuna! ¡Yanapawayllapa kay runata piskananchiqllapa! ¡Payqam tukuy mayta purishpa, runakunata yach'achin, noqanchiqkunata kuntrawananchiq, Muysispa liyningunata kuntranan, kay adurana wasinchiqtapis kuntrananllapa! ¡Imanandaq kay runaqa Grisyamanda jwira runakunatapismi irpushqa kay santu adurana wasinchiqman! ¡Santu lugartam mapachashqa! nishpa.

³⁰ Chayshina chay llaqtapi kunyaykaptinllapam, yumbay runakuna waqmanda kaymanda kallpashpa, tandakarqanllapa. Kanan Pablutaqam piskashpa, rrastrakushpa, Dyuspa adurana wasinmanda surqoshpa, das pungukunata kirparqanllapa. ³¹ Chaymandaqam suq lastima maqashpa, wanchiykaptinllapana, suldadukunapa kamachikuqnin yach'arqan: Tukuy Jirusalimbish ancha sh'uqyaykanllapa,

nishpa. ³² Chaymi payqa suldadungunata tandashpa, kallparqan Pablu kashqanman. Chaymi chay maqakuqkunaqa chay kamachikuqta, suldadungunatapis rikashpa, ashla qasillarqanllapa. ³³ Chaymi ch'ayashpa, chay mas kamachikuq suldadu Pabluta prisushpa, kamachikurqan:

—Ishkay kadinawan payta piskayllapa, nishpa.

Chaymandaqam yumbayta tapurqan:

—¿Pitaq kay runaqa? ¿Imatam rurashqa? nishpa.

³⁴ Kanan chay runakunaqa qayach'akushpa sh'uqyarqanllapa. Piru wakinmi suq layata niq. Wakinnataqmi suq layata niriq. Chaymi chay kamachikuq suldaduqa mana atirqanchu yach'ayta: ¿Imam kashqa? nishpaqa. Chaymi suldadungunata kamachirqan, Pabluta apanambaq kwartilninman. ³⁵ Chay kwartilnimba gradangunaman ch'ayachishpaqam, utqaymaya Pabluta alayrilla alsashpa, irpurqanllapa uku kwartilman, ama chay kuntraqkuna qoch'ishpa wanchinanllapa. ³⁶ Chaqa paykunaqam ikinllapata rirqan qayach'akushpa:

—¡Wanchiyllapa chay Pabluta! ¡Wanchiyllapa chay Pabluta! nishpa.

Pablum rimarqan, washakanambaq

³⁷ Suldadukunaqa kwartilninman irpuqna puriykaptinllapam, Pabluqa chay kamachikuqninda grigu rimaypi tapurqan:

—¿Atinichu imatapis rimayta? nishpa.

Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—¿Qamqachu yach'angi grigupi rimayta?

³⁸ ¡A! Noqaqam yuyarqay: Chay wapu

ijiptinuch'i kangi, nishpa. Chaqa payqam 4.000 matansyirukunata chunchaman surqoshpa, munarqan binsiyta gubyirnunchiqta. ¿Manachu chay wapu runa kangi? nishpa.

³⁹ Chayshina tapuptinmi, Pabluqa nirqan:

—Noqaqam isrraylinu runa kani. Piru manam kay Isrrayilpichu nasishqa kani. Waq prubinsya Silisyapa chay ancha kamachikuq Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Dijawayri yush'ayku willanay kay runakunata, nishpa.

⁴⁰ Chaymi chay kamachikuq “Mayá” niptinqa, Pabluqa chay pungupa gradangunapi shayashpa, makingunawan siñiyarqan, chay runakuna uyaranaq. Uyaraptinllapaqam, ibriyu rimaypi nirqan:

22

¹ —Masitakuna, taytitukuna, uyawayllapa. Kaytam rini nishuqllapa yach'anaykillapa noqa kashqayta, nishpa.

² Pabluta uyashpa ibriyu rimaypi rimaptinqam, masta uyararqanllapa. Chaymi Pabluqa paykunataqa nirqan:

³ —Noqaqam isrraylinu llaqta masikillapa kani. Prubinsya Silisyapa chay Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Chaymandaqam kay Jirusalinman shamushpa, kaypi wiñashqa kani. Chay ancha yach'ayniyuq Gamayilwanmi istudyashqa kani. Payqam yach'achiwarqan, ancha allita kasunaypaq unay agwilunchiqkunapa liyningunata. Noqaqam qamkunashina Tayta Dyustalla munashqa kani kasuyta. Chaymi tukuy shunqo Taytanchiq Dyuspi

kriyishpa, ⁴ (mana kriyirqaychu: Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur, nishpaqa.) Chaymi unayqa Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa kani wanchinaykaman. Ullqokunata, warmikunata prisushpam, apamushqa kani karsilman. ⁵ Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram tukuy chay kamachikuq ansyanukunawan tistiguykuna. Chaqa paykuna kikinmi urdingunata qowarqanllapa, apanaypaq Damasku llaqtaman, pwidiq isrraylinukunata rikachishpa, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, apamunaypaq kay Jirusalinman kastiganayllapa, nishpa.

Pablum rimarqan: “Kayshinam Jisuspi kriyishqa kani”, nishpa

⁶ 'Damaskuman riykaptiy, yaqqana ch'ayaptiy, larrdusinach'i karqan. Chay ñanda riykaptiy, qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha llipyashpa, tukuy rridurniyman achikchakurqan limpu pambawashtin. ⁷ Chaymi noqaqa bulakarqay pambakaman. Chay urasmi uyarqay kayshina qayawaqta: “¡Sawlu! ¡Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi?” niwaqta. ⁸ Chaymandaqam tapurqay: “¿Taytitu, pimir kangi?” nishpa. Chaymi niwarqan: “Noqam Jisus Nasaritmanda kani. ¡Noqa kikiytam qesachawaykangi!” nishpa. ⁹ Chay pullay kaqkunaqam chay michata rikashpaqa, ancha mancharqanllapa. Piru manam allitachu uyarqanllapa chay qayawaqtaqa. ¹⁰ Noqaqam chay qayawaqta kayshina tapurqay: “Taytitullay, ¿imatam munangi ruranaypaq?” nishpa. Chaymi

chay Siñur Jisusqa niwarqan: “Atarishpa, riy Damasku llaqtaman. Waqpim nishunqallapa: ‘Kayshina ruray’ ”, nishpa. ¹¹ Rupaymanda chay mas jwirti llipyaq micha sarkuyachiwaptinmi, manana atirqaychu rikakuyta. Chaymi chay pullay riqkunaqa, rambawashpana, apawarqanllapa Damaskuman.

¹² Waqpim karqan suq runa Ananiyas shutiq. Paymi ancha allita kasuq Muysispa liyningunata. Chaymi chay damaskinu isrraylinukunaqa paypaqqa ancha shumaqta parlaqlapa.

¹³ Chay Ananiyasqam shamurqan rikawaq. Ch'ayashpaqam niwarqan: “Masita Sawlu, mushuqmanda rikakuy”, nishpa. Chayshina diki niwaptinllam, dasna rikakurqay. Chaymi paytapis rikarqayna. ¹⁴ Kanan chay Ananiyasqam niwarqan: “Sawlu, punta agwilunchiqkunapa Dyusninmi qamtaqa unaymandapacha akrashushqa, pay munashqanda ruranaykipaq, ancha allin Washadurninchiqta rikashpa, pay rimashqanda kikin shiminmanda uyanaykipaq.

¹⁵ Qamqam paypaq ringi rimaq yumbay runakunapa ñawpambi kay mundupiqa. Ringim parlaq chay rikashqaykita, uyashqaykita.

¹⁶ Chayshina munaptinga çimaraykutaq unayaykangiqa? Siñurninchiq Jisuspi tukuy shunqo yuyakuy, uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Atarishpa, shutikuy”, niwarqanmi Ananiyasqa.

Pablum nirqan: “Dyusmi kach'awarqan fura-stirukunaman”, nishpa

17 'Kay Jirusalinman kutimushpam, Dyuspa adurana wasinman rirqay, payman mañakuq. Chaypim suq musqoyppishina 18 rikarqay Siñur Jisusta. Payqam niwarqan: "Utqa lluqshiy kanalitan kay Jirusalinmanda. Chaqa noqapaq imata rimaptikiqam, mana rinllapachu kasushuq", nishpa. 19 Chaymi noqaqa nirqay: "Taytitu, paykunaqam yach'anllapa saqra kashqayta. Chaqa yumbay sinaguga wasikunaman rishpam, qambi kriyiqkunata prisushpa, maqashpa, karsilashqa kani. 20 Qambaq rimaq Istibanda wanchiptinllapam, noqa kikiy chaypi shayashpa, chapashpa, 'Allitam ruraykanllapa' nirqay. (Chaymi chay wanchikuqkunapa kapangunata noqa kwidarqay. Yumbay isrraylinukunam chaykunata yach'an. Chaymi qambaq yach'achikuptiy, rinllapa kriyiwaq)", nishpa. 21 Piru Siñur Jisusqam niwarqan: "Riylla Jirusalinmanda. Chaqa noqam karuman rini kach'ashuq chay mana isrraylinu kaqkunata noqapaq yach'achinayki", nishpa.

Pablutam kwartilman irpurqanllapa

22 Chaykamanllam Pablutaqa allita uyarqanllapa. Piru payqam chay furastirukunapaq rimaptin, das sh'uqyarirqanllapa. (Chaqa paykunaqam ancha disprisyarqanllapa yumban furastirukunata.) Chaymi ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Chay Pabluqa wañunqa! ¡Manam allichu kawsanambaqqa! nishpa.

²³ Chayshinam, ay, mana shaykuq ancha sh'uqyarqanllapa. Kanan ancha piñakushpam, kapangunata surqorqanllapa. Allpatapismi altukunaman sitakurqanllapa pulbu alsakashtin.

²⁴ Chayshina ruraptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa nirqan:

—Pablutaqa uku kwartilman wichuyllapa. Alli alli asutiyllapa diklaranambaq, nishpa.

Chaqa chay kamachikuq suldaduqam munarqan yach'ayta: ¿Imaraykush chay runakunaqa ancha sh'uqyashpa, payta kuntranllapa? nishpa.

²⁵ Chaymi ch'aqnaptinllapa asutinanqa, Pablutaqa chay kamachikuq suldaduta nirqan:

—¿Ima kanchur dirichuyki suq rrumanu runata asutinaykillapa, manaraq ni sintinsyadu kaptin?

²⁶ Chayshina niptinmi, chay kamachikuq suldaduqa, mana asutishpachu, rirqan chay mas kamachikuqninda willaq:

—Mana imakish allitachu rurangiman. ¡Rrumanu kastanchiqshi chay runaqa! nishpa.

²⁷ Chaymi chay mas kamachikuqqa shamushpa, Pablutaqa kayshina tapurqan:

—¿Allipchur qamqa rrumanu kangi? nishpa.

Chaymi Pabluta “Arí” nirqan.

²⁸ Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—Noqaqam ancha achka qellayta pagarakushqa kani, rrumanu kasta kanaypaq.

Chayshina niptinmi, Pablutaqa nirqan:

—Piru noqaqam rrumanukunapa ayllumbi nashiqayrayku, mas lijitimu rrumanu kani.

²⁹ Chayshina niptinmi, chay asutinambaq kaqkunaqa Pablumandaqa ashurqanllapana. Asta chay mas kamachikuq suldaduqam

yach'ashpa: “Kay runaqam rrumanu kasta kashqa” nishpaqam, ancha mancharqan, prisushqanrayku.

Pablutam Mas Kamachikuq Juyiskunapi dimandarqanllapa

³⁰ Qayandingam chay mas kamachikuq suldaduqa munarqan yach'ayta: Mayá, imapaqshi chay isrraylinukunaqa Pabluta kuntranllapa, nishpa. Chaymi Pablutaqa ch'aqnadu kashqanmanda paskachishpa, kwartilmanda surqorqan. Chaymandaqam tandachishpa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata tukuy chay mas kamachikuq juyiskunata, paykunapa ñawpanman Pabluta rurarqan.

23

¹ Pabluqam chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunata chapashpa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. Tayta Dyusmi rikawaykan. Noqaqam paypa ñawpambi kanangaman allin shunqoyuq kawsashqa kani.

² Chayshina niptinmi, mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiyasqa ñawpambi kaqkunata kamachirqan, shimimbi Pabluta maqananllapa.

³ Chayshina nishqambaqmi, Pabluqa chay Ananiyasta nirqan:

—¡Dyusmi qamtaqa rin maqashuq, shimikiwanlla payta kasuptiki! Chaypim tiyaykangi suq juyishina, justisyata ruranayki. Liyninchiq nishqan-shina ruray, allita yach'anayki, dilituyuqchu kani

ichu mana, nishpa. ¿Imaraykum qamqa liyn-inchiqta mana kasushpa, munangi maqachiwaytaqa?

⁴Uyashpa, chaypi kaqkunaqam Pabluta nirqan: —¿Ima wapuyaykangichu Dyuspa mas kamachikuq kuranda? nishpa.

⁵Pabluqam nirqan:

—Masitakuna, manamir yach'ashqachu kani: Payqam mas kamachikuq kura, nishpaqa. Chayta yach'ashpaqam, mana chayshinachu rimanayta. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Amakish llaqtaykipa awturidarnimba kuntrandaqa rimangichu”, nishpa.

⁶Pabluqam chay tandakaq kamachikuq juyiskunata chapashqanshina, kwintata qokarqan: Wakin juyiskunaqam sadusiyu duktrinayuq kashqa, wakin juyiskunaqam farisiyu duktrinayuq kashqa. Chaymi jwirtita rimashpa, nirqan:

—Masitakuna, farisiyukunapa duktrinandam kriyini. Farisiyupa churinmi kani. Chaymi kriyini: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq, nishpa. Chayraykum munanllapa kastigawayta. Manam imapaqchu, nishpa.

⁷Chayshina Pablu niptinmi, farisiyukunaqa sadusiyukunawan anyanakurqan paykunapura. Chay pudirniyuq juyiskunaqam akrakarqanllapa, mana chay layalla duktrinayuq kashqanllaparayku. ⁸Chaqa sadusiyukunaqam ninllapa: Wañuqkunaqam mana rinchu kawsamuq. Manam ni anjilkuna, ni almakuna kanchu, nishpa. Piru farisiyukunaqam

ninllapa: Kanmi anjilkuna, kanmi almakuna. Wañuqkunapismi rin kawsamuq, nishpa.

⁹ Chaymi yumbay ancha kunyarqanllapa. Wakin farisiyukunaqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna karqan. Paykunaqam das atarishpa, nirqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu. Kinsapch'i suq alma ichu suq anjil paytaqa parlachishqa. Chaymi mana balinchu payta kastigananchiqqa. Dyuspa kuntrangish tikrakanchiqman.

¹⁰ Chayshina Pablupaq niptinllapam, yumbay chay sadusiyukunaqa farisiyukunawan ancha kunyarqanllapa, suqta suqta ninakushpa. Pilyaq layana kaptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa ancha mancharqan: Pablutakish chillpinmanllapa qoch'inakushpa, nishpa. Chaymi payqa kamachirqan suldadungunata, chay sh'uqyaqkunapa ch'awpinmanda Pabluta surqoshpa, apananllapa uku kwartilman. Chaymi chayshina ruraraqanllapa.

¹¹ Qayandin tutaqam Siñurninchiq Jisusqa Pabluman rikakushpa, nirqan:

—Pablitu, ama manchashpachu, animakay. Chaqa kay Jirusalimbi noqapaq rimashqaykishina, waq Rruma llaqtapipis noqapaqqa ringi rimaq, nishpa.

Pabluta wanchinambaqmi parlarqanllapa

¹²⁻¹³ Qayandinqam mas di 40 isrraylinukuna tandanakushpa, Pabluta wanchinambaq parlarqanllapa kayshina jurashpa:

—Ama nimatapis mikushunchu ni upyashunchu, Pabluta wanchinanchiqkaman. Mana wanchiptinchiqqam, Tayta Dyus kastigawashun, nishpa.

¹⁴ Paykunaqam kamachikuq isrraylinu kurakunaman, kamachikuq ansyanukunaman rishpa, nirqanllapa:

—Noqaykunaqam jurashqa kani Pabluta wanchinayllapa, manaraq nimata mikushpa. Mana noqaykuna wanchiptiyqach'i, Taytanchiq Dyus yumbayniyta kastigawanqa. ¹⁵ Chayri qamkunaqa tukuy chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunawan mañayllapa chay mas kamachikuq suldaduta, qaya apamunambaq Pabluta kay ñawpaykillapaman: “Paypaqmi munanillapa mas allita yach'ayta”, nishpa. Noqaykunaqam ñambi pakakushpa, rinillapa shuyaq wanchinayllapa, manaraq kayman ch'ayamuptin, nishpa.

¹⁶ Piru Pablupa panimba wambranmi chay jurapashqanda yach'arqan. Chaymi chay subrinunqa das rirqan kwartilman tiyunda abisaq.

¹⁷ Chayraykum Pabluqa suq kamachikuq suldaduta qayashpa, nirqan:

—Apay kay chulituta kamachikuqnikiman. Munanshi payta parlachiyta, nishpa.

¹⁸ Chaymi chay uraslla chay suldaduqa chulituta apashpa, chay mas kamachikuq suldadutaqa nirqan:

—Jifisitu, chay prisu Pablum qayawashpa, rru-gawarqan, kay chulituta apamunaypaq qaman. Anchash munan qamta parlachishuyta, nishpa.

¹⁹ Chay kamachikuqqam ama pipis uyanambaq, chay chulituta makinmanda rambashpa, apashpa suq ladingman, tapurqan:

—¿Imatamir munangi willawayta? nishpa.

²⁰ Chaymi chulituqa nirqan:

—Achka isrraylinukunash kunanakushqa, qamta ingañashushpa, nishunanllapa: “Noqaykunapa mas kamachikuq juyisniykunash munanllapa Pabluta tapuyta, allita yach'ananllapa diklarashqanda”, nishpa. Chaypaq tumbanllash rinllapa mañashuq, qaya apanaykipaq tiyuyta chay Mas Kamachikuq Juyiskunaman. ²¹ Amakish qamqa paykunataqa kriyingichu. Chaqa mas di 40 runakunash ñambi pakakushpa shuyaykanllapa, tiyuy Pabluta wanchinanllapa. Paykunash jurashqallapa, manaraq nimata mikushpachu ni upyashpachu, tiyuyta wanchinanllapa. Isi mana wanchishpaqash, Dyusmanda kastiguta rinllapa ch'askiq, nishpam, jurashqallapa. Chaymi shuyakuykanllapa: Imatash ringi niq, nishpa.

²² Chayshina niptinmi, chay kamachikuqqa chulitutaqa kach'arqanna kunashpa:

—Mayá, riynari. Amakish pitapis chay niwashqaykitaqa ningichu, nishpa.

Mas kamachikuq suldadum Pabluta kach'arqan prifktu Filisman

²³ Chay chulitu riptinqam, chay kamachikuqqa ishkey yanapakuq suldadunda qayashpa, nirqan:

—Sigurayllapa 200 ch'akip puriq suldadukunata, 70 suldadu bistyayuqkunata, 200 garruchiru suldadukunata, rinaykillapa kay tuta las nwibi

Sesarya llaqtaman. ²⁴ Pablupaqqis bistyakunata sigurayllapa, muntakushpa rinambaq, allita ch'ayanambaq waq prifiktu Filisman, nishpa.

²⁵ Chay kamachikuqqam paykunawan kach'arqan suq kartata, kayshina nishpa:

²⁶ “Kuyashqay kamachikuq prifiktu Filis, noqa Klawdyu Lisyasmi qamta napaykuyki.

²⁷ Yach'anaykipaqmi kaykunata ishibriyki: Kay runatam isrraylinukuna prisurqanllapa. Wanchinanllapa kaptinmi, noqaqa yach'ashpa: Rrumanush payqa niptinllapa, suldaduykunawan rishpa, washashqa kani.

²⁸ Yach'anayrayku imapaqshi kuntranllapa, nishpa, aparqani Mas Kamachikuq Tandakaq Isrraylinu Juyiskunaman. ²⁹ Chaypim yach'arqay: Paykunapa duktrinanmi mana igwalchu, nishpa. Chaysitupaqmi kuntranllapa.

Piru chaysitupaqlam mana dirichuyuchchu wanchinanllapa ni karsilanallapa. ³⁰ Noqaqam yach'arqayna: Chay isrraylinukunaqam rinllapa shuyaq ñambi, Pabluta wanchinanllapa, nishpa. Chaymi paytaqa qaman kach'amuni. Payta kuntraqkunatapismi nishqa kani, qaman shamunanllapa, justisyata ruranayki. Chaytallam ishibriyki. Mayá, rikanakushun”, nishpa.

³¹ Chay kartata suldadungunata qoshpam, nirqan rinanllapa. Chaymi nishqanda kasushpa, Pabluta apashpa, tutup rirqanllapa Antipatris llaqtakaman. ³² Qayandingam chay ch'akip riq suldadukunaqa Antipatrismanda kutimurqan kwartilninman. Chay bistyayuq

suldadukunallam Pabluwanqa mas waqman rirqanllapa. ³³ Chaymi Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqa, chay kartata qorqanllapa prifiktu Filista. Pablutapismi intrigakurqanllapa.

³⁴ Chaymandaqam chay kartata liyishpaqa, chay prifiktuqa Pabluta tapurqan, yach'anambaq: Maymandash, nishpa. Chaymi Pablu willaptinqa, yach'arqanna prubinsya Silisyamanda kashqanda. ³⁵ Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Kuntrashuqkuna shamuptinnam, uyashaq niwashqaykita, nishpa.

Chaymandaqam chay suldadukunata kamachirqan, Pabluta kwidananllapa gubyirnu Irudis atun wasi rurashqambi.

24

Pablutam kuntrarqanllapa prifiktu Filispa ñawpambi

¹ Sinku diyas pasaptinnam, chay mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiasqa Jirusalinmanda ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman. Wakin kamachikuq ansyanukuna suq abugadupismi paywan shamurqanllapa. Chay abugaduqam Tirtulu shutiq. Paykunaqam chay prifiktu Filisman ch'ayarqan, Pablupa kuntran dimandata rurananllapa. ² Pabluta apamuptinllapaqam, chay abugadu Tirtuluqa payta kuntrashpa, chay prifiktu Filista kayshina willarqan:

—Qam ancha allin Taytitu Prifiktu Filis, dyusilupagi. Chaqa qam ancha yach'ayniyuq kashpam, yumbay llaqtayllapapi allita kamachikuptiki, ancha shumaqta kawsanillapa, mana nimatapis pilyashpachu. ³ Chayshina ancha allita kamachikuptikim, tukuy maypi kushikushpa, qamta ancha agradisiykillapa. ⁴ Piru ama masta unayachishunay, ancha rrugayki suq faburta noqaykunata rurawanayki. Uyawayri das suq palabritata willashunay kay Pablupaq.

⁵ 'Riqsinillapam: Kay runaqam suq plaga, nishpa. Chaqa kay mundupi tukuy mayman rishpa, suq laya duktrinata yach'achikuptinmi, isrraylinukunaqa piñachinakushpa, paykunapura akrakashpa, gubyirnunchiq Sesarta kuntranllapa. Payqam nasarinu duktrinayuqkunapa suq kamachikuqnin. ⁶ ¡Ima! Dyuspa santu adurana wasindam disprisyashpa, munashqa mapachayta. «Chaymi noqaykunaqa prisushpa, munashqallapa kani liy kamachishqanshina justisyata rurayta. ⁷ Piru chay kamachikuq suldadu Lisyasmi mitikushpa, wapuyashpa, suldadungunawan qoch'iwashqallapa. ⁸ Chaymandaqam niwashqallapa, qaman shamunaypaq.» Chaymi kananqa qam kikiki atingi kay nishushqaypaq tapuyta kay Pabluta, allita yach'anayki yumbay rurashqambaq, nishpa.

⁹ Chayshina chay abugadu niptinmi, chay kamachikuq isrraylinukunapis Pablupaqqa nirqan: —Arí, chayshinam kashqa, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam chay prifiktuqa makinwan Pabluta siñiyarqan rimanambaq. Chaymi Pablupa

nirqan:

—Siñur Prifiktu, noqaqam yach'ani: Unaymandapacham kay nasyunniypa juyisnin qam kashqa kangi. Chaymi mana manchashpachu, rimani kay ñawpaykipi.

¹¹ Qam kikikim suqkunata tapushpa, atingi yach'ayta. Chayraqmi dusi diyas kananwan chay Jirusalinman ch'ayarqay, Dyusta aduranaypaq.

¹² Manam pipis tariwashqachu, suqkunawan anyanakuykaptiy. Manam ni Dyuspa adurana wasimbi ni sinaguga wasikunapi, ni Jirusalimbi pitapis anyashqachu kani.

¹³ Chaymi kay runakunaqa tukuy laya llullangunawan kuntrayta rimashpapis, mana atinllapachu ishkichipayta.

¹⁴ Piru allita yach'anaykipaqmi, klaruta niyki, unay agwiluykunapa Dyusnindam kasuni. Lukismi mushuq duktrinata sigini. Chay duktrinaypaqmi yuyanllapa: Manash balinchu, nishpa. Piru kriyininim yumbay liyninllapapi. Kriyininim Dyuspaq rimaqkuna iskiybrishqambi.

¹⁵ Paykunashinallam noqapis Dyuspi allita yuyakuni: Wañuqkunatam rin kawsachiq, chay alli ruraqkunata tukuy chay uchayuqkunatapis, nishpa.

¹⁶ Chayraykum noqaqa sujitekani, allita rurashpa, allin shungoyuq kanaypaq Dyuspa ñawpambi, runakunapa ñawpambipis.

¹⁷ 'Suq nasyungunaman rishpam, achka watakunamanda kutimushqa kani nasyunniymanqa, limush'nata, ufrindakunata kay Jirusalinman apamushpa.

¹⁸ Chaymi Dyuspa adurana wasimbi mayllakuna kustumbrita rurashpa, chay ufrindakunata ruraykaptiy,

wakin isrraylinu prubinsya Asyamanda kaqkuna tariwarqan. Piru manam achka runakuna pullayqa karqanchu. Manam ni pitapis anyarqaychu. ¹⁹ Mana allikunata rurashqa kaptiyqa, chay Asyamanda kaqkuna munashpa kuntrawaytaqa, shamunqallapa kay ñawpaykipi shimbiwaq. ²⁰ Piru kaypi kaqkunaqam Dyuspa adurana wasimbiqa mana karqanllapachu. Paykunaqam rikawashqallapa chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi kaykaptiy. Chaypi faltashqa kaptiyqar, kariyawanqallapa. ²¹ Chay mas kamachikuq juyiskunapa ñawpambim jwirtita rimashpa, nirqay: “Kananqam kayshina dimandadu kani, kriyishqayrayku: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq”, nishpa. Kinsapch'i paykunataqa chayshina nishpa faltashqa kani, nishpa.

²² Chay prifiktu Filisqam allita yach'arqan Jisuspi kriyiqkunapaq. Chaymi chay dimandataqa suq diyapaqna dijarqan. Paykunataqam nirqan:

—Suldadukunapa kamachikuqnin Lisyas shamuptinmi, paytaqa tapushaq, mas allita yach'anay kay dimandapaq, nishpa.

²³ Chaymandaqam chay prifiktu Filisqa kapi-tanda kamachirqan:

—Pabluta allita kwiday. Piru dijay, yana-sunguna (yanasanguna) shamushpa watukunan, payta imapipis yanapananllapa, nishpa.

²⁴ Chaymandaqam wakin diyakunamanda Filisqa shamurqan warmin Drusilawan. Chay warminqam Isrrayilmanda karqan. Pablutaqam qayachirqan, Jisukristupa duktrinambaq parlachinan. ²⁵ Chaymi Pabluga

kayshina parlachirqan: “Jisuspi kriyishpar, kwirpunchiqtaqa allita sujitashun. Justisyatapis ancha allita rurashun. Chaqa kayshinam jwisyu diya rin kaq”, niptinmi, Filisqa ancha mancharqan. Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Riyina kananqa. Suq diyanam lugarniyuq kashpa, qayachishqayki uyashunaqpaq, nishpa.

²⁶ Chaqa chay Filisqam munarqan Pablu pargaranambaq qellayta, karsilmanda surqonambaq. Chaymi kutin kutin Pablutaqa qayachiq parlanambaq.

²⁷ Chayshinaqam ishkay watana kargan. Chaymandaqam Filisqa dijarqanna prifiktu kargundaqa. Pursyu Fistunam chay prifiktu kargunmanqa yaykurqan. Piru Filisqam isrraylinukunawan allita munashpa kidayta, mana kach'arqanchu Pablutaqa. Prisulla dijashpam, kargunmandaqa llugshirqan.

25

Pablutam dimandarqanllapa mushuq prifiktupipis

¹ Fistu ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman, prifiktu karguta ch'askinambaq. Kimsa diyamandaqam anaq Jirusalinmanna rirqan. ² Waqqiqam chay kamachikuq isrraylinu kurakuna mas kamachikuq ansyankunawan das rirqanllapa, Fistupina Pabluta dimandaq. ³ Paykunaqam ch'ayashpa kayshina rrugarqanllapa:

—Suq faburta rurawayllapa. Apachimuyri Pabluta waq Sesaryamanda kay Jirusalinman, nishpa.

Piru paykunaqam yuyarqanllapa Pablutaqa ñambi wanchiyta. ⁴ Piru Fistuqam paykunata nirqan:

—Pabluqam Sesarya llaqtapi prisu. Noqa kikiymi yuyani waqman riyta kay diyakunalla. ⁵ Qamkunamandam suqnikikuna atingillapa pullay riyta waqman. Chayshina rishpaqam, atingillapa chay runataqa shimbiyta, ima maluta rurashqa kaptinqa, nishpa.

⁶⁻⁷ Chaymandaqam chay Fistuqa uchu diyas ichu dyis diyastalla Jirusalimbiqa karqan. Chaymandaqam chay isrraylinukunawan kutirqan Sesaryamanna. Qayandin diyaqam dispachumbina kaykashpa, apachimurqan Pabluta, chay Fistupi diklaranambaq. Chaymi chay isrraylinukunaqa Pablupa ladunman qemikashpa, yanqakunata llullakushpa, shimbirqanllapa:

—Chayta manchu rurashqa kangi, nishpa.

Piru maychika ima layata kuntrashpapis, mana nimapi atirqanllapachu ishkichiyta. ⁸ Chaymi Pabluqa washakanambaq nirqan:

—Manam noqaqa isrraylinukunapa liynindaqa kuntrashqachu kani. Manakish ni Dyuspa adurana wasinda burlashqachu kani. Manam ni gubyirnu Sesarta kuntrashqachu kani, nishpa.

⁹ Piru chay Fistuqam munashpa allita kidayta isrraylinukunawan, Pablutaqa tapurqan:

—¿Munangichu riyta Jirusalinman, waqpina kay justisyata ruranaypaq? nishpa.

¹⁰ Chaymi Pabluqa prifiktu Fistutaqa nirqan:

—Manám. Kay dispachum gubyirnu Sesar Agustupa. Chaymi kaypilla atingi dimandaytaqa

ushyayta. Qamqam allita yach'angi: Manam nimapi isrraylinukunataqa faltashqachu kani. ¹¹ Piru imapi faltashqa kaptiyqa, wanchiwanqallapa. Piru mana nima uchayuq kaptiyqam, mana pipis dirichuyuqchu, llaqta masiykunaman intrigakuwananqa. Noqa rrumanu kashpam, dirichuyuq kani mañanaypaq mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesarta, dimandayta ushyanambaq. Chaymi kananqa chayshina mañani, nishpa.

¹² Chay Fistuqam yanapakuqningunawan Pablupa dimandambaq parlarqan. Chaymandaqam Pablutaqa nirqan:

—Qam nishqa kangi: Rrumapa gubyirnun Sesarmi kay dimandayta ushyanqa, nishpa. Chaymi paymanna ringi riq, nishpa.

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi karqan

¹³ Suq diyam gubyirnu Agripa rirqan Sesarya llaqtaman panin Birinisiwan, chay mushuq prifiktu Fistuta napaykuq. ¹⁴ Waqpilla paykuna kaptinmi, chay prifiktu Fistuqa chay Agripata Pablupaq nirqan:

—Chay prifiktu Filismi kaypi suq prisuta dijashqa. ¹⁵ Jirusalimbi kaykaptiyimi,

kamachikuq isrraylinu kurakuna kamachikuq ansyanukunawan suq dimandata noqapi ruraraqanllapa, sintinsyanaypaq chay prisuta.

¹⁶ Chaymi noqaqa paykunataqa nirqay: “Noqaykuna rrumanu awturidarkunam mana kustumbriyuqchu kanillapa ni pitapis sintinsyanayllapa wañunanqa, manaraq shimbinakuptinqa”, nishpa. ¹⁷ Chaymi paykuna noqawan kayman shamuptiyllapa,

mana unayashpachu, qayandin diyalla, dispachuypi tiyashpa, Pabluta apachimurqay, shimbinañllapa. ¹⁸ Chaqa noqaqam yuyarqay: Imakunatach'i Pablupaq ningallapa, nishpa. Piru chay shimbiqkuna kariyaptimbismi, mana nima dilituta paypiqa tarirqaychu. Manam yuyashqayshinachu kashqa. ¹⁹ Chaqa Pablupa duktrinambaqllam kayshina rimarqanllapa: Pablush yach'achikun suq runa Jisus shutiqpaq. Chay Jisusqash wañushqana. Piru Pablugaqash chay Jisuspaqqa nin: “Wanchiptimbisshi kawsamushqana”, nishpa. ²⁰ Chayshina niptinllapam, noqaqa mana imata atirqaychu rurayta. Chaymi Pabluta tapurqay, “Mayá, ¿munangichu Jirusalinman riyta, waqpi kay dimandata rurananchiqllapa?” ²¹ Chayshina niptiyimi, Pabluga niwarqan: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam kay dimandayta ushyanqa”, nishpa. Chayraykum noqaqa kamachikushqa kani prisulla gwardananllapa, chay gubyirnunchiqman kach'anaykaman, nishpa.

²² Chayshina chay Fistu niptinmi, chay Agripaqa nirqan:

—Noqapismi chay runataqa munani uyayta, nishpa.

Chaymi Fistuqa Agripata nirqan:

—Qayam ringi uyaq, nishpa.

²³ Chay qayandinqam chay gubyirnu Agripapa mas kamachikuq suldadunguna, chay llaqtapi suq kamachikuq runakunawan, Agripapa chay panin Birinisiwan ch'ayashpa, Agripata bibachishpa, yaykurqanllapa Fistupa

dispachunman, Pabluta uyanambaqllapa.
²⁴ Kanan chay Fistuqam Pabluta apachimushpa, nirqan:

—Gubyirnu Agripa, yumbay qamkuna kamachikuq runakuna, uyawayllapa. Kaypim kay runaqa. Jirusalimbi, kay Sesarya llaqtapipis achka isrraylinukuna paypa kuntranda rimashqallapa. Mana shaykuqmi niwanllapa: “Kay Pablu wañunqa”, nishpa. ²⁵ Piru noqapa yuyayniymandaqam mana nima dilituta rurashqachu wañunambaqqa. Piru pay kikinllam nishqa: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam dimandaytaqa ushyanqa”, nishpa. Chaymi yuyashqana kani Sesar Agustuman kach'anaypaq. ²⁶ Lukismi chay gubyirnunchiq Sesar Agustuman ufisyuta kach'anaypaq, mana yach'anichu kay Pablupaq iskibriyta: “Payqam kay laya dilituyuq kashqa” nishpa. Chaymi gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykiman, kay suqkunapa ñawpanman paytaqa apamushqa kani. Piru masmi qaman apamushqa kani. Chayri tapuy, imata niptin, chaytana iskibrishpa, ufisyuta kach'anaypaq. ²⁷ Aykabraq alli kanqa kay Pabluta gubyirnunchiqman kach'anaypaq, mana nimata iskibrishpa paypaqqa: “Kay laya uchayuqmi payqa”, nishpa.

26

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi rimarqan, karsilmanda washakanambaq

¹ Chaymi gubyirnu Agripaqa Pabluta nirqan:
 —Atingim rimayta washakanaykipaq, nishpa.

Chaymi Pabluqa makinda alsashpa, nirqan:

² –Gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykipi kashpam, ancha kushikuni rimanaypaq, yach'anayki isrraylinu llaqta masinchiqkuna noqapaq yumbay nishqanda. ³ Kanan mastam kushikuni ancha allita riqsishqaykirayku noqanchiq isrraylinukunapa kustumbrinchiqkunata, tukuy ima layata anyanakuptiypis. Chaymi mañayki, ama piñakushpa, allita uyawanayki kay nishushqayta.

Kayshinam Pablupa bidan karqan

⁴ 'Yumbay isrraylinu llaqta masinchiqkunam yach'anllapa llaqtaypi, Jirusalimbipis imashina paykunawan wambraymandapacha tiyashqayta. ⁵ Paykunapismi munashpaqa, atinllapa willashuyta noqa kashqaypaq. Chaqa noqaqam wambraymandapacha farisiyu duktrinayuq kashqa kani. Farisiyukunam ancha munanillapa duktrinayllapata manyaqlla kasuyta maski yumbay isrraylinukunamanda. ⁶ Chayshina kaptiypismi, rikay, apamuwashqallapa dimandawaq, ancha kriiptiy: Tayta Dyusmi wañuqkunata rin kawsachimuq, nishpa. Chaqa wañuqkunata kawsachinanmi payqa ufrisishqa karqan unay agwilunchiqkunata. ⁷ Isrraylinukunapa chay dusi atun ayllunchiqkunam ancha munanllapa ch'askiyta Tayta Dyus ufrisikushqanda. Chaymi paykunaqa Tayta Dyusta aduranllapa punchawnindin tutupnindin. Uyaway, Gubyirnu Agripa. Noqapismi paykunashina Tayta Dyus ufrisikushqambi ancha yuyakuni. Chayraykum kay isrraylinukunaqa

kuntrawanllapa. ⁸ Isrraylinukuna, çimaraykutaq mana kriyingillapachu: Tayta Dyusmi rin kawsachimuq wañuqkunata, nishpaqa?

Pabluqam Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa karqan

⁹ 'Noqa kikiymi unayqa yuyarqay: Taytanchiq Dyusmi munan qesachanaypaq Jisus Nasarinupi kriyiqkunata, nishpa. ¹⁰ Chaymi noqaqa Jirusalimbi kamachikuq isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, rirqani prisuq Jisuspi achka kriyiqkunata, karsilanaypaq. Kanan paykunata wanchiptinllapam: "Ancha allitam ruraykangillapa", nirqani. ¹¹ Waqta kaytam purirqay Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jisusta ñiganambaqllapa. Chayshinam rurarqani isrraylinukunapa yumbay sinaguga wasiyllapapi. Kanan ancha piñakushpam, paykunata ch'iqnirqay. Chaymi karu llaqtakunaman rirqani, paykunata qesachaq.

Pabulum parlarqan imashina Jisuspi kriyishqanda

¹² 'Kamachikuq isrraylinu kurakuna kamachiwaptinmi, Jisuspi kriyiqkunata qesachayta yuyashpa, riykarqay Damasku llaqtaman. ¹³ Uyawayri Gubyirnu Agripa, ñanda noqa riykaptiy, larrdusi urastach'i suq ancha jwirti micha syilumanda achikchawarqan. Chay michaqam rupaymandaqa mas jwirtita llipyarqan. Chaymi noqataqa, yumbay pullay riqkunatapis limpu achikchawarqanllapa. ¹⁴ Chayraykum yumbayniy bulakarqayllapa

pambaman. Chay urasmi uyarqay suq qayawaqta ibriyu rimaypi: “Sawlu, Sawlu, ¿imapaqmi qesachawangi? Manchu buyisqa yapukushpa, ikiman garruchata matqashpa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis ruraykangi”, nishpa. ¹⁵ Chayshina qayawaptinmi, noqaqa tapurqay: “¿Pimir kangi, Taytitu?” nishpa. Chaymi payqa niwarqan: “Noqam Jisus kani. Noqa kikiytam qesachawaykangi. ¹⁶ Mayá, atarishpa shayay. Qamanmi rikakushqa kani sirbiwanayki, yumbay kay rikashqaykipaq tistiguy kanayki. Chaymandaqam masta rini rikachishuq, chaypaqpis rimanaykipaq. ¹⁷ Washashuqmi rini isrraylinukunamanda tukuy furastiru kaqkunamandapis. Kananqam kach'ayki, paykunaman rishpa, ¹⁸ yach'achiptiki, intyindinanllapa, amana masta tutayaq ñambishina purinanllapa. Ashwanmi munani, allita rurashpa, achik ñambishinana purinanllapa. Chayshina kawsashpaqam, manana rinllapachu puriq dyablu munashqanda rurashpaqa. Chaymi Tayta Dyusta uyashpa, pay kamachikushqanda kasushpana, rinllapa kawsaq. Chayshina noqapi kriyiptinllapam, uchangunata pirdunashaq, akrashqaykuna kashpa, suq irinsyata ch'askinanllapa”, nishpa.

Pabluqam kasurqan musqoynimbishina uyashqanda

¹⁹ 'Uyayri, Gubyirnu Agripa. Chay syilumanda qayawaqta kasushpam, mana fyirusyashqachu kani. ²⁰ Chaymi puntata Damaskupi tiyaqkunata yach'achirqay Jisus

niwashqanda. Chaymandaqam das rishpa, yach'achirqay Jirusalimbi tiyaqkunata tukuy chay prubinsya Judiyapi tiyaqkunatapis. Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi yach'achishqa kani, mana allikunata rurashqanrayku syintishpa, chay uchakunata dijashpana, Dyuspi tukuy shunqo yuyakunanllapa. Paykunataqam animachishqa kani, shumaqtana kawsananllapa, paykunata rikaqkuna ninanllapa: Dyuspim allipta kriyinllapa, nishpa. ²¹ Kayshina yach'achikuptiymi, Dyuspa adurana wasimbiqa llaqta masinchiq isrraylinukunaqa prisuwashpa, munashqallapa wanchiwayta. ²² Piru Taytanchiq Dyus yanapawaptinmi, kanangaman paypi allita kriyishpa kawsaykani, paypaq yach'achishpa byijukunata wambrakunata. Manam nunka suq layataqa yach'achikushqachu kani. Ashwanmi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, Muysis nishqandalla yach'achikushqa kani. ²³ Chaqa paykunaqam nirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqash padisishpa rin wañuq. Wañushpaqash payqa yumbay wañuqkunamanda puntata rin kawsamuq, yach'achinambaq isrraylinukunata, tukuy furastirukunatapis”, nishpa.

Pablum munarqan gubyirnu Agripata Jisuspi kriyichiyta

²⁴ Chayshina Pablu rimaptinmi, prifiktu Fistuqa jwirtita rimashpa nirqan:

—¡A, lukuch'i kangi, Pablu! ¡Ancha liyishpach'i, lukuyashqa kangi! nishpa.

²⁵ Chaymi Pabluqa nirqan:

—Uyaway ancha kamachikuq Taytitu Fistu. Manam lukuchu kani. Ashwanmi tukuy jwisyuywan allip kaqtalla rimaykani. ²⁶ Kayqa kaypi Gubyirnu Agripa; payqam ancha allita yach'an kay nishqaypaqqa. Chaymi mana pitapis manchashpachu, klaruta paypa ñawpambiqqa rimani. Chaqa manam suq kuchupi ima pakadushinachu kashqa. ²⁷ Qamqam Gubyirnu Agripa kriyingi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, ¿manachu? Noqam yach'ani kriyingim, nishpa.

²⁸ Chaymi Gubyirnu Agripaqa Pablutaqa nirqan:

—Kanan qamqam das munangi Jisuspi kriyichwayta, nishpa.

²⁹ Chaymi Pabluqa nirqan:

—Noqam Dyusman mañakuni, daslla ichu qashuqa qam yumbay kay uyawaqkunawan noqashina Jisuspi kriyinaykillapa; piru amar kay kadinakunawan watahqa kanaykillapa.

³⁰ Chayshina Pablu niptinmi, chay gubyirnu, panin Birinisindin, chay prifiktuwan, yumbay chay pullanllapa tiyaykaqkunapis atarirqanllapa.

³¹ Chaymandaqam ashurqanllapa suq laduman parlaq. Chaypiqam paykunapura ninakurqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu wañunambaq, ni karsilpi kanambaq.

³² Chaymi Agripaqa Fistuta nirqan:

—Kach'anchiqmannam kay runata, mana pay kikin nishqa kaptin: “Gubyirunchiq Sesar Agustu dimandayta ushyanqa”, nishpa.

27

Pablutam aparqanllapa Rruma llaqtaman

¹ Chay kamachikuqkunaqam yuyarqan prisukunata intrigakuyta, suldadunguna Italya nasyunman apananllapa. Chaymi Pabluta yumbay chay wakin prisukunatapis intrigarqanllapa suq kamachikuq suldadu Julyu shutiqta. Chay Julyuqam gubyirnu Sesar Agustupa achka suldadungunapa kamachikuqnin karqan. [*Nuta: Lukasmi mana prisuchu kashpa, Pablupa pullan rirqan.*]

² Rirqayllapa yakupi puriq barku Adramitiyu llaqtamanda kaqpi prubinsya Asyapa llaqtangunaman. Chay barkupiqam pullayllapa rirqan kriyiq masinchiq Aristarku. Paymi prubinsya Masiduñapa Tisalunika llaqtanmanda karqan.

³ Chaymandaqam qayandinga ch'ayarqayllapa Sidun llaqtaman, barkukunapa shayanan lugarman. Chay kamachikuq Julyuqam ancha alli karqan Pabluwan. Chaymi dijarqan rinambaq yanasungunata (yanasangunata) watukuq. Kanan paykunaqam Pablutaqa tukuy imapi yanaparqanllapa.

⁴ Chaymandaqam Sidunmanda chay barkupina llushirqayllapa. Riypiqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripa ladunda pasarqayllapa, wayramanda washakanayllapa.

⁵ Chay mar yakupa sawandaqam rirqayllapa prubinsya Silisyapa, prubinsya Panfilyapa manyanda. Chaymandaqam ch'ayarqayllapa prubinsya Lisyapa Mira llaqtanman.

6 Chay Mira llaqtapi suldadukunapa kamachikuqninga tarirqan suq barkutana, Alijandriya llaqtamanda Italya nasyonman riykaptin. Chaymi chay barkumanna noqaykunata yaykuchiwarqan, waq Italyamanna rinayllapa. 7 Chaymandaqam achka diyakunata chay mar yakutaqa qashuqa rirqayllapa. Kanan ancha ñakashpam ch'ayarqayllapa Kinidu llaqtapa ñawpanman. Kanan chay wayra arkawaptinllapam, pasarqayllapa Salmun llaqtapa ñawpanda. Wayramanda washakanayllapa, nishpa, muyurqayllapa chay isla allpa Kritapa iki ladunda. 8 Chayshina ancha ñakashpam, tukuy chay kustata rishpa, ch'ayarqayllapa suq llaqtaman “Barkukunapa shumaq shayanan lugarninguna” shutiqman. Chay llaqtaraqam Lasiya llaqtapa sirkambi.

9 Ñawpa ladumanda ancha wayrashqan-raykum, qashuqa rishpa, achka diyakunata unayarqayllapa. Kanan chay diyakunaqam tamyanan tyimpu ch'ayamuykarqanna. Chaymi mancharqayllapa mar yakupa sawanda rinayllapa. Chaymi Pabluqa paykunata kunarqan:

10 –Taytitukuna, mananam allichu rinanchiqpaq. Disgrasyakish pasawanchiqman. Kay barkuqam dañakashpa trastandin seqanman. Noqanchiqkunapiskish yakupi ch'uqashpa, wañunchiqman, nishpa.

11 Piru chay kapitan Julyuqam Pablutaqa mana kasurqanchu. Mastam kasurqan barkupa dwiñunda chufirnindapis, “Rishunlla”,

niptinllapa. ¹² Chay llaqtapiqam mana allichu karqan, tanya tyimpu chaypi tiyanambaq. (Chaqa chaymanqam dirichu wayraq.) Chaymi yaqqa yumbay yuyarqan: Mas alli kanman, kay llaqtamanda llugshishpa, rinanchiq Finisi llaqtaman, nishpa. Chay Finisiqam chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Kritapa suq llaqtan karqan. Wayrapa arkaqnimbim kidarqan. Shutim karqan chapakunapaq rupay seqanamba yaqqa ichuq ladunman. Chaypim munarqanllapa tiyayta, tanya tyimpu pasanangaman.

Mar yakupi kaykaptinllapam, ancha tanyarqan, ancha wayrarqan

¹³ Qallariptin ashla wayra ichuq ladumandam, paykunaqa yuyarqan: Atinchiqnam allita riyta, nishpa. Chaymi chay kashqayllapamanda rirqayllapa isla allpa Kritapa manyanda.

¹⁴ Chaypi kaykaptiynam, qonqaylla das ancha jwirtita wayrarqan chay Kritapa ladunmanda. Chay jwirti wayraqam shutiq “Nurdisti”.

¹⁵ Chay wayraqam chay yakupi puriq barkuta ichuq ladumanna aparqan. Chaymi manana atishpa ñawpaman riytaqa, noqaykunaqa ¿imanashaqnataqri? nishpa, dijakarqayllapana, chay wayra apawananllapa.

¹⁶ Chaymi chay wayraqa apawarqanllapa taksha isla allpa Klawda shutiqqa waqta ladunman. Chay waqta ladumbiqam manana jwirtitaqa wayrarqanchu. Chaymi chaypiqa ancha ñakashpa, tandarqayllapa atun barkupa taksha barkitunda. Chaqa chay atun barkuqam chay taksha barkitunda aysashpa apamushqa karqan. ¹⁷ Chaymandaqam chay

taksha barkituta wichurqayllapa chay atun barkupa ukunman. Chaynam chay atun barkuta waskakunawan watarqayllapa, mas jwirti kashpa, ama pakikanambaq. Chay barkuta manijaqkunaqam mana munarqanllapachu Sirti shutiq aqo rumikunaman tupakayta. Chaymi barkuta purichiq traputa ishkichirqanllapa. Chaymandaqam dijarqanllapana, wayra barkuta apanambaq. ¹⁸ Qayandin diya chay wayra chayshina jwirtilla kaptinmi, mana imanayta yach'ashpa, barkupi kaq trastikunata yakumanna wichukurqanllapa. ¹⁹ Kimsa diyamanqam noqaykunaqa kikiy makiyllapawan, barkupa kusasningunatapis yakuman wichukurqayllapa. ²⁰ Chaymandaqam achka diyakunata mana atirqayllapachu rikayta ni rupayta ni lusirukunata, yach'anayllapa: Maymanmi riykanchiqlapa, nishpa. Chay tukuy wayrakuna maykunata apawaptinllapaqam, manana ni ashrita yuyarqayllapachu kawsaytaqa. ²¹ Chayshina achka diyakunata ancha ñakashpam, mana ni mikurqayllapachu. Chaymandaqam Pabluqa ch'awpiyllapapi shayashpa, niwarqanllapa:

—Taytitukuna, mas allich'i kananda chay nishushqayta kasuwanaykillapa. Ama lluqshinanchiqtachu chay Kritamanda, kay tukuy laya atrasukunata ñakananchiqqa. ²² Piru kananqa ama llakiyllapachu. Kay barku yakuman seqaptimbismi, mana ni mayqanninchiq rinchiqchu chingaq. ²³ Chaqa Dyuspam kani. Paytam sirbini. Pay anjilninda kach'amuptinmi, tutaqa noqaman rikakushqa. ²⁴ Chay anjilninmi

niwashqa: “Pablu, ama manchaychu. Chaqa Rrumapa ancha kamachikuq gubyirnumba ñawpambi ringi prisintakaq. Dyusqam qamrayku chay barkupi pullayki kaqkunatapis yumbayta rin washaq”, nishpa. ²⁵ Chayri kananqa ama manchashpachu animakayllapa. Noqaqam ancha allita Dyuspi yuyakuni. Yach'anim: Chay anjil niwashqanshinam rin kumpli, nishpa. ²⁶ Lukismi kay yakukunaqa rinllapa wichukuwaqninchiq yakupa ch'awpimbi isla allpaman.

²⁷ Chaymandaqam ishkay simanata ancha wayraptin, mar yaku Adriya shutiqpi kaykarqayllapa. Ch'awpi tutata chay barkuta manijaqkunaqa kwintata qokarqanllapa: Allpamannam ch'ayaykanchiq, nishpa.

²⁸ Chaymi waskapa puntambi suq lllashaqta watashpa, kach'arqanllapa yakupa ukunman midinambaq: ¿Junduraqchu ichu manana? nishpa. ³⁶ mitrus junduraqmi karqan.

Chaymandaqam chay yakupa mas manyaman midirirqanllapa. Chaypiqam ²⁷ mitrusllana karqan. ²⁹ Chayta yach'ashpaqam, ancha mancharqanllapa rumikunapi tupakayta. Chaymi ch'usku lllashaq sujitanan rumikunata kadunu waskapi watashpa, iki ladumanda kach'arqanllapa yakuman, chay barkuta sujitanambaq, ama tupakanambaq rumikunapi. Chayshina rurashpam, ancha manchashpa, shuyakurqanllapa achikyanambaq.

³⁰ Piru manaraq achikyaptinmi, chay barkuta manijaqkunaqa yuyarqanllapa atun barkumanda lluqshishpa, mitikashpa, chay

taksha barkitupina rinanllapa, paykunalla washakanambaq. Chaymi paykunaqa ñawpa ladumanda waskakunapi lllashaq rumikunata yakuman kach'aq tukurqanllapa, ama yach'anayllapa: Mitikaqllapanam rin, nishpa. Chayshina ruraq tumbam manashinalla chay taksha barkituta windushpa, yakuman ishkichiykarqanllapa, chaypi mitikananllapa. ³¹ Chaymi Pabluqa chayta rikashpa, chay suldadukunata, jifindapis nirqan:

—Kay manijaqkuna barkuta dijashpa mitikaptinllapaqam, manana ringillapachu washakaq, nishpa.

³² Chayshina niptinqam, suldadukunaqa kallpashpa, das kuchurqanllapa waskakunata, chay taksha barkitu yakuman ishkinambaq.

³³ Achikyaykaptinam Pabluqa yumbayta kayshina nirqan, imatapis mikunanllapa:

—Ishkay simana tukuynam qamkunaqa llakiwan chapakushpa, mana ni mikushqallapachu kangi „ni puñushqallapachu kangi„. ³⁴ Chaymi rrugaykillapa, imatapis mikunaykillapa, jwirsayuq kanaykillapa. Chaqa manam ni mayqanninchiqpa ni suq aqchitanchiq umanchiqmanda rinchu chinga.

³⁵ Chayshina nishpaqam, Pabluqa yumbaypa ñawpambi suq tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, mikurqan. ³⁶ Chayshina mikuqta rikashpaqam, yumbayna animakashpa, mikurqayllapa.

³⁷ Chay barkupi kaqkunaqam 276 karqayllapa.

³⁸ Munashqanda mikushpaqam, chay trigu

trastikunata mar yakuman wichukurqanllapa, amana chay barku llashaqniyuq kanambaq.

Yakupi puriq barkum mar yakuman seqarqan

³⁹ Achikyaptinmi, chay barkuta purichiqkunaqa allpapa manyanda rikashpapis, mana yach'arqanllapachu: Maypinam kanchiq, nishpa. Piru chaypim rikarqanllapa suq kuchu aqolla kaqta. Chaymi yuyarqanllapa: Mayá, aku qemiq barkuta waq kuchuman. Paqtar atinchiqman ch'ayayta, nishpa.

⁴⁰ Chaymi paykunaqa chay llashaq sujitanan rumiyuq waskakunata kuchushpa, mar yakupi dijarqanllapa. Chaymandaqam barkupa muyuchinan pala plujarqanllapa. Chayna ñawpa ladu purichiq traputa shayachirqanllapa, wayrawan rinambaq. Chaymi barkuqa riykarqanna chay kuchu manyanman. ⁴¹ Lukismi chay barkuqa rishpa, yaykurqan suq mana riypaq lugarman. Chaqa chaypiqam yakukuna ishikay ladumanda tingunakushpa, aqokunata qotushqa karqan. Chaymi chay barkuqa ñawpa ladunman riykashpa, chay aqokunaman plantakarqan. Chaypiqam manana ni ashrita kuyurqanchu. Kanan iki ladumanda yakukuna ancha jwirtita waqtaptinmi, chay barkuqa piti pitina pakikaykarqan. ⁴² Chayshina barku pakikaykaptinqam, suldadukunaqa munarqanna prisukunata wanchiyta, ama mitikananllapa. ⁴³ Piru chay mas kamachikuq suldaduqam munarqan Pabluta washayta. Chaymi chay suldadungunata kamachirqan:

—Ama prisukunataqa wanchiyllapachu. Ashwan mayqanniki yach'aq nadayta, puntata yakuman wikapakayllapa, nadashpa waq manyanman llugshinaykillapa. ⁴⁴ Wakinnikiqa barkupa pakishqa tablangunapi piskakushpa, wambushpa, riyllapa manyaman, nishpa.

Chaymi chayshina yumbay yakumandaqa llugshirqayllapa, mana ni suqniyllapa wañushpachu.

28

Pablum isla Malta shutiqpi washakarqan

¹ Yumbayna mar yakumanda washakashpam, yach'arqayllapa: Chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Malta shutishqa, nishpa. ² Chay Maltapi tiyaqkunaqam ancha llakipawashpa, yanapawarqanllapa. Ancha tamyaptinmi, noqaykuna chiriptiy, ninata lumyachirqanllapa, yumbayniy mashakushpa qoñukanayllapa. ³ Chaymi Pabluga ashla chaki yamtata tandashpa, ninaman wichurqan. Nina qarwachiptinqam, llugshirqan suq kulibra. Lluqshishpaqam, Pabluta kanishpa makimbi warkurakarqan. ⁴ Chaymi chay maltinukunaqa kulibrata rikashpa Pablupa makimbi warkukaqtaqa, paykunapura ninakurqan:

—Allibmi kay runaqa wanchikuq kashqa. Chaymi Tayta Dyusqa paytaqa kulibrawan kastigaykan. Mar yakumanda washakaptimbismi, Dyusqa manana dijancho kawsananqa, nishpa.

⁵ Pabluqam makinda ch'apsishpa, kulibrata ish-kichirqan ninaman. Piru Pabluqam mana ni-manarqanchu. ⁶ Yumbaymi Pablupaq yuyarqan-llapa: Limpu saksashpanam, bulakashpa, rin wañuq, nishpa. Chaymi ancha unaytana chapashpa, mana nima laya nanay piskaptinqa, suq layatana yuyarqanllapa: Kay runaqam suq dyus, nishpa.

⁷ Chay Maltapa kamachikuqinmi Publiyu shutiq. Paypa ch'akrangunam chay sirkayllapapi karqan. Paymi noqaykunata apawashpa, shumaqta wasinman ch'ayachiwarqanllapa. Kimsa diyata pusadata qowashpam, allita noqaykunata qarawarqan. ⁸ Chay Publiyupa taytanmi jibriwan, arriyawan, qeshyaq kamapi karqan. Chaymi Pabluqa rishpa rikaq, Dyusman mañakushpa, sawambi makinda rurashpa, kach'akachirqan. ⁹ Chayta rikashpam, maltinukunaqa qeshyaqningunata Pabluman apamurqanllapa. Chaymi paykunatapis kach'akachirqan.

Pablum Rruma llaqtaman ch'ayarqan

¹⁰⁻¹¹ Chaymi “Dyusilupagi” niwashpa, rrigalitukunata qowarqanllapa. Kimsa killatam chay Maltapi tiyarqayllapa. Chaymandaqam rinaypaqllapana, yakupi puriq suq barkuman llugshiptyyllapa, chay maltinukunaqa tukuy imata qowarqanllapa ñanniyqaqllapa. Chay barkuqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Paykunapa amitungunam Gasturwan Pulus shutiqllapa. Chay ishkey amitungunatam barkumba ñawpa qerumbi rurashqallapa karqan.

Chay barkuqam Maltapi shayashqa karqan, tanya tyimpu pasanangaman. Chaymi chay barkupina rirqayllapa.

¹² Rishpaqam ch'ayarqayllapa barkukunapa shayanan lugar Sirakusa shutiqman. Chaypim kimsa diyata karqayllapa. ¹³ Waqmandaqam mar yakupa manyan manyan rirqayllapa Rrijiyu llaqtaman ch'ayashtiyllapa. Chaymandaqam sur ladumanda shumaqta wayraptin, ishkay diyapilla ch'ayarqayllapa Putyuli llaqtaman. ¹⁴ Waqpim tingunakurqay wakin kriyiq masinchiqkunawan. Paykunaqam rrugawarqanllapa, suq simanata pullan kidanayllapa. Chay simanata kidashpaqam, ch'akipna rirqayllapa Rruma llaqtaman. ¹⁵ Rrumapi tiyaq kriyiq masinchiqkunam noqaykunapaq yach'arqanllapa: Shamuykanllapash kayman, nishpa. Chaymi paykunaqa llugshirqan ñanman tinguwaqllapa; wakinguna Apyu shutiqpa plasangaman rirqanllapa tinguwaq. Wakinnataqmi Kimsa Kantina lugarkaman rirqanllapa, noqaykunata tinguwaq. Chaymi Pabluga chay kriyiq masinchiqkunata rikashpa, animakashpa, Dyusta pagikurqan. ¹⁶ Rruma llaqtaman ch'ayaptiyllapaqam, suldadukunapa kamachikuqnin Julyuqa prisukunata intrigakurqan kamachikuqninman. Piru Pablutaqam sapalandalla دچارqanllapa, suq wasipi tiyanambaq. Suq suldadutallam kamachirqanllapa, Pabluta kwidanambaq.

Pablum yach'achikurqan Rruma llaqtapi

17 Kimsa diyamandam Pabluqa qayachirqan chay Rrumapi tiyaq pudirniyuq isrraylinukunata. Chaymi tandakaptinqa, paykunataqa nirqan:

—Masitakuna, isrraylinu masinchiqkunawan tiyashpam, mana nimatapis paykunataqa kuntrashqachu kani. Manam ni agwilunchiqkuna napa kustumbringunata kuntrashqachu kani. Mana nimata ruraptiypismi, waq Jirusalimbi prisuwashpa, paykuna rrumanukunaman intrigakuwashqa.

18 Chaymi waqqiqa rrumanukuna tapuwarqan: “¿Imatam rurashqa kang?” nishpa. Diklaraptiyqam paykunaqa nirqanllapa: “Kay runaqam mana nima uchayuqchu wañunanqa”, nishpa. Chaymi munarqanllapa kach'awayta.

19 Piru chay isrraylinu masinchiqkunaqam ancha wapyarqanllapa. Chaymi nirqay: “Mas pudirniyuq gubyirnunchiq Sesarna kay dimandaytaqa ushyanqa”, nishpa.

Chaytaqam nirqay washakanayrayku; manam llaqta masinchiqkunata dimandanaychu.

20 Chaymi qamkunataqa qayachishushqa kani parlananchiqllapa. Noqanchiq isrraylinukunaqam kriyinchiq Dyus Akrashqan Washadurninchiqpi, ¿manachu? Chay Washadurninchiqpi kriyishqayraykum, kay kadinawanqa watawashqallapa.

21 Chayshina nishpa parlachiptinmi, isrraylinukunaqa Pablutaqa nirqan:

—Noqaykunaqam mana nima ufisyuta ch'askishqallapachu kani prubinsya Judiya-manda. Waqmanda isrraylinu masinchiqkuna shamushpa kay Rrumamanqam, mana nima washaykita niwashqallapachu.

22 Piru

noqaykunaqam yach'anillapa: Tukuy maypim chay mushuq duktrinaykita kuntrashpa, rimanllapa. Chaymi munanillapa uyayta ima ningim chay duktrinaykipaqqa, nishpa.

²³ Chaymi suq diyapaqna kidarqanllapa, Pabluta uyananllapa. Chay diya ch'ayaptingam, ancha achka runakuna tandakarqan Pablupa pusadanman. Chaymi Pabluqa achikyashqan-manda tardi amsayanangaman parlachirqan Dyuspaq, imashinam paywan ancha shumaqta kawsashun, nishpa. Muysispa librungunamanda, Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunamandapis yach'achikushpam, paykunataqa ancha munarqan Jisukristupi kriyichiyta. ²⁴ Wakinmi Pablu nishqandaqa ch'askirqan. Piru wakinqam mana munarqanllapachu kriyiyta. ²⁵ Kanan wakingunaqam suq layata, suq layata yuyashpa, rirqanllapa. Chaymi Pabluqa chay riqkunata nirqan:

—(Qamkunaqam wakin unay ag-wilunchiqshina kangillapa.) Allitam Santu Ispirituqa Dyuspaq rimaq Isayiyasta rimachirqan, kayshina ninambaq chay agwilunchiqkunata:

²⁶ Riy chay runakunata kayshina willay: Ancha uyashpapis, ancha rikashpapis, mana ringillapachu intyindiq.

²⁷ Chaqa qamkunapa shunqoykiqam anguna tikrakashqa. Chaymi mana munangillapachu ni uyawayta ni rikawayta. Shunqoykipiqam mana munangillapachu noqapaq yach'ayta,

noqaman shamunaykillapa, uchaykikunamanda washashunayllapaqa, nishpa.*

²⁸ Kaytapis yach'ayllapa: Kananmandapacham rinillapa yach'achiq chay mana isrraylinu kaqkunatapis Taytanchiq Dyuspaq. Paykunapismi paytaqa rinllapa kasuq.

²⁹ Chayshina Pablu niptinmi, chay isrraylinukunaqa rirqanllapa. Riqshinaqam paykunapura ancha parlarqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi, nishpa.»

³⁰ Pabluqam ishkay watata tiyarqan chay arrindashqan wasipi. Chaypim ch'askiq yumbay payman shamuqkunata, ³¹ kayshina yach'achikushpa:

—Shumaqtam rinchiq tiyaq Taytanchiq Dyuswanqa, nishpa.

Siñurninchiq Jisukristupaqpismi ancha yach'achikurqan. Chayshina mana nimata manchashpachu yach'achikuptinmi, mana ni pipis paytaqa piñachiqchu.

(Chaytallam iskibrirqan San Lukas.)

* **28:27** Isaías 6.9, 10

Mushuq Tistamintu
New Testament in Quechua, Cajamarca
(PE:qvc:Quechua, Cajamarca)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Cajamarca

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfdc83d